

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

ԱՐՅԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ Ը Ր Ա Մ Ա Ն

31 հունիսի 2019թ.

ք.Ստեփանակերտ

N 215-Ս

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՅՉԻ (ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻ) ԹԱԾՈՒՐ ՏԵՂԵ ՀԱՄԱՐ ԱՆՅՎԱՅՎՈՂ ՄՐՅՈՒՅԹԻ ԳՐԱՎՈՐ ԵՎ ԲԱՆԱՎՈՐ ՓՈԽԵՐԻ ՀԱՐՅԱՆՑԱՐԵՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Յինք ընդունելով Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարարի 2018 թվականի հունիսի 31-ի N 234-Ն հրամանով հաստատված կարգի 11-րդ կետը՝

ՀՐԱՄԱՅՈՒՆ ԵՄ

- Հաստատել ուսումնական հաստատության ուսուցչի (դաստիարակի) թափուր տեղի համար անցկացվող մրցույթի գրավոր և բանավոր փուլերի հարցաշարերը՝ համաձայն հավելված N 1, N 2-ի:
- Ուժը կորցրած ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարի 2013թ. հունիսի 26-ի N 169/Ս հրամանը:
- Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարարության աշխատակազմի ղեկավար Է.Գրիգորյանին՝ հարցաշարերը տեղադրել ԱՀ կրթության, գիտության և սպորտի նախարարության **edu.nkr.am** կայքէջում:
- Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարարության «Լուսարար» պաշտոնաթերթի խմբագիր Ս.Խաչատրյանին՝ հարցաշարերը տպագրել պաշտոնաթերթի **Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարար՝ Ն. ԱՐԱԲԱԼՅԱՆ**

Հավելված 1
ԼՀՀ կրթության և գիտության նախարարի
2019 թվականի հունիսի 31-ի N 215-Ս հրամանի

Ը Ր Ա Ց Ա Յ Ա Ր

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՅՉԻ ԹԱԾՈՒՐ ՏԵՂԵ ՀԱՄԱՐԵԼՈՒ ՄՐՅՈՒՅԹԻ ԱՆՅՎԱՅՄԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ՓՈԽԻ

- Արցախի Հանրապետությունում իշխանությունը պատկանում է...
• **Ժողովրդին:**
ԱՀ Սահմանադրություն, հոդված 2
- Արցախի Հանրապետության Նախագահի ընտրությունները անցկացվում են...
• **Ընդհանուր, հավասար, ուղղակի ընտրական իրավունքի հիման վրա՝ գաղտնի քվեարկությամբ:**
ԱՀ Սահմանադրություն, հոդված 7
- Ո՞ր նորմատիվ փաստաթղթով է սահմանվում դասի տևողությունը:
• **Դասի տևողությունը սահմանվում է հանրակրթության պետական չափորոշիչով:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 17.3
- Պետական ուսումնական հաստատություններում միջնակարգ կրթությունը...
• **Անվճար է**
ԱՀ Սահմանադրություն, հոդված 38.1
- Կրթության ո՞ր աստիճանն է պարտադիր:
• **Չիմնական ընդհանուր կրթությունը պարտադիր է, բացառությամբ օրենքով նախատեսված դեպքերի:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 4
- Կրթության բնագավառում պետական քաղաքականության հենքն...
• **Ազգային դպրոցն է:**
«Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 4.2
- Ազգային դպրոցի գլխավոր նպատակը...
• **Մասնագիտական պատշաճ պատրաստվածություն ունեցող և համակողմանիորեն զարգացած, հայրենասիրության, պետականության և մարդասիրության ոգով դաստիարակված անձի ձևավորումն է:**
«Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 4.2
- Հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կրթության գործընթացը կարգավորվում է՝
• **Օրինակելի ուսումնական պլաններով և առարկայական ծրագրերով:**
«Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 14.2
- Օրինակելի ուսումնական պլանները և առարկայական ծրագրերը մշակում և հաստատում է...
• **Կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը:**
- «Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 14.2
- Նշված հանրակրթական հիմնական ծրագրերից ո՞րը պարտադիր չէ.
նախադրոցական կրթական ծրագիրը
Յինք՝ «Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 16
- Ուսումնական հաստատության հիմնադիր փաստաթուղթը...
• **Չիմնադրի (հիմնադիրների) հաստատած կանոնադրությունն է:**
«Կրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 32.1
- Հանրակրթական հիմնական ծրագրերն...
• **Ուսումնական պլանների ու առարկայական ծրագրերի և դրանց համապատասխան ուսուցման կազմակերպման ձևերի, միջոցների ու մեթոդների ամբողջությունն է:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.1
- Հանրակրթական պետական ծրագրի օրինակելի ուսումնական պլանը կազմված է...
• **Պետական և դպրոցական բաղադրիչներից:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.5
- Պետական բաղադրիչը ներառում է...
• **Առարկայացանկը և դրան հատկացվող ժամաքանակները:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.5.1
- Դպրոցական բաղադրիչին հատկացված ժամաքանակը նախատեսված է...
• **Հոսքային կամ առանձին առարկաների խորացված կրթական ծրագրերի իրականացման և (կամ) սովորողների նախասիրություններին, ուսումնական հաստատության առանձնահատկություններին, համայնքի կարիքներին համապատասխան կրթություն կազմակերպելու նպատակով:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.5.2
- Դպրոցական բաղադրիչը տնօրինում է...
• **Ուսումնական հաստատությունը:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.5.2
- Հանրակրթական պետական ծրագիր իրականացնող ուսումնական հաստատությունն օրինակելի ուսումնական պլանի հիման վրա հաստատում է...
• **Իր ուսումնական պլանը:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 7.5.2
- Ուսումնական տարին բաղկացած է...
• **Ուսումնական շաբաթներից, քննաշրջաններից և արձակուրդներից:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 15.2
- Պետական ուսումնական հաստատության ուսուցչի մեկ դրույթի լրիվ ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը (դասավանդման ժամալը) չի կարող գերազանցել...
• **Շաբաթական քսաներկու դասաժամը:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 25.3
- Ուսումնական շաբաթների թիվը սահմանվում է...
• **Չենթային ուսումնական պլանով:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 15.3
- Պետական ուսումնական հաստատությունում ուսումնական շաբաթվա հնգօրյա կամ վեցօրյա տևողությունը սահմանում է...
• **Ուսումնական հաստատությունը՝ օրենքով սահմանված ժամկետում համաձայնեցնելով կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի հետ:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 15.4
- Ոչ պետական ուսումնական հաստատությունում ուսումնական շաբաթվա հնգօրյա կամ վեցօրյա տևողությունը սահմանում է...
• **Չիմնադիրը՝ օրենքով սահմանված ժամկետում համաձայնեցնելով կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի հետ:**
«Հանրակրթության մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 15.4
- ԼՀՀ տարածքում գտնվող կրթական և ուսումնական համակարգերում դասավանդման և դաստիարակության լեզուն...
• **Գրական հայերենն է:**
«Լեզվի մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 2, մաս-1
- Ո՞վ է համարվում երեխա:
• **Երեխա է համարվում 18 տարին չլրացած յուրաքանչյուր ոք, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ նա օրենքով սահմանված կարգով գործունակություն է ձեռք բերում կամ գործունակ է ճանաչվում ավելի վաղ:**
«Երեխայի իրավունքների մասին» ԼՀՀ օրենք, հոդված 1
- Ի՞նչ է ստուգում և ուսումնասիրում Կրթության պետական տեսչությունը:
• **Նախադրոցական, հանրակրթական հիմնական, հատուկ ընդհանուր, նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթական ծրագրեր իրականացնող կազմակերպությունները:**

ՀԱՐՑԱՆԱԻՐ

պությունների կրթական գործունեությունը՝ անկախ կազմակերպիչական ձևից և ենթակայությունից:

«Կրթության պետական տեսչության մասին»
ԼՂՀ օրենք, հոդված 9, մաս 1

26. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության բնագավառում պետական կառավարման տարածքային մարմինների իրավասություններից է...

• **Վկայագրել երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքը:**

«Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, հոդված 19

27. Հանրակրթության ոլորտում միջազգային կրթական ծրագրերի առանձնահատուկությունները ո՞ր օրենքով են սահմանվում:

• **«Հանրակրթության մասին» ԼՂՀ օրենքով:**
«Լեզվի մասին» ԼՂՀ օրենք, հոդված 2, մաս-4

28. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց տնային ուսուցման իրավունք վերապահող հիվանդությունների ցանկը սահմանում է...

• **Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը:**

«Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, հոդված 10.1

29. Ամենամյա արձակուրդը լինում է...

• **Նվազագույն, երկարացված և լրացուցիչ:**
«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 158.2

30. Ո՞ր դեպքում ամենամյա արձակուրդը կարող է տրամադրվել մասերով:

• **Կողմերի համաձայնությամբ:**
«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 163

31. Ո՞րն է համարվում աշխատանքային կարգապահության խախտում:

• **Աշխատողի մեղքով աշխատանքային պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը:**
«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 220

32. Ո՞ր դեպքում է կարգապահական տույժը համարվում մարված:

• **Եթե կարգապահական տույժի ենթարկվելու օրվանից հետո՝ մեկ տարվա ընթացքում, աշխատողը չի ենթարկվել նոր կարգապահական տույժի:**
«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 229

33. Ո՞ր դեպքում կարգապահական տույժը կարող է հանվել:

• **Կարգապահական տույժը կարող է հանվել մինչև մեկ տարին լրանալը, եթե աշխատողը թույլ չի տվել նոր կարգապահական խախտում և բարեխղճորեն կատարում է իր աշխատանքային պարտականությունները:**
«ՀՀ աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 230

34. Ո՞րն է համարվում ձեռնարկատիրական գործունեություն:

• **Ձեռնարկատիրական է համարվում անձի ինքնուրույն, իր ռիսկով իրականացվող գործունեությունը, որի հիմնական նպատակը գույք օգտագործելուց, ապրանքներ վաճառելուց, աշխատանքներ կատարելուց կամ ծառայություններ մատուցելուց շահույթ ստանալն է:**
«ՀՀ քաղաքացիական օրենսգիրք, հոդված 2

35. Իրավական ակտերն իրենց բնույթով լինում են...

• **Նորմատիվ, անհատական (ոչ նորմատիվ) կամ ներքին (լոկալ):**
«Իրավական ակտերի մասին» ԼՂՀ օրենք, հոդված 2.2

36. Ո՞ր տարիքը լրանալուց հետո է առաջանում վարչական պատասխանատվություն:

• **Վարչական պատասխանատվության ենթակա են այն անձինք, որոնց տասնվեց տարին լրացել է մինչև վարչական իրավախախտում կատարելու պահը:**
«Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգիրք, հոդված 12

37. Իրավական ակտը համարվում է նորմատիվ...

• **Եթե պարունակում է թեկուզ մեկ իրավական նորմ:**
«Իրավական ակտերի մասին»
ԼՂՀ օրենք, հոդված 2.3

38. Ո՞րն է հանրակրթական դպրոցում ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձևը:

• **Հանրակրթական դպրոցում ուսումնադաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման հիմնական ձևը դասն է:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 30

39. Դասի տևողությունը սահմանվում է...

• **Հանրակրթության պետական չափորոշիչով:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 30

40. Հանրակրթական դպրոցն օրինակելի ուսումնական պլանի դպրոցական բաղադրիչով նախատեսված ժամաքանակը բաշխում է...

• **Պետական բաղադրիչով սահմանված, նախարարության կողմից երաշխավորված կամ հանրակրթական դպրոցի կողմից մշակված և նախարարության կողմից հավանություն ստացած առարկաներին:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 33

41. Ո՞րն է հանրակրթական դպրոցի կոլեգիալ կառավարման մարմինը:

• **Խորհուրդը:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 49

42. Ո՞ր մարմնի սահմանած կարգով է ձևավորվում խորհուրդը:

• **Խորհուրդը ձևավորվում է նախարարության սահմանած կարգով:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 50

43. Խորհրդի անդամների թեկնածուներ առաջադրում են...

• **Մանկավարժական խորհուրդը, ծնողական խորհուրդը, տարածքային կառավարման մարմինը, նախարարությունը և տեղական ինքնակառավարման մարմինը:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 53

44. Կառավարման ո՞ր մարմնի պահանջով և խորհրդի անվանական կազմի հաստատումից հետո ի՞նչ ժամկետում է գումարվում խորհրդի առաջին նիստը:

• **Տարածքային կառավարման մարմնի պահանջով՝ յոթնօրյա ժամկետում:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 57

45. Ձայների ի՞նչ հարաբերակցությամբ և քվեարկության ի՞նչ ձևով է ընտրվում խորհրդի նախագահը:

• **Խորհրդի անդամների ընդհանուր թվի ծայների պարզ մեծամասնությամբ, փակ քվեարկությամբ:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 58

46. Ո՞ւմ կողմից են գումարվում խորհրդի նիստերը

• **Խորհրդի նիստերը գումարվում են նրա նախագահի կողմից՝ առնվազն յուրաքանչյուր եռամսյակը մեկ անգամ, ինչպես նաև լիազորված պետական մարմնի, տնօրենի, խորհրդի անդամների 1/3-ի պահանջով:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 61

47. Հանրակրթական դպրոցի տնօրենը ի՞նչ կարգավիճակով է մասնակցում խորհրդի նիստերին:

• **Խորհրդակցական ծայնի իրավունքով:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 68.3

48. Ի՞նչ ժամկետներում են գումարվում մանկավարժական խորհրդի նիստերը:

• **Մանկավարժական խորհրդի նիստերը գումարվում են առնվազն երկու ամիսը մեկ անգամ, անհրաժեշտության դեպքում գումարվում են արտահերթ նիստեր՝**
1) տնօրենի նախաձեռնությամբ.
2) մանկավարժական խորհրդի անդամների 1/3-ի նախաձեռնությամբ.
3) նախարարության և (կամ) տարածքային կառավարման մարմնի, Ստեփանակերտի քաղաքապետի նախաձեռնությամբ:

«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 84

49. Մանկավարժական խորհրդի որոշումների կատարումն ապահովում է...

• **Հանրակրթական դպրոցի տնօրենը:**
«ԼՂՀ պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատություն»
ՊՈԱԿ-ի օրինակելի կանոնադրություն, կետ 89

50. Հանրակրթության պետական չափորոշիչը մշակում է...

• **Կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմինը:**
Հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և հաստատման կարգ, բաժին 2, կետ 3

51. Հանրակրթության պետական չափորոշիչը հաստատում է...

• **Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը:**
Հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և հաստատման կարգ, բաժին 3, կետ 5

52. Առարկայական չափորոշիչը հաստատում է...

• **Կրթության պետական կառավարման լիազոր մարմինը:**
Հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և հաստատման կարգ, բաժին 3, կետ 6

53. Ինչպե՞ս է սահմանվում «ուսուցիչ» հասկացությունը:

• **Ուսումնական հաստատությունում սովորողների կողմից առարկայական ծրագրերի յուրացումը դասապրոցեսի միջոցով ապահովող և այդ գործընթացի համար անմիջականորեն պատասխանատու մանկավարժական աշխատող:**
«Հանրակրթության մասին»
ԼՂՀ օրենք, հոդված 3, կետ 13

54. Ինչպե՞ս է սահմանվում «ուսուցչի վերապատրաստում» հասկացությունը:

• **Վերապատրաստող կազմակերպություններում ուսուցչի կողմից կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի սահմանած՝ ուսուցչի վերապատրաստման չափորոշիչներին և ծրագրերին համապատասխան մասնագիտական նոր գիտելիքների, հմտությունների և ունակությունների յուրացում ու կատարելագործում:**
«Հանրակրթության մասին»
ԼՂՀ օրենք, հոդված 26.10

55. Ինչպե՞ս է սահմանվում «ուսուցչի ատեստավորում» հասկացությունը:

• **Ուսուցչի գիտելիքների, աշխատանքային կարողությունների, հմտությունների՝ զբաղեցրած պաշտոնին համապատասխանության որոշման գործընթաց:**
«Հանրակրթության մասին»
ԼՂՀ օրենք, հոդված 3.14

56. Ինչպե՞ս է սահմանվում «ուսուցչի որակավորման տարակարգ» հասկացությունը:

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

• Ուսուցչի մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ու կարողություններին համապատասխանող որակավորման չափանիշ:

«Չանրակրթության մասին»
LԴԴ օրենք, հոդված 26.24

57. Ի՞նչ է ուսուցման մեթոդը:

• Մանկավարժի և սովորողի ուսուցման նպատակների ուղղված և որոշակիորեն կարգավորված գործունեություն:

(Արմատուրյան Ա., Գյուլբուդադյան Ա.,
Խաչատրյան Ս., Խրիմյան Ս., Պետրոսյան Ս.
/Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ
ուսուցիչների համար/ - Եր.: Կրթության ազգային
ինստիտուտի հրատ., 2004, զլ. 2, 180 էջ)

58. Ի՞նչն է պայմանավորված դասի ընթացքում կիրառվող մեթոդների ընտրությունը:

• **Դասի նպատակով:**

(Արմատուրյան Ա., Գյուլբուդադյան Ա.,
Խաչատրյան Ս., Խրիմյան Ս., Պետրոսյան Ս.
/Մասնագիտական զարգացման
ձեռնարկ ուսուցիչների համար/ - Եր.:
Կրթության ազգային ինստիտուտի հրատ.,
2004. զլ. 2, 180 էջ)

59. Նշվածներից ո՞րն է զննական մեթոդ:

• **Էքսկուրսիա:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

60. Նշվածներից ո՞րն է զննական մեթոդ:

• **Ցուցադրում:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
Չանգակ-97, 2005թ., 464 էջ)

61. Նշվածներից ո՞րն է զննական մեթոդ:

• **Դիտում:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

62. Նշվածներից ո՞րն է զննական մեթոդ:

• **Իյուստրացիա:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /- Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

63. Նշվածներից ո՞րն է խոսքային մեթոդ:

• **Զրույց:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

64. Նշվածներից ո՞րն է խոսքային մեթոդ:

• **Դասախոսություն:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

65. Նշվածներից ո՞րն է խոսքային մեթոդ:

• **Աշխատանք դասագրքով**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

66. Նշվածներից ո՞րն է գործնական մեթոդ:

• **Վարժություններ:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:

Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

67. Նշվածներից ո՞րն է գործնական մեթոդ:

• **Գործնական աշխատանքներ:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

68. Նշվածներից ո՞րն է գործնական մեթոդ:

• **Լաբորատոր աշխատանքներ:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

69. Նշվածներից ո՞րն է գործնական մեթոդ:

• **Ճանաչողական խաղեր:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

70. Ո՞ր խմբերը կարելի է համարել համագործակցային:

• **Այն խմբերը, որոնց անդամները գիտակցում են, որ իրենց հաջողությունը կախված է խմբի բոլոր անդամների ներդրումից:**

(զլ. 2, Արմատուրյան Ա., Գյուլբուդադյան Ա.,
Խաչատրյան Ս., Խրիմյան Ս.,
Պետրոսյան Ս. / Մասնագիտական
զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների
համար/ Եր. Կրթության ազգային
ինստիտուտի հրատ., 2004, 180 էջ)

71. Ի՞նչ ենք հասկանում ակտիվ ուսումնառություն ասելով:

• **Ակտիվ ուսումնառություն ընթացքում սովորողները սոսկ խոսքով կամ տեսողական տեղեկատվություն ստանալու փոխարեն դառնում են և՛ մասնակից, և՛ կատարող:**

(Բաժին 1, Խրիմյան Ս.,
Չոկոսեվյան Ա., Մելքոնյան Ս., Էլոյան Ն.,
Շահրոբի Ֆ. /Կարողի ղեկավարում
և կառավարում: Ձեռնարկ դպրոցի
տնօրենների համար, ԱՅՈԵՔՍ,
Երևան, 2003թ, 296 էջ)

72. Ի՞նչ ենք հասկանում ուսուցում ասելով:

• **Ուսուցումը անձնավորության գիտակցությունը ձևավորելու և զարգացնելու հատուկ կազմակերպված գործընթաց է:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.,
Չանգակ-97, 2005թ., 464 էջ)

73. Ի՞նչ ենք հասկանում կարողություն ասելով:

• **Կարողությունները գիտելիքներն են գործողության մեջ:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.,
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

74. Ի՞նչ ենք հասկանում հմտություն ասելով:

• **Հմտությունները կարողությունների կառուցվածքում ձևավորված գործունեության առանձին դրսևորումների ավտոմատացված տարրերն են:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /, Եր.,
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

75. Նշվածներից ո՞րի միջոցով է իրականացվում սովորողների առաջադիմության կիսամյակային գնահատումը 2-12-րդ դասարաններում:

• **Միավորային գնահատման:**

(Բաղդասարյան Ա., Միքայելյան Օ.,
Նազարյան Ա. /Սովորողների ընթացիկ
գնահատման մեթոդաբանություն/
ՀՀ Կրթության և գիտության
նախարարություն, 2008թ.)

76. Ի՞նչն է բնորոշ համագործակցային ուսուցմանը:

• **Առավել արդյունավետ պայմանների առկայությունը սոցիալական հմտությունների ձևավորման համար:**

(զլ. 2, Արմատուրյան Ա., Գյուլբուդադյան Ա.,
Խաչատրյան Ս., Խրիմյան Ս.,
Պետրոսյան Ս. /Մասնագիտական
զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների
համար/ Եր.: Կրթության ազգային
ինստիտուտի հրատ., 2004թ., 180 էջ)

77. Ո՞րն է սովորողների գնահատման գլխավոր նպատակը:

• **Կրթության որակի բարելավումը:**

(Բաղդասարյան Ա., Միքայելյան Օ.,
Նազարյան Ա. /Սովորողների
ընթացիկ գնահատման մեթոդաբանություն/
ՀՀ Կրթության և գիտության
նախարարություն, 2008թ.)

78. Ի՞նչ ենք հասկանում հավակնությունների մակարդակ ասելով:

• **Արդյունքների այն մակարդակը, որին ցանկանում է մարդը հասնել տվյալ ժամանակահատվածում, տվյալ գործունեությունն իրականացնելիս:**

(զլ. 13, Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության
հիմունքներ, Երևան, «Հոգեբան»
հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ)

79. Նշվածներից ո՞րն է արտահայտում «նպատակ» (դասի, գործունեության) հասկացության բովանդակությունը:

• **Նպատակը ցանկալի և նախապես կանխատեսելի վերջնական արդյունքն է:**

(զլ. V, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /- Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

80. Ի՞նչ ենք հասկանում կազմակերպության առաքելություն ասելով:

• **Առաքելությունը կազմակերպության համար ցանկալի ապագայի մտապատկերն է:**

(Բաժին 2, Խրիմյան Ս., Չոկոսեվյան Ա.,
Մելքոնյան Ս., Էլոյան Ն., Շահրոբի Ֆ.
/Կարողի ղեկավարում և կառավարում:
Ձեռնարկ դպրոցի տնօրենների համար,
ԱՅՈԵՔՍ, Երևան, 2003թ, 296 էջ)

81. Ո՞ր հատկությունն է բնորոշ գրեթե բոլոր դեռահասներին:

• **Ինքնուրույն լինելու ձգտումը:**

(զլ. III, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար: Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II
/- Եր.: «Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ, Նալչաջյան Ա.,
Հոգեբանության հիմունքներ,
Երևան, «Հոգեբան» հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ)

82. Ի՞նչ է նշանակում վճիռ կայացնել:

• **Առաջնությունը տալ լուծումներից մեկին, մյուսները ճնշել, հեռացնել վարքի ոլորտից:**

(զլ. 9, Նալչաջյան Ա.,
Հոգեբանության հիմունքներ,
Երևան., «Հոգեբան» հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ)

83. Ի՞նչ ենք հասկանում գործունեություն ասելով:

• **Գործունեությունը գործողությունների շղթա է, որը միավորված է միասնական նպատակով և դրդապատճառներով:**

(զլ. 9, Նալչաջյան Ա.,
Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան,
«Հոգեբան» հրատարակչություն,
1997թ., 648 էջ)

84. Ի՞նչի՞ն պետք է ուղղված լինի պատիժը:

• **Շեղումների կանխարգելմանը և ոչ մի դեպքում անձի նեմացմանը:**

(զլ. III, Ղույունջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն:
Դասագիրք բուհերի համար:
Երկու գրքով: Գիրք I, Գիրք II /- Եր.:
«Չանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ)

ՀԱՐՑԱՆԱԻ

85. Ի՞նչ ենք հասկանում վարք ասելով:
• Վարքը գործունեության արտաքին, առարկայական, դիտման համար մատչելի դրսևորումն է:

(Գլ. 9, Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան, «Հոգեբան» հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ)

86. Ի՞նչ փուլերից է բաղկացած սթրեսը:
• Տագնապ, դիմադրություն, սպառում:

(Գլ. 9, Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան, «Հոգեբան» հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ)

87. Ի՞նչ է սահմանում հանրակրթության պետական չափորոշիչը:

• Հանրակրթական հիմնական ծրագրերի բովանդակության պարտադիր նվազագույնը, առավելագույն ծավալը, տարրական, հիմնական և միջնակարգ հանրակրթական ծրագրերի շրջանավարտներին ներկայացվող ընդհանրական պահանջները և սովորողների գնահատման համակարգը:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 1)

88. Ո՞րն է համար են պարտադիր հանրակրթության պետական չափորոշիչի նորմերը և դրույթները:

• Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կրթության կառավարման մարմինների, տարրական, հիմնական և միջնակարգ ընդհանուր, հատուկ և մասնագիտացված հանրակրթական ծրագրեր (այսուհետ՝ հանրակրթական ծրագրեր) մշակողների և իրականացնող ուսումնական հաստատությունների համար՝ անկախ դրանց կազմակերպական-իրավական ու սեփականության ձևերից և ենթակայությունից:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 3)

89. Հանրակրթության պետական չափորոշիչին համապատասխան՝

• Մշակվում են պետական և այլընտրանքային հանրակրթական ծրագրերը:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 2.1)

90. Հանրակրթության պետական չափորոշիչին համապատասխան՝

• Փորձաքննության են ենթարկվում հաստատման ներկայացված այլընտրանքային հանրակրթական ծրագրերը:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 2.2)

91. Հանրակրթության պետական չափորոշիչին համապատասխան՝

• Կազմակերպվում են հանրակրթական ծրագրերի իրականացումը և դրանց պետական վերահսկողությունը:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 2.3)

92. Հանրակրթության պետական չափորոշիչին համապատասխան՝

• Գնահատվում են հանրակրթության արդյունքները:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, ընդհանուր դրույթներ, կետ 2.4)

93. Ինչպե՞ս է ներկայացվում միջնակարգ կրթության ծրագրերի բովանդակությունը:

• Միջնակարգ կրթության ծրագրերի բովանդակությունը ներկայացվում է առարկայական ծրագրերի միջոցով և հանրակրթության պետական չափորոշիչի համաձայն ներառում է հանրակրթության ընդհանուր նպատակներին համապատասխան ընտրված ու սովորողի կողմից յուրացման համար նախատեսված գիտելիքները, մանկավարժորեն և հոգեբանորեն չափորոշված-հարմարեցված սոցիալական փորձը, մշակութային, բարոյական ու գեղազիտական, ազգային և համա-

մարդկային արժեքները:

(Հանրակրթության պետական չափորոշիչ, բաժին 5, կետ 10)

94. Նշվածներից ո՞րն է ուսումնական բնագավառի ներկայացման կրթության բովանդակային բաղադրիչներից:

• Կարողությունները և հմտությունները:

(Գլ. 2, Արմատույան Ա., Գյուլբուրդյան Ա., Խաչատրյան Ա., Խրիմյան Ա., Պետրոսյան Մ./ Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար/ Եր., Կրթության ազգային ինստիտուտի հրատ., 2004.- 180 էջ)

95. Նշվածներից ո՞րն է ուսումնական բնագավառի ներկայացման կրթության բովանդակային բաղադրիչներից:

• Արժեքային համակարգը:

(Գլ. 2, Արմատույան Ա., Գյուլբուրդյան Ա., Խաչատրյան Ա., Խրիմյան Ա., Պետրոսյան Մ./ Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար/ Եր., Կրթության ազգային ինստիտուտի հրատ., 2004.- 180 էջ)

96. Ո՞րն է կոլեկտիվ ուսուցման կազմակերպման դեպքում ուսուցման գործընթացի կազմակերպման առանձնահատկությունը:

• Տարբեր աշակերտներ կարող են զբաղվել տարբեր ուսումնական առարկաներով, ընդմիջումներ անել տարբեր ժամանակահատվածներում:

(Մ.Ա.Սկրտչյան /Կոլեկտիվ ուսուցման տարրերը: Մեթոդական ձեռնարկ ուսուցչի համար/ Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության «Բյուրակն» կրթական համալիր, Երևան 2009 թվական)

97. Կոլեկտիվ ուսուցման կազմակերպման դեպքում որո՞նք են ուսումնական խմբի անդամի գործունեության առանձնահատկությունները:

• Սովորող է, սովորեցնող և աշխատանքի կազմակերպող:

(Մ.Ա.Սկրտչյան /Կոլեկտիվ ուսուցման տարրերը: Մեթոդական ձեռնարկ ուսուցչի համար/ Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության «Բյուրակն» կրթական համալիր, Երևան 2009 թվական)

98. Ո՞վ է ի պաշտոնե պարտավոր ապահովելու աշխատողների առողջությունն ու անվտանգությունը:

• Աշխատողների առողջության և անվտանգության պահպանությունը պարտավոր է ապահովել գործատունը:

«ՀՀ Աշխատանքային օրենսգիրք», հոդված 243, կետ 2

99. Որքա՞ն պետք է լինի աշակերտների թվաքանակը դպրոցում:

• Այն չպետք է գերազանցի տվյալ շենքի կառուցման կամ վերակառուցման նախագծով սահմանված թվաքանակը:

Հանրակրթական դպրոցների կառուցվածքի և պահպանման սանիտարական կանոններ N 2.III.4-2...մաս 3.կետ 6

100. Ինչպե՞ս է հաշվառվում ուսումնական սենյակների (դասասենյակներ) տարածքը:

• Ուսումնական սենյակների (դասասենյակներ) տարածքը հաշվառվում է՝ ելնելով 1 աշակերտի համար 2մx2:

Հանրակրթական դպրոցների կառուցվածքի և պահպանման սանիտարական կանոններ N 2.III.4-2...մաս 3.կետ 11

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԵՎ ԳՐԱՎԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

- 1. ԼՂՅ Սահմանադրություն
2. «Կրթության մասին» ԼՂՅ օրենք
3. «Պետական ոչ առևտրային կազմակերպությունների մասին» ԼՂՅ օրենք
4. ՀՀ «Քաղաքացիական օրենսգիրք»
5. ՀՀ «Աշխատանքային օրենսգիրք»
6. «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ԼՂՅ օրենսգիրք
7. «Հանրակրթության մասին» ԼՂՅ օրենք
8. «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին» ԼՂՅ օրենք
9. «Լեզվի մասին» ԼՂՅ օրենք
10. «Երեխայի իրավունքների մասին» ԼՂՅ օրենք
11. «Իրավական ակտերի մասին» ԼՂՅ օրենք
12. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ԼՂՅ օրենք
13. «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՅ օրենք
14. «Կրթության պետական տեսչության մասին» ԼՂՅ օրենք
15. ԼՂՅ ԿԳՆ Կրթության պետական տեսչության կանոնադրություն
16. ԼՂՅ պետական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության օրինակելի կանոնադրություն
17. ԼՂՅ Պետական հանրակրթական ուսումնական հաստատության կոլեկտիվ կառավարման մարմնի՝ խորհրդի ձևավորման կարգ
18. Հանրակրթական ուսումնական հաստատության ուսուցչի թափուր տեղի համար մրցույթի օրինակելի կարգ
19. Ուսումնական հաստատության սովորողների կողմից կրթական ծրագրերի յուրացման ամփոփիչ ստուգման կամ ատեստավորման անցկացման, սովորողների փոխադրման, ավարտման և ուսումնական տարվա ընթացքում 120-200 ժամ բացակայած սովորողի՝ հաջորդ դասարան կամ հանրակրթության հաջորդ աստիճան փոխադրման կարգ
20. Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հանրակրթական ուսումնական հաստատության սովորողի ընդունելության, տեղափոխման և ազատման կարգ
21. Հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների օրինակելի ուսումնական պլաններ
22. Հանրակրթական դպրոցների կառուցվածքի և պահպանման սանիտարական կանոններ N 2.III.3-2...

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Արմատույան Ա., Գյուլբուրդյան Ա., Խաչատրյան Ա., Խրիմյան Ա., Պետրոսյան Մ./ Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար/ - Եր., Կրթության ազգային ինստիտուտի հրատ., 2004, 180 էջ:
2. Բաղդասարյան Ա., Միքայելյան Օ., Նազարյան Ա./ Սովորողների ընթացիկ գնահատման մեթոդաբանություն/, ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարություն, 2008թ.:
3. Գրիգորյան Յու., Մինասյան Հ. /Հանրակրթական դպրոցի «Ֆիզիկական կուլտուրայի առարկայի չափորոշիչ և ծրագիր, 1-12-րդ դասարաններ/ ՀՀ ԿԳՆ Կրթական ծրագրերի կենտրոն, Երևան, 2007թ.:
4. Խրիմյան Ա., Հովսեփյան Ա., Մելքոնյան Մ., Էլոյան Ն., Շահիրոջի Ֆ. /Դպրոցի ղեկավարում և կառավարում, Ձեռնարկ դպրոցի տնօրենների համար, ԱՅՌԵՍՍ, Երևան, 2003թ., 296 էջ:
5. Հանրակրթության պետական չափորոշիչ (նոր խմբագրությամբ՝ 1088-Ն, 28.07.2011թ.):
6. Հովհաննիսյան Ա., Հարությունյան Կ., Խրիմյան Ա., Խաչատրյան Ա., Բայաթյան Ն., Ալեքսանյան Լ., Պուրուկուրու Վ. /Համագործակցային ուսուցում: Ձեռնարկ /, Եր.: «Անտարես», 2006 թ., 124 էջ:
7. Ղուլումջյան Գ. Ե. /Մանկավարժություն, Դասագիրք բուհերի համար, Երկու գրքով: Գիրք 1, Գիրք 11 /, Եր.: «Զանգակ»-97, 2005թ., 464 էջ:
8. Նալչաջյան Ա., Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան, «Հոգեբան» հրատարակչություն, 1997թ., 648 էջ:
10. Մ.Ա.Սկրտչյան /Կոլեկտիվ ուսուցման տարրերը: Մեթոդական ձեռնարկ ուսուցչի համար/ Հայաստանի Հանրապետության կրթության և գիտության նախարարության «Բյուրակն» կրթական համալիր: Երևան 2009 թվական:

ԳՐԱՎՈՐ

Հ Ա Ր Ց Ա Յ Ա Ր

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍՏԻԱՐԱԿԻ ԹԱՓՈՒՐ ՏԵՂԸ ՀԱՄԱՐԵԼՈՒ ՄՐՅՈՒՅԹԻ ԱՆՅՎԱՅՄԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ՓՈՒԽ

1. Նախադպրոցական տարիքի երեխայի առաջատար գործունեությունն է.

- խաղը

Չիմք՝ Տարիքային և մանկավարժական հոգեբանություն, Ա. Վ. Պետրովսկու խմբագրությամբ, Ա. Ա. Նալչայանի թարգմանությամբ, «Լույս» հրատարակչություն, 1977թ.:

2. Նշվածներից ո՞րն է նախադպրոցական կրթական հաստատության դաստիարակի պարտականությունը.

- պահպանել երեխաների կյանքը, աշխատանք տանել նրանց առողջության ամրապնդման ուղղությամբ, զարգացնել նրանց ստեղծագործական երևակայությունը

Չիմք՝ «Լեռնային Դարաբաղի Գանրապետության օրենքը նախադպրոցական կրթության մասին», սեպտեմբերի 27, 2006թ., գլուխ 1:

3. Ինտերակտիվ՝ թարգմանաբար նշանակում է.

- փոխգործում

Չիմք՝ Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար, Երևան, ԿԱԻ, 2004թ.:

4. Նշված հանրակրթական հիմնական ծրագրերից ո՞րը պարտադիր չէ.

- նախադպրոցական կրթական ծրագիրը

Չիմք՝ «Կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 16:

5. Նշե՛ք «Երեխայի իրավունքների մասին» ԼՂՀ օրենքի գործողության շրջանակները.

- Լեռնային Դարաբաղի Գանրապետությունում սույն օրենքի գործողությունը տարածվում է մինչև 18 տարեկան անձանց վրա

Չիմք՝ «Երեխայի իրավունքների մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 1:

6. Տարվա կտրվածքով մանկապարտեզի կրթադաստիարակչական աշխատանքները կարգավորող փաստաթուղթ.

- տարեկան աշխատանքային պլան

Չիմք՝ «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», ԿԳՆ, 2010թ. 21.01 N05-Ա/Ք հրաման:

7. «Լեզվի մասին» ԼՂՀ օրենքի համաձայն Լեռնային Դարաբաղի Գանրապետության տարածքում գտնվող կրթական և ուսումնական համակարգերում դասավանդման և դաստիարակության լեզուն.

- գրական հայերենն է

Չիմք՝ «Լեզվի մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 2:

8. ԳՈՒՄ նշանակում է՝

- գիտեն, ուզում են իմանալ, սովորեցի

Չիմք՝ Երեխայակենտրոն դասասենյակների ստեղծումը 3, 4 և 5 տարեկան երեխաների համար, «Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ, Երևան, 2004թ.

9. Նշվածներից ո՞րը երեխայի հիմնական իրավունքը չէ.

- երեխայի ընտրելու իրավունքը

Չիմք՝ «Երեխայի իրավունքների մասին» ԼՂՀ օրենք:

10. Դաստիարակի թղթապանակի համար անհրաժեշտ փաստաթղթեր՝

- պլանավորման և հաշվառման տետր, ինքնակրթության տետր, ծնողական ժողովների արձանագրությունների տետր

Չիմք՝ «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», ԿԳՆ, 2010թ., 21.01 N05-Ա/Ք հրաման:

11. Աշխատանքային պայմանագիր կնքելիս կողմերի միջև փորձաշրջան կարող է սահմանվել

(նշե՛ք սխալ պատասխանը)

- եթե աշխատանքի են ընդունվում ընտրովի պաշտոն զբաղեցնողները, ինչպես նաև պաշտոնի նշանակման համար որակավորման քննություններ հանձնած անձինք

Չիմք՝ ԶՅ աշխատանքային օրենսգիրք, Զոդված 91:

12. ԽԻԿ նշանակում է՝

- խթանում, իմաստի ընկալում, կշռադատում

Չիմք՝ Մասնագիտական զարգացման ձեռնարկ ուսուցիչների համար, Երևան, ԿԱԻ, 2004թ.:

13. ԶՅ աշխատանքային օրենսգրքի համաձայն՝ գործատուն իրավունք ունի լուծելու անորոշ ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը, ինչպես նաև որոշակի ժամկետով կնքված աշխատանքային պայմանագիրը՝ նախքան դրա գործողության ժամկետի լրանալը՝

(նշե՛ք սխալ պատասխանը)

- աշխատողի արձակուրդում գտնվելու ժամանակահատվածում

Չիմք՝ ԶՅ աշխատանքային օրենսգիրք, Զոդված 113:

14. Դաստիարակի աշխատանքի պլանավորման հիմնական բաղադրիչներն են՝

- մարմնամարզություն, դիտում, աշխատանք, խաղ, պարապմունք, աշխատանք ծնողների հետ, անհատական աշխատանք

Չիմք՝ «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», ԿԳՆ, 2010թ. 21.01 N05-Ա/Ք հրաման:

15. «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենքի համաձայն մինչև ո՞ր տարիքն է համարվում նախադպրոցական տարիք.

- մինչև 6 տարեկանը

Չիմք՝ «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 2:

16. Գրաճանաչության, մաթեմատիկայի, արվեստի, շինարարության, խոհարարության, դերային խաղի, բնագիտության, տեխնիկական, սպորտի կենտրոնները միասին կոչվում են.

- զարգացնող միջավայր

Չիմք՝ Ծննդից մինչև 6 տարեկան երեխաների զարգացման և կրթական չափորոշիչ-

ներ, Երևան, ՄԱԿ- մանկական հիմնադրամ, 2011թ.:

17. Աշխատանքային կարգապահության խախտում համարվում է՝

- աշխատողի մեղքով աշխատանքային պարտականությունները չկատարելը կամ ոչ պատշաճ կատարելը

Չիմք՝ ԶՅ Աշխատանքային օրենսգիրք, հոդված 220:

18. Մանկապարտեզում պարապմունքներն անցկացվում են՝

- շաբաթական տեղաբաշխման գրաֆիկի և ռեժիմի (կանոնակարգի) համաձայն

Չիմք՝ Այլընտրանքային մոդելներով 5-6 տարեկան երեխաների նախադպրոցական կրթության կազմակերպումը, Դաստիարակի ուղեցույց, Երևան, 2010թ.:

19. Ո՞ր ժամերին և ո՞ւմ հաշվին է կատարվում պարտադիր բժշկական զննումը՝

- աշխատանքային ժամերին՝ գործատուի հաշվին

Չիմք՝ ԶՅ աշխատանքային օրենսգիրք, Զոդված 249, կետ 6:

20. Նախադպրոցականի մտավոր զարգացման և դաստիարակության հիմքը հանդիսանում է՝

- զգայական դաստիարակությունը

Չիմք՝ «Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր», ԿԳՆ, 27.10.2011թ. N 1192-Ա/Ք հրաման:

21. Ներքոնշյալներից ո՞րը «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացություն չէ՝

- նախադպրոցական կրթության նպատակը

Չիմք՝ «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 2:

22. Նշվածներից ո՞րն է նախադպրոցական կրթության ոլորտում ծնողների կամ նրանց օրինական ներկայացուցիչների իրավունք.

- մասնակցել նախադպրոցական կրթության գործընթացին

Չիմք՝ «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 28:

23. Այս երևույթը բնութագրվում է աճող սերնդի հոգեկան գործընթացների առավել ինտենսիվ զարգացմամբ (արագընթաց ֆիզիկական և սեռային հասունացում, տեղեկատվական հոսքի կտրուկ ավելացում...)

- արքեկերացիա

Չիմք՝ Ս. Մարության, Ա.Գալլաբյան - «Նախադպրոցական մանկավարժություն», 2005, ուսումնական ձեռնարկ:

24. Մտագործող համարվում է՝

- փոխգործում մեթոդ

Չիմք՝ «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», ԿԳՆ, 2010թ. 21.01 N05-Ա/Ք հրաման:

25. Նախադպրոցական ուսումնական

հաստատությունում օդային բարվոք միջավայր ստեղծելու համար իրականացվող օդափոխությունը դադարեցվում է երեխաների խմբասենյակ վերադառնալուց՝

- 30 րոպե առաջ

Չիմք՝ Նախադպրոցական կազմակերպությունների (մանկամսուր, մանկապարտեզ, մուր-մանկապարտեզ) սանիտարական նորմեր և կանոններ, N 2.III-1 (Գրանցված է արդարադատության նախարարության կողմից 27 դեկտեմբերի 2002թ. պետական գրանցման թիվ 10002415):

26. Ուսուցման այդ սկզբունքներն ապահովում են երեխայի զարգացումը, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունների հաշվառումը և համարվում են՝

- ժամանակակից նախադպրոցական դիդակտիկայի հիմնարար սկզբունքներ

Չիմք՝ «Նախադպրոցական մանկավարժություն», 2005թ., ուսումնական ձեռնարկ:

27. Նախադպրոցական կազմակերպությունների հիմնական շինությունները պետք է ունենան՝

- անմիջական բնական լուսավորում

Չիմք՝ Նախադպրոցական կազմակերպությունների (մանկամսուր, մանկապարտեզ, մուր-մանկապարտեզ) սանիտարական նորմեր և կանոններ, N 2.III-1 (Գրանցված է ԼՂՀ արդարադատության նախարարության կողմից 17 հոկտեմբերի 2008թ., պետական գրանցման թիվ 983):

28. Ձախլիկությունը զարգացման առանձնահատկություն է, որը պայմանավորված է՝

- ուղեղի կիսագնդերի գործունեությամբ

Չիմք՝ «Ձախլիկների զարմանահարաշ աշխարհը», Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2009թ.:

29. Նախադպրոցական ուսումնական հաստատության և ծնողների փոխհարաբերությունները կարգավորվում են՝

- Դաստատության և ծնողների միջև կնքվող պայմանագրով

Չիմք՝ «ԼՂՀ նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության օրինակելի կանոնադրություն, գլուխ IV, կետ 26:

30. Լոգոպեդական խաղերը միտված են՝

- երեխաների խոսքի շտկողական աշխատանքների իրականացմանը

Չիմք՝ «Լոգոպեդական խաղեր», ԿԳՆ, Կրթության ազգային ինստիտուտ, 2009թ.:

31. Նշվածներից ո՞րն է նախադպրոցական կրթության նպատակը

- դպրոցական ուսուցմանը նախապատրաստումը

Չիմք՝ «Նախադպրոցական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Զոդված 6:

32. Մատների վարժությունները նպաստում են հոգեկան գործընթացներից՝

- ուշադրության, հիշողության զարգացմանը

ՀԱՐՑԱՇԱՐ

Չիմք՝ «Չրաշք մատիկներ» - Խ.Աբովյանի անվան ՉԳՄՅ, 2010թ.:

33. Նշվածներից ո՞րն է նախադարձական կրթության նպատակ՝

- Նախադարձական տարիքի երեխաների ներդաշնակ զարգացումն ու դաստիարակությունը

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 6:

34. Բառի հնչյունային վերլուծություն կատարելու կարողության խնդիրը համարվում է՝

- գրաճանաչության նախապատրաստման կարևորագույն խնդիր

Չիմք՝ Վաղ գրաճանաչությունը մանկապարտեզի ավագ խմբում, մեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2007թ.:

35. Ո՞ր մարմինն է սահմանում նախադարձական ուսումնական հաստատության խմբերի խտությունը՝

- կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմինը

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 10:

36. Երեխայի մտածողությունը խթանող հարցերը կոչվում են՝

- բաց հարցեր

Չիմք՝ «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար», ԿԳՆ, 2010թ. 21.01 N05-Ա/Բ հրաման:

37. Ո՞րն է նախադարձական կրթության բնագավառում կրթության պետական կառավարման լիազորված մարմնի լիազորությունը՝

- մշակում, հաստատում և ներդրում է նախադարձական կրթության պետական կրթական չափորոշիչները

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 16:

38. Ուսուցման այդ ձևը ենթադրում է ուսումնական ծրագրի տարբեր բաժինների միջև կապերի ստեղծում՝ մեկ հետաքրքիր նյութ ուսումնասիրելու միջոցով՝

- թեմատիկ ուսուցում

Չիմք՝ Այլընտրանքային մոդելներով 5-6 տարեկան երեխաների նախադարձական կրթության կազմակերպումը, Դաստիարակի ուղեցույց, Երևան, 2010թ.:

39. Ո՞րն է նախադարձական կրթության բնագավառում տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունը՝

- ապահովում է նախադարձական կրթության ոլորտի պետական քաղաքականության իրականացումը

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 17:

40. Բառերի բոլոր հնչյունների ճիշտ արտասանությունը, տրամաբանական շեշտերի տեղի ու ռիթմի և խոսքի տեմպի կարգավորումն ապահովում են մայրենի լեզվի ուսուցման կարևորագույն խնդիրներից՝

- հնչարտաբերական ունակությունների զարգացումը

Չիմք՝ Մ. Բաղդասարյան - «Ճիշտ արտասանության ձևավորումը նախադարձական տարիքում», 1988թ.:

41. Ո՞ր նորմատիվ փաստաթուղթ է սահմանվում նախադարձական կրթության բովանդակությունը.

- նախադարձական կրթության պետական կրթական չափորոշիչով

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 21:

42. Նշվածներից ո՞րն է նախադարձական կրթության նպատակ՝

- երեխայի ֆիզիկական և հոգեկան առողջության պահպանումն ու ամրապնդումը

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 6:

43. Այդ խաղերի բովանդակությունը միշտ որևէ մտավոր խնդիր իրականացնում է, և դրանք հիմնականում անց են կացվում դաստիարակի ղեկավարությամբ՝ հստակ կազմակերպված պարապմունքների միջոցով.

- դիդակտիկ խաղեր

Չիմք՝ Մայրենի լեզվի դիդակտիկ խաղեր, Երևան, 2007թ.:

44. Նախադարձական կրթական հաստատությունում աշխատանքի ընդունվում են այն ածինք, ովքեր ունեն՝

- նախարարության հաստատած որակավորման բնութագրի պահանջներին համապատասխան անհրաժեշտ մասնագիտական մանկավարժական որակավորում

Չիմք՝ «ԼՂՀ նախադարձական ուսումնական հաստատություն» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության կանոնադրություն, գլուխ IV, կետ 28:

45. ԲՄՏ նշանակում է՝

- բազմաբնույթ մտածողության տեսություն

Չիմք՝ Բազմաբնույթ մտածողության տեսության կիրառումը ուսուցման վաղ շրջանում, Այռեքս, Երևան, 2004թ.:

46. Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձինք իրավունք ունեն կրթական ծրագրերին, իրենց զարգացման առանձնահատկություններին և տարիքին համապատասխան ստանալու՝

(նշեք սխալ պատասխանը)

- նախնական մասնագիտական (արհեստագործական), միջին մասնագիտական և բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական, հիմնական և լրացուցիչ կրթություն համապատասխան ուսումնական հաստատություններում՝ վճարովի հիմունքներով

Չիմք՝ «Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք, Չոդված 6, կետ 2:

47. Նախադարձական ուսումնական հաստատության ղեկավարների և մանկավարժների ատեստավորումը կազմակերպվում է՝

- հինգ տարին մեկ

Չիմք՝ «Նախադարձական կրթության մասին» ԼՂՀ օրենք հոդված 25, երրորդ պարբերություն:

48. Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքային օրենսգրքի 160-րդ հոդվածի երկարացված՝ մինչև 35 օր տևողությամբ (բացառիկ դեպքերում՝ մինչև 48 օր տևողությամբ) ամենամյա արձակուրդի իրավունք ունեն՝

(նշեք սխալ պատասխանը)

- մատենադարանների, գրադարանների տնօրենները, փոխտնօրենները, գրադարանավարները, մատենագետները

Չիմք՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրք, Չոդված 160:

49. Վաղ տարիքում երեխան շրջապատող աշխարհի հետ ծանոթանում է՝

- զգայարանների միջոցով

Չիմք՝ Այնքան ծանոթ և այնքան անծանոթ... - մեր երեխան, Ձեռնարկ ծնողների համար, ՄԱԿ-ի գրասենյակ, «Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ, Երևան, 2006թ.:

50. ՆՈՒԴ-ում ուսումնամեթոդական և դաստիարակչական աշխատանքը կազմակերպում և վերլուծում է՝

- մեթոդիստը՝ տնօրենի ուսումնական գծով տեղակալը

Չիմք՝ ԼՂՀ ԿԳՆ 2011 թվականի 16 հունիսի N111-Ն հրաման, III բաժին:

51. Ի՞նչ է նախադարձական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը՝

- կրթադաստիարակչական հիմնական ծրագրերի, նպատակների իրագործումը ցույց տվող ցուցանիշների կատարման ընդունված մակարդակն է

Չիմք՝ Նախադարձական կրթության պետական չափորոշիչ, ԼՂՀ ԿԳՆ հր. N 113, 13.06.11թ.:

52. Դաստիարակի պարտականություններից են՝

- պլանավորումը և սաների ուսուցումն ու դաստիարակությունը

Չիմք՝ Դաստիարակի պաշտոնային պարտականությունները, Մանկապարտեզի տնօրենի ուղեցույց:

53. Օրական քանի՞ պարապմունք են անցկացնում ավագ խմբում՝

- 15+1

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

54. Ո՞ր ռեժիմային պահից հետո են անցկացնում պարապմունքները՝

- նախաճաշից հետո

Չիմք՝ Կրթական համալիր ծրագիր, 1999թ.:

55. Տարվա ընթացքում գրաճանաչությունից քանի՞ պարապմունք է նախատեսվում ավագ խմբում՝

- 40

Չիմք՝ Վաղ գրաճանաչությունը ավագ խմբում, 2007թ., Երևան:

56. Գրաճանաչության պարապմունքները քանի՞ րոպե տևողությամբ են անցկացվում ավագ խմբում

- 25 - 30 րոպե

Չիմք՝ Վաղ գրաճանաչությունը մանկապարտեզի ավագ խմբում, 2007թ., Երևան:

57. Մանկապարտեզի երեխաները սովորում են գրել տառերը՝

- միացնում են ուրվագծերն ու ներկում

Չիմք՝ Վաղ գրաճանաչությունը մանկապարտեզի ավագ խմբում, 2007թ., Երևան:

58. Գրաճանաչության պարապմունքի առաջնահերթ խնդիրներից մեկը՝

- բառի հնչյունային վերլուծությունը

Չիմք՝ Վաղ գրաճանաչությունը մանկապարտեզի ավագ խմբում, 2007թ., Երևան:

59. Դաստիարակի աշխատանքային օրը քանի՞ ռեժիմային պահերից է բաղկացած՝

- ընդունելություն, առավոտյան մարմնամարզություն, նախաճաշ, պարապմունքներ, զբոսանք, քուն, հետճաշիկ, խաղ-զվարճալիք, տուն- ծանապարհում

Չիմք՝ Նախադարձական հաստատության կառավարումը, 2008թ., Երևան:

60. Դաստիարակի օգնականի աշխատանքային պարտականություններից են՝

- պահպանել սենյակների մաքրությունը, օգնել դաստիարակին, կատարել նրա հանձնարարությունները

Չիմք՝ Նախադարձական տարիքի երեխաների հիգիենա, Բ. Անտոնյան, 1978թ., Երևան:

61. Խմբերի խտությունը ըստ տարիքային առանձնահատկությունների՝ մինչև 1,1-3 տ, 3-6 տ՝

- մինչև 1տ.՝ 10-15, 1- 3 տ.՝ 15-20, 3-6 տ.՝ 25-30

Չիմք՝ ԼՂՀ ԿԳՆ նախադարձական ուսումնական հաստատության օրինակելի հաստիքացուցակ, 2007թ.:

62. Ի՞նչ է ընդգրկվում դաստիարակի աշխատանքային պլանի մեջ՝

- օրվա ռեժիմային պահերը

Չիմք՝ Նախադարձական ուսումնական հաստատության դաստիարակի աշխատանքային փաթեթ, մեթոդական ուղեցույց:

63. Դաստիարակի օգնականը իրավունք ունի՞ պարապմունք անցկացնել՝

- ոչ

Չիմք՝ Դաստիարակի օգնականի աշխատանքային պարտականությունները:

64. Դաստիարակը պատասխանատու է երեխաների առողջության համար՝

- այո. բժշկական աշխատողների հետ համատեղ ապահովում է երեխաների առողջության ապահովումը:

Չիմք՝ Դաստիարակի պաշտոնային պարտականությունները:

65. Ինչպես՞ վարվել կամակոր երեխայի հետ՝

- ուսումնասիրել երեխայի անհատական առանձնահատկությունները՝ օգտագործելով բացատրական - համոզիչ մեթոդը

Չիմք՝ Նախադարձական դաստիարակության հարցեր, Ա. Հովհաննիսյան, 2005թ., Երևան:

ՆԱԲԵՍԱԶԱՐ

66. Ծնողների հետ աշխատանքի ի՞նչ ձևեր կան՝

- ծնողական անկյուն, ծնողական ժողով, անհատական զրույց, ծնողների հետ սեմինարներ, այցելություն տներ, աշխատանք ծնողական կոմիտեի հետ

Չիմք՝ Դաստիարակի պաշտոնային պարտականությունները, Մանկապարտեզի տնօրենի ուղեցույց, Պրակ IV, 2011, Երևան:

67. Ո՞վ է վարում երեխաների հաճախումների մատյանը՝

- դաստիարակը
Չիմք՝ Դաստիարակի աշխատանքային պարտականությունները:

68. Չմռանը երեխաներին տանո՞ւմ են զբոսանքի՝

- այո
Չիմք՝ Նախադպրոցական տարիքի հիգիենան, Բ. Անջելյան, 1978թ., Երևան:

69. Ո՞վ է անցկացնում օրինակելի պարապմունքը՝

- դաստիարակը
Չիմք՝ Դաստիարակի պաշտոնային պարտականությունները:

70. Ավագ խմբում խոսքի զարգացումից և գրաճանաչությունից քանի՞ պարապմունք է նախատեսվում շաբաթվա ընթացքում

- 4
Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

71. Երեխայի բարեկիրք վարքի կուլտուրայի դաստիարակման համար լավագույն միջոցը ո՞րն է՝

- բարոյագիտական զրույցները
Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

72. Ինչպիսի՞ մեթոդներով ու միջոցներով հասնել երեխաների էկոլոգիական դաստիարակությանը՝

- դիտումների, էքսկուրսիաների, զբոսանքների, նկարչության, ծեփի պարապմունքների, բանաստեղծությունների, երգերի, հեքիաթի ընթերցումների, էկոլոգիական խաղերի միջոցով
Չիմք՝ Էկոլոգիական դաստիարակությունը նախադպրոցական տարիքում, 2007թ., Երևան:

73. Ֆիզդաստիարակության խնդիրները՝

- առողջության պահպանում և ամրապնդում, օրգանիզմի կոփում, ճիշտ կեցվածքի ձևավորում, բարոյականային հատկանիշների որակական գծերի դաստիարակում, ֆիզիկական որակների ձևավորում
Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

74. Օրվա ընթացքում դաստիարակը ինչքան՞ ժամանակ պետք է հատկացնի շարժական խաղերին՝

- 30 րոպեից ոչ պակաս
Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կր-

թական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

75. Որո՞նք են ֆիզ. դաստիարակության հիմնական շարժումները մանկապարտեզում՝

- քայլ, վազք, ցատկ, նետում, մազլցում, սողանցում, հավասարակշռություն

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

76. Նկարչության պարապմունքների նպատակը՝

- շրջապատող առարկայական աշխարհի ու երևույթների պատկերումն է երանգավորման և գրաֆիկական եղանակով

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

77. Գեղագիտական դաստիարակության կազմակերպման ինչպիսի՞ ձևեր կան՝

- խաղ-պարապմունքներ, պարապմունքներ, վիկտորինաներ, տոնահանդեսներ, էքսկուրսիաներ

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

78. Ինչպիսի՞ կերպարվեստային պարապմունքներ են անցկացվում մանկապարտեզում՝

- նկարչության, ծեփի, ապլիկացիայի, կառուցողական աշխատանքի

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

79. Ի՞նչ է խաղը երեխայի կյանքում՝

- խաղը ինքնազնահատման, ինքնաճանաչման ասպարեզ է, որը հնարավորություն է տալիս դրսևորել նախաձեռնություն, ճարպկություն, կոլեկտիվ հարմարվողականություն

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

80. Ինչպիսի՞ խաղեր են կազմակերպվում մանկապարտեզում՝

- սյուժետադերային, խաղ-բեմականացում, շարժախաղ, դիդակտիկ խաղ, ինտելեկտուալ խաղ, ազատ խաղ, խաղ զվարճալիքներ

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

81. Որո՞նք են աշխատանքային դաստիարակության ձևերը՝

- հանձնարարություններ, հերթապահություն, ընդհանուր աշխատանք, ինքնասպասարկում, առարկայական-գործնական աշխատանք, ծեռքի աշխատանք

Չիմք՝ Նախադպրոցական կրթական համալիր ծրագիր, 1999թ., Երևան:

82. Ձեռքի աշխատանքների տեսակները՝

- կտորով, թելով, բնական նյութերով, ապլիկացիա, փայտով, կավով, արհեստական նյութերով

Չիմք՝ Նախադպրոցական կրթական համալիր ծրագիր, 1999թ., Երևան:

83. Ի՞նչ գրավիչ ժամանցներ գիտեք՝

- մարզական զվարճություններ, տոնա-

հանդեսներ

Չիմք՝ Նախադպրոցական կրթական համալիր ծրագիր, 1999թ. Երևան:

84. Ի՞նչ է պահանջում յուրաքանչյուր երեխա դաստիարակից

- անհատական մոտեցում, հավասար իրավունքներ

Չիմք՝ Մանկապարտեզի ավագ խմբի կրթական համալիր ծրագիր, 2007թ., Երևան:

85. Շաբաթական քանի՞ պարապմունք է անցկացվում 4-5 տարեկանների խմբում՝

- 12 պարապմունք

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

86. Վերադաս մարմիններից ստացված կանոնակարգը (ռեժիմը) պարտադիր ուղեցույց է բոլոր մանկապարտեզների համար՝

- յուրաքանչյուր մանկապարտեզ պետք է կազմի իր պայմաններին և առանձնահատկություններին համապատասխան ռեժիմ՝ ունենալով օրինակելի ռեժիմի տարբերակը

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

87. Որո՞նք են պարապմունքից դուրս անցկացվող աշխատանքի ձևերն ու միջոցները՝

- տոներ, զրույցներ, ժամանցներ, ավանդույթներ, ցուցահանդեսներ, գեղարվեստական գրականություն, խաղեր

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

88. Միջին խմբում որո՞նք են տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման բաժինները՝

- քանակ և հաշիվ, մեծություն, ձև, տարածության մեջ կողմնորոշում, ժամանակի մեջ կողմնորոշում

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

89. Միջին խմբում մինչև ո՞ր թվանշաններին են ծանոթանում երեխաները՝

- 1-5

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

90. Տարրական մաթեմատիկայից միջին խմբում տարեկան քանի՞ պարապմունք է նախատեսվում

- տարեկան 36

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

91. Տարրական մաթեմատիկայի պարապմունքները միջին խմբում քանի՞ տեսակ են լինում

- հանընդհանուր և համակցված

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի

կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

92. Ի՞նչ մասերից է բաղկացած միջին խմբի երաժշտության պարապմունքը

- ներգրավիչ, հիմնական, ամփոփիչ

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

93. Ծրագրից դուրս ընդգրկված երգերը ո՞ւմ կողմից են հաստատվում՝

- ԿԳ նախարարության հանձնաժողովի կողմից

Չիմք՝ Մանկապարտեզի միջին խմբի կրթական համալիր ծրագիր, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2011թ.:

94. Ի՞նչ տեսակներ ունեն դիդակտիկ խաղերը՝

- խոսքի զարգացման, երաժշտական, մաթեմատիկական, բնագիտական

Չիմք՝ Մայրենի լեզվի դիդակտիկ խաղերը մանկապարտեզում, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2007թ.:

95. Ի՞նչ պետք է պահպանել խաղերի ընթացքում

- կանոնները

Չիմք՝ Մայրենի լեզվի դիդակտիկ խաղերը մանկապարտեզում, ԼԳՆ ԿԳՆ, ԱԻ, 2007թ.:

96. Պայմանների առկայության դեպքում կարճաժամկետ խմբերի քանի՞ հերթափոխ կարելի է ունենալ՝

- 2 - 3 հերթափոխ

Չիմք՝ Աշխատանքի կազմակերպումը նախադպրոցական հաստատությունների կարճաժամկետ խմբերում, Ա. Գովհաննիսյան, Ս. Սարգսյան, 2008թ.:

97. Ո՞րն է նախադպրոցական հաստատության հիմնական խնդիրը՝

- բարելավել ընտանիքի և հասարակության պահանջը երեխայի ներդաշնակ զարգացման գործում

Չիմք՝ Նախադպրոցական հաստատության կառավարումը, Ա. Գովհաննիսյան, 2008թ., Երևան:

98. Ո՞րն է երեխայակենտրոն ուսուցումը՝

- բացահայտել յուրաքանչյուր երեխայի անկրկնելիությունն ու անհատականությունը

Չիմք՝ Դպրոցի շեմին, Ա. Գովհաննիսյան, 2007թ., Երևան:

99. Ի՞նչ է ինտերակտիվ մեթոդը՝

- ուսուցանել երկխոսության միջոցով

Չիմք՝ Դպրոցի շեմին, Ա. Գովհաննիսյան, 2007թ., Երևան:

100. Ինչպիսի՞ պարապմունքներ են կազմակերպվում խառը խմբերում՝

- պարապմունք ամբողջ խմբի հետ, պարապմունք ենթախմբերով, պարապմունք ավագ տարիքային խմբերի հետ

Չիմք՝ Դպրոցի շեմին, Ա. Գովհաննիսյան, 2007թ., Երևան:

ԲԱՆԱԿՈՐ

Հավելված 2

ԼՂՀ կրթության և գիտության նախարարի 2019 թվականի հունիսի 31-ի N 215-Մ հրամանի

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՋՅՈՒ ԹԱՓՈՒՐ ՏԵՂԸ ՀԱՍԱՐԵԼՈՒ ՄՐՅՈՒՅԹԻ ԱՆՅՈՒՑՄԱՆ ԲԱՆԱԿՈՐ ՓՈՒԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ Հ Ա Ր Ց Ա Շ Ա Ր

ՏԱՐԻԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

1. Որո՞նք են նախաայբբենական փուլում աշակերտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների սահմանները:
2. Որո՞նք են գրաճանաչության այբբենական շրջանի հիմնական խնդիրները:
3. Ո՞րն է դասի խթանման փուլի նպատակը:
4. Ի՞նչ նյութեր կարելի է ընտրել գրաճանաչության դասերին գրական ունկնդրման ժամանակ:
5. Որո՞նք են մայրենիի բանավոր հարցման ենթատեսակները:
6. Ի՞նչ են սովորում երեխաները քերականական գիտելիքների ձեռքբերման գործընթացում:
7. Ինչպիսի՞ վարժություններ է ընդգրկում լեզվական վարժությունների համակարգը:
8. Թվարկել խոսքի տեսակներն ըստ նշանակության:
9. Որո՞ք են բացատրական ընթերցանության մեթոդի հիմնական բաղադրամասերը:
10. Որո՞նք են գրույցի տեսակներն ըստ նպատակների:
11. Որո՞նք են կարգալու որակական հատկանիշները:
12. Ի՞նչ ենք հասկանում ճիշտ կամ անսխալ կարգալ ասելով:
13. Ի՞նչ ենք հասկանում գիտակցորեն կամ հասկանալով կարգալ ասելով:
14. Ի՞նչ ենք հասկանում վարժ կամ սահուն կարգալ ասելով:
15. Որո՞նք են պատմելու տեսակները:
16. Որո՞նք են գրույցի տեսակներն ըստ անցկացման ձևի:
17. Թվարկել խոսքի տեսակներն ըստ արտաբերման եղանակի և նշել դրանց առանձնահատկությունները:
18. Բնագրի շուրջ աշխատանքը որպես ընթերցողական կարողության ձևավորման միջոց և նրա խնդիրները:
19. Գրական տարրական գիտելիքների ուսումնասիրման սահմանները տարրական դասարաններում:
20. Գաղափար վերնագրի մասին:
21. Բառի գեղարվեստական արժեքի ըմբռնում:
22. Ո՞րն է դասի իմաստի ընկալման փուլի նպատակը:
23. Ի՞նչ է տեքստը:
24. Ի՞նչ է թեման:
25. Որո՞նք են գրույցի տեսակներն ըստ դասի ժամանակ իրականացման փուլերի:
26. Ի՞նչ դեր ունեն լեզվաարտահատչամիջոցները տարրական դասարանների մայրենիի դասընթացում:
27. Գրական ժանրերի դերը տարրական դասարանների մայրենիի դասընթացում:
28. Ինչպե՞ս ձևավորել կարդացած ստեղծագործության ենթատեքստի կռահման կարողությունը:
29. Ի՞նչ է հարցաշարը, Ի՞նչ պետք է անել հարցաշար կազմելու կարողության ձևավորման աշխատանքներն իրականացնելիս:
30. Ինչի՞ց է կազմված բնագիրը:
31. Որո՞նք են բնագրի շուրջ տարվող աշխատանքի քայլերը:
32. Լեզվական տարրական գիտելիքների ձեռքբերման ի՞նչ եղանակներ կան:
33. Աշակերտների խոսքի զարգացման

ի՞նչ ակտիվ մեթոդներ կան:

34. Բառապաշարի զարգացման ի՞նչ մեթոդներ կան:
35. Ո՞րն է դասի կշռադատման փուլի նպատակը:
36. Բանավոր խոսքին ներկայացվող ի՞նչ պահանջներ կան:
37. Ի՞նչ է ընկած տարրական դասարաններում մեծությունների ուսուցման մեթոդիկայի հիմքում:
38. Տարրական դասարաններում մեծությունների չափման ուսուցումը հնարավորություն է տալիս՝
39. Տարրական դասարաններում մաթեմատիկայից մեծությունների ուսուցումը նպաստում է՝
40. Մետրի հասկացությունը տալու նպատակով ուսուցիչը նախօրոք ի՞նչ պետք է հանձնարարի:
41. Ի՞նչ պետք է անել աշակերտների մեջ թույլի և և ժամի մասին պատկերացումներ ստեղծելու նպատակով
42. Ինչո՞վ է որոշվում մաթեմատիկայի տարրական դասընթացի բովանդակությունը:
43. Տարրական դպրոցում մաթեմատիկա դասավանդող ուսուցիչը ի՞նչ պետք է գիտակցի:
44. Որո՞նք են մաթեմատիկայի դասի տիպերը տարրական դպրոցում:
45. Ինչի՞ն է նպաստում ոչ ստանդարտ խնդիրների լուծումը տարրական դպրոցի աշակերտների մոտ:
46. Ինչի՞ն է նպաստում ոչ ստանդարտ և հետաքրքրաշարժ խնդիրների լուծումը տարրական դպրոցի աշակերտների մոտ:
47. Տարրական դասարաններում ուսուցվող երկրաչափական բովանդակությամբ խնդիրները ի՞նչ խմբերի կարելի է բաժանել:
48. Ի՞նչ եղանակներով կարելի է լուծել խնդիրները տարրական դասարաններում: Մեկնաբանել:
49. Ասել բազմապատկման տեղափոխական և զուգորդական հատկությունները, նրանց համատեղ կիրառման օրինակներ:
50. Ասել գումարման տեղափոխական և զուգորդական հատկությունները, նրանց համատեղ կիրառման օրինակներ:
51. Ի՞նչ պետք է անել գումարման և հանման գործողությունները ստուգելու համար:
52. Ի՞նչ պետք է անել բազմապատկման և բաժանման գործողությունները ստուգելու համար:
53. Երկու գումարելիների միաժամանակյա մեծացումը և փոքրացումը մի քանի միավորով: Ասել օրինակներ:
54. Ինչպե՞ս է փոփոխվում տարբերությունը՝ կապված հանելիի փոփոխության հետ:
55. Ինչպե՞ս է փոփոխվում քանորոշ՝ կապված բաժանելիի փոփոխության հետ:
56. Ասել թվաբանական գործողությունների իմաստը մեկնաբանող պարզ խնդիրների տեսակներ: Բերել մեկական օրինակ:
57. Ասել թվաբանական գործողությունների անհայտ բաղադրիչը գտնելու վերաբերյալ պարզ խնդիրների տեսակներ: Բերել մեկական օրինակ:
58. Բազմապատկման և բաժանման հատուկ դեպքերի ուսուցումը տարրական դասարաններում:
59. Ի՞նչ պետք է կարողանան աշակերտները «Գումարման և հանման գործողությունների ուսուցումը 21-100 թվերի սահմանում» թեմայի սահմաններում:

60. Պարագծի ուսուցման առանձնահատկությունը տարրական դասարաններում:
61. Մակերեսների ուսուցման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում:
62. Տարրական դպրոցում երկրաչափական նյութի ուսուցման նպատակները:
63. Ի՞նչ է առանցքային համաչափությունը:
64. Ո՞րն է աշակերտներին կետի և ուղիղ գծի հետ ծանոթացնելու մեթոդիկան:
65. Որո՞նք են աշակերտներին հատվածի և բեկյալ գծի հետ ծանոթացնելու մեթոդական առանձնահատկությունները:
66. Որո՞նք են բազմանկյան ուսուցման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում:
67. Որո՞նք են ուղղանկյան ուսուցման առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում:
68. Ի՞նչ խմբերի են բաժանվում տարրական դասարանների մաթեմատիկայի դասընթացում ուսուցվող կառուցման խնդիրները:
69. «Կոտորակ» հասկացության ձևավորման մեթոդական առանձնահատկությունները տարրական դասարաններում:
70. Հանեմատական մեծությունների հետ կապված խնդիրների տեսակները: Բերել օրինակներ:
71. Երկու տարբերությամբ անհայտը գտնելու վերաբերյալ խնդիրների 5 օրինակ բերել և լուծել:
72. Ոչ ստանդարտ խնդիրների 5 օրինակ բերել և լուծել:
73. Ինչի՞ն է առաջանում ծիածանը:
74. Օրգանների համակարգերի ուսուցման մեթոդիկան տարրական դասարաններում:
75. Որո՞նք են մեր պետականության խորհրդանիշները:
76. Արդյունաբերությունը թեմայի ուսուցման առանձնահատկությունները «Ես և շրջակա աշխարհը» դասընթացում:
77. Մշակութային արժեքների ուսուցումը 4-րդ դասարանում «Ես և շրջակա աշխարհը» առարկայից:
78. Ուսումնական գործունեության ի՞նչ տեսակներ կարող են կիրառվել «Ես և շրջակա աշխարհը» առարկայից:
79. Ինչո՞ւ էին հին աշխարհի շատ իմաստուններ համոզված, որ գոյություն ունի հարավային մեծ ցամաք:
80. Թվարկել Հայաստանի Հանրապետության մարզերը և մարզկենտրոնները:
81. Ինչո՞ւ են նրանց տեղափոխվել պետական տոներ և որո՞նք են դրանք:
82. Գիշտ հաղորդակցվելու համար ի՞նչ կարևոր կանոններ պետք է անպայման իմանալ և կիրառել:
83. Բնապահպանական տարաբնույթ ի՞նչ միջոցառումներ են անցկացնում աշխարհի երկրները իրար հետ համագործակցելով:
84. Ի՞նչ անտեսանելի կապեր գոյություն ունեն բնության մեջ:
85. Թվարկել ֆիզկուլտուրայի դասի մասերը և նրանց տևողությունը:
86. Որո՞նք են ֆիզիկական կուլտուրայի ուսումնական գործունեության տեսակները:
87. Ի՞նչ հիմնական նպատակ է հետապնդում ընդհանուր զարգացնող վարժությունների կատարումը:
88. Արժեքային համակարգի ինչպիսի՞ դրույթներ պետք է ձևավորվեն տարրական

- դպրոցում ֆիզիկական կուլտուրայի դասավանդման ժամանակ:
89. Որո՞նք են «Երաժշտություն» առարկայի ուսումնական հիմնական նպատակները և խնդիրները:
90. Սովորողների երաժշտական դաստիարակության ուսումնամեթոդական համալիրին ներկայացվող ի՞նչ պահանջներ կան:
91. Ովքե՞ր են Հայաստանի և Արցախի օրհներգերի հեղինակները:
92. Որո՞նք են երաժշտության ուսումնական գործունեության տեսակները:
93. Ո՞րն է կերպարվեստի հենքային բովանդակությունը:
94. Որո՞նք են «Կերպարվեստ» առարկայից աշակերտների ստեղծագործական գործունեության տեսակները:
95. Որո՞նք են «Կերպարվեստ» առարկայի ուսումնական հիմնական նպատակները և խնդիրները:
96. Որո՞նք են «Կերպարվեստ» առարկայի հիմնական սկզբունքները:
97. Արժեքային համակարգի ինչպիսի՞ դրույթներ պետք է ձևավորվեն տարրական դպրոցում տեխնոլոգիայի դասավանդման ժամանակ:
98. Որո՞նք են «Տեխնոլոգիա» կրթական ոլորտի նպատակները:
99. Որո՞նք են «Տեխնոլոգիա» առարկայի խնդիրները:
100. Ի՞նչ բաժիններ է ընդգրկում տարրական դպրոցի «Տեխնոլոգիա» առարկայի ծրագիրը:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Գյուլամիրյան Զ., «Մայրենիի տարրական ուսուցման մեթոդիկա», «Զանգակ» հրատարակչություն, Երևան, 2015թ.
2. Իսկանդարյան Ս., «Կրտսեր դպրոցում մեծությունների ուսուցման մեթոդիկան», «Զանգակ» հրատարակչություն, Երևան, 2010թ.
3. Իսկանդարյան Ս., «Տարրական դպրոցում մաթեմատիկայի ուսուցման մեթոդիկայի ընտրովի գլուխներ», «Զանգակ» հրատարակչություն, Երևան, 2010թ.
4. Իսկանդարյան Ս., «Տարրական դպրոցում տեքստային խնդիրների ուսուցումը», «Զանգակ» հրատարակչություն, Երևան, 2010թ.
5. Իսկանդարյան Ս., «Թվաբանական գործողությունների ուսուցումը կրտսեր դպրոցում», «Զանգակ» հրատարակչություն, Երևան, 2010թ.
6. Հովսեփյան Ա. Հովհաննիսյան Գ., «Ես և շրջակա աշխարհը», 4-րդ դասարան. Մանմար, Երևան, 2016թ.
7. Հովսեփյան Ա. Հովհաննիսյան Գ., «Ես և շրջակա աշխարհը», 3-րդ դասարան. Մանմար, Երևան, 2016թ.
8. Հովսեփյան Ա. Հովհաննիսյան Գ., «Ես և շրջակա աշխարհը», 3-րդ դասարան. Մանմար, Երևան, 2016թ.
9. Հովսեփյան Ա. Հովհաննիսյան Գ., «Ես և շրջակա աշխարհը», ՈԲԶ, Մանմար, Երևան, 2012թ.
10. «Տեխնոլոգիա» առարկայի հանրակրթական չափորոշիչ և ծրագիր
11. «Կերպարվեստ» առարկայի հանրակրթական չափորոշիչ և ծրագիր
12. «Երաժշտություն» առարկայի հանրակրթական չափորոշիչ և ծրագիր
13. «Ֆիզկուլտուրա» առարկայի հանրակրթական չափորոշիչ և ծրագիր

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՑ ԼԵՁՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայերենի դիրքը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում: Նշվածներից ո՞ր լեզուները չեն պատկանում հնդեվրոպական լեզվաընտանիքին: լատիշերեն, քրդերեն, արիսազերեն, վրացերեն, տաջիկերեն, ֆիններեն, շվեդերեն, հունգարերեն, էստոներեն, ալբաներեն, օսեթերեն, վիետնամերեն:
2. Թվարկել հայերենի ծայնորդ, ծայնեղ, խուլ և շնչեղ խուլ բաղաձայնները: Ի՞նչ է ծայնակապը. ո՞ր դեպքում է այն գրվում:
3. Հայերենում շեշտը ինչպիսի՞ն է: Բերել մի քանի դեպքեր, երբ շեշտը չի դրվում վերջին վանկի ծայնավորի վրա: Եթե բառը վերջանում է և տառով, շեշտը որտե՞ղ է դրվում:
4. Նշել **հանդգնել**, **լուսնաշրջան**, **ծնրադրել**, **հոգեդատրիկ**, **թռչնաբուծություն** բառերում կատարված հնչյունափոխության բոլոր դեպքերը:
5. Թվարկել 4 բառ, որոնց մեջ կատարվել է ածանցի հնչյունափոխություն: Վերլուծել բառակազմորեն:
6. Թվարկել 4 բառ, որոնցում կատարվել է երկհնչյունի հնչյունափոխություն: Վերլուծել բառակազմորեն:
7. Որո՞նք են կոչվում **համաձայնավոր բառեր**: Բառավերջի **ի** հնչյունը բառաբարդման և ածանցման ժամանակ ի՞նչ հնչյունափոխության կարող է ենթարկվել: Բերել օրինակներ:
8. Նշել ու ծայնավորի հնչյունափոխության բոլոր դեպքերը:
9. Բերել ի, ը ծայնավորների սղման մի քանի օրինակ:
10. Օրինակներով նշել ույ երկհնչյունի հնչյունափոխության բոլոր դեպքերը:
11. Ի՞նչ են նշանակում **հակամետ**, **համետ**, **ակրատ**, **գայլիկոն**, **մեղանչել**, **վարձ** բառերը:
12. Հայերեն տառերի թվային արժեքը: Որոշել թվային արժեքը. ՁՂԹ, ՊՁԶ, ՆՂԲ, ՅԿԵ: Առաջին երկուսի արժեքը գրել տառերով:
13. Աչք բառով կազմել 5 դարձվածք և բացատրել իմաստները:
14. Քանի՞ տեսակ են լինում բառերն ըստ ձևաիմաստային հարաբերության: Բերել օրինակներ: Նշել **ակնարկ**, **անարգել**, **շառափ**, **հազար**, **զանձ**, **թռչ** համանունների իմաստները:
15. Ի՞նչ խմբերի են բաժանվում հայերենի խոսքի մասերը: Ինչպե՞ս է կազմվում գոյականի հոգնակի թիվը: Նշել բացառությունները:
16. Կազմել **ծեռագիր** և **մատենագիր**, **դեղատուն** և **մեծատուն**, **հանքավոր** և **հանքահոր** բառերի հոգնակին:
17. Բաղադրյալ հատուկ անունների ուղղագրությունը:
18. Գոյականի հոլովները:
19. Ուղղական և սեռական հոլովների շարահյուսական կիրառությունը:
20. Տրական և հայցական հոլովների շարահյուսական կիրառությունը:
21. Բացառական, գործիական, ներգոյական հոլովների շարահյուսական կիրառությունը:
22. Արտաքին, ներքին և այլաձև հոլովումներ:
23. Նշել համեմատության աստիճան չունեցող 10 որակական ածական:
24. Թվական անուն: Տեսակները:
25. Դերանուն: Տեսակները:
26. Անձնական դերանուն: Դերանվանական հոլովում: Նախադասությունների մեջ հոլովել **դու** դերանունը՝ նշելով շարահյուսական պաշտոնը յուրաքանչյուրում:
27. Դերանվանական հոդեր:
28. Բայի կազմությունը: Բայածանցներ:
29. Բազմապատկական բայեր: Բերել օրինակներ: Նշվածներից ո՞ր բայերը բազմապատկական չեն. **թռչկոտել**, **կոտորատել**, **թեփոտել**, **մրոտել**, **պոկոտել**, **ցատկոտել**, **ժամգոտել**, **վազվզել**:
30. Բայի սեռը:
31. Դերբայներ և ձևաբայեր:
32. Անկախ դերբայներ: Անորոշ դերբայի

- շարահյուսական կիրառությունը:
33. Ենթակայական և համակատար դերբայներ: Շարահյուսական կիրառությունը:
34. Հարակատար դերբայ: Շարահյուսական կիրառությունը:
35. Բայի ձևաբանական հատկանիշները:
36. Սահմանական եղանակ: Ժամանակաձևերը:
37. Ըղծական և ենթադրական եղանակներ:
38. Հրամայական և հարկադրական եղանակներ:
39. Բայի պարզ և բաղադրյալ ժամանակային ձևերը:
40. Անկանոն և պակասավոր բայեր:
41. Մակբայներ: Տեսակները: Մակբայներին հարաբերակից դերանունները:
42. Կապ: Տեսակները:
43. Շաղկապ: Տեսակները:
44. Վերաբերական: Տեսակները:
45. Ենթակա: Նրա արտահայտությունը:
46. Ստորոգյալ: Տեսակները:
47. Գոյականական անդամի լրացումներ:
48. Բայական անդամի լրացումներ:
49. Օրինակներով ցույց տալ, թե ինչ փոփոխություններ են կատարվում բարդ ստորադասական նախադասության պարզեցման ժամանակ:
50. Բերել ենթակա և ստորոգելի, ուղիղ խնդիր և հանգման խնդիր ստորադաս նախադասությունների օրինակներ:
1. Ե՞րբ է սկզբնավորվել հայ գրականությունը և ի՞նչ շրջափոխություններ են ինչպե՞ս կատարվել: Ի՞նչ նմուշներ են հասել մեզ, ո՞ւմ շնորհիվ, և ի՞նչ աղերսներ ունեն հայոց դիցարանի հետ:
3. Հեթանոս աստվածները և նրանց պաշտամունքային վայրերը:
4. Անգիր իմանալ դասագրքում գետնեղված բանահյուսական նմուշները գրաբարով և աշխարհաբարով: 9-րդ դասարան, Դավիթ Գասպարյան
5. Ո՞վ և ինչպե՞ս է ստեղծել հայ գրերը, ո՞վ է նրա կենսագիրը: Քաղաքական ի՞նչ նշանակություն ունեցավ հայ ժողովրդի համար գրերի գյուտը:
6. Հայ գրողներից ովքե՞ր են անդրադարձել Մեսրոպ Մաշտոցի կերպարին: Նշել առնվազն հինգ բանաստեղծություն և հինգ ատյա՝ նվիրված հայոց լեզվին և Մեսրոպ Մաշտոցին:
7. 5-րդ դարի հայ մատենագրության ընդհանուր բնութագիրը: Ինչպե՞ս է կոչվում 5-րդ դարը, ինչո՞ւ: Ովքե՞ր են 5-րդ դարի հեղինակները և ի՞նչ երկեր են գրել:
8. Ի՞նչ հատկանիշներով է առանձնանում Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմությունը» հինգերորդ դարի պատմագրության մեջ: Վերլուծել Խորենացու «Ողբը»: Անգիր իմանալ առնվազն երեք հատված:
9. Ե՞րբ է ձևավորվել «Սասնա ծռեր» դյուցազներգությունը (էպոսը) և քանի՞ մասից է կազմված: Բնութագրել գլխավոր հերոսներին և կազմել տոհմածառը: Ի՞նչ գրական մշակումներ է ունեցել էպոսը: Անգիր իմանալ հատվածներ:
10. Վերլուծել «Մատյան ողբերգության» պոեմը: Արտասանել հատված:
11. Ի՞նչ է առակը: Ովքե՞ր են միջնադարյան առակագիրները, ինչպե՞ս են կոչվում նրանց ստեղծագործությունները, բերել օրինակներ և մեկնաբանել:
12. Ո՞վ է հայ միջնադարյան քնարերգության վերջին ներկայացուցիչը, ի՞նչ թեմաներով է ստեղծագործել (նշել խաղերի անվանումներ), Գ. Թումանյանը ինչպե՞ս է բնութագրել նրան:
13. Հայկական հայտնի ի՞նչ կրթօջախներ կան (նշել հինգ կրթօջախի անուն): Ե՞րբ են հիմնադրվել և որտե՞ղ:
14. Ի՞նչ գրական ուղղություններ կան հայ գրականության մեջ (նշել հիմնական առանձնահատկությունները և ներկայացուցիչները հայ գրականության մեջ):
15. Ո՞վ է հայ նոր գրականության հիմնադիրը: Ի՞ր հայտնի վեպում նա նոր գրականու-

- թյան զարգացման ի՞նչ ուղիներ մատնանշեց:
16. Ի՞նչ է ասում Ռաֆֆին պատմավեպի մասին: Որո՞նք են նրա ծրագրային վեպերը, ինչո՞ւ են դրանք կոչվում ծրագրային:
17. «Սամվել» վեպի գաղափարը, կերպարները:
18. Ե՞րբ և ինչո՞ւ են առաջացել արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուները:
19. Ի՞նչ արևմտահայ գրողներ կան (նշել տասը գրողների անուններ և նրանց ստեղծագործությունների ու ժողովածուների վերնագրերը):
20. Ի՞նչ է երգիծանքը և հումորը, ի՞նչ երգիծական գործեր կան հայ գրականության մեջ:
21. Ի՞նչ է վեպը, ինչո՞վ է տարբերվում պատմվածքից, վիպակից և նովելից, բերել յուրաքանչյուրից օրինակ:
22. Որո՞նք են «Գևորգ Մարգարյանի» վեպի պատմական աղբյուրները, դարաշրջանը, ինչո՞ւ է վիպասանը դիմել պատմական անցյալին:
23. Արդյունաբերական մեծ քաղաքի կյանքը Ալ. Շիրվանզադեի ո՞ր ստեղծագործության մեջ է ներկայացված (նկարագրել կոնֆլիկտը և բնութագրել հերոսներին):
24. Թվարկել նորավեպի ժանրային առանձնահատկությունները և նշել Գ. Ջոհրայի նորավեպերի ժողովածուների վերնագրերը:
25. Ի՞նչ է գրել Գ. Թումանյանը քառյակների մասին, ի՞նչ զգացումներ ու խոհեր են արծարծված դրանց մեջ (արտասանել քառյակներից):
26. «Անուշ» պոեմի բովանդակությունը և հերոսների հոգեբանությունը: Արտասանել հատվածներ:
27. Ավ. Իսահակյանի քնարերգությունը: Արտասանել երեք բանաստեղծություն:
28. Ի՞նչ է հաստատում և ի՞նչ է ժխտում Աբու Լալա Մահարին իր մեմախոսության մեջ: Համեմատության ի՞նչ եզրեր ունեն «Համբերանքի չիբուխի» Օհան ամին և Աբու Մահարին:
29. Ո՞վ է Տերյանի քնարական հերոսը, որո՞նք են նրա ստեղծած քնարական շարքերը: Արտասանել երեք բանաստեղծություն:
30. Ավ. Իսահակյանի արձակը:
31. Ի՞նչ տարբերություն կա Ավ. Իսահակյանի «Աբու Լալա Մահարի» և Չարենցի «Ամբոխները խելագարված» պոեմներում գործածված արևի խորհրդանիշների միջև:
32. Լ. Շանթի «Հին աստվածներ» դրաման, կերպարները:
33. Սիամանթո, «Հոգեվարքի և հույսի ջախեր» ժողովածուի վերլուծություն, շարքից արտասանել մեկ բանաստեղծություն:
34. Դանիել Վարուժան, վերլուծել «Ցեղին սիրտը» ժողովածուն, արտասանել «Ձոն» բանաստեղծությունը:
35. Վերլուծել Ակսել Բակունցի «Ալպիական մանուշակ» պատմվածքը: Արտասանել հատված:
36. Ի՞նչ է խորհրդանշուն Շահնուրի վեպի վերնագիրը՝ «Նահանջը առանց երգի»:
37. Գուրգեն Մահարի, «Այրվող այգեստաններ» վեպի վերլուծությունը: Համեմատել Ե. Չարենցի «Երկիր Նաիրի» վեպի հետ:
38. Նաիրի Չարյանի «Արա Գեղեցիկ» դիցապատմական ողբերգությունը: Արտասանել հատված:
39. Հայ գրականության մեջ ցեղասպանությանը նվիրված ի՞նչ ստեղծագործություններ կան (թվարկել հինգ ստեղծագործություն):
40. Նորագույն շրջանի հայ գրականություն (պոեզիա, արձակ):
41. 60-ական թթ. հայ գրականությունը:
42. Հովհաննես Շիրազի «Բիբլիական» պոեմի վերլուծությունը: Արտասանել հատված:
43. Համո Սահյանի քնարերգությունը: Արտասանել և վերլուծել «Ախր ես ինչպես վեր կենամ գնամ» բանաստեղծությունը:
44. Պարույր Սևակի կյանքը, «Վարք մեծաց» բանաստեղծության վերլուծություն և արտասանություն:
45. Պ. Սևակի սիրային քնարերգությունը:

- Արտասանել երկու բանաստեղծություն:
46. Պ. Սևակի հայրենասիրական քնարերգությունը: Արտասանել երկու բանաստեղծություն:
  47. Հրանտ Մաթևոսյանի կյանքը և ստեղծագործությունը: Վերլուծել «Աշնան արև» վիպակը:
  48. Սփյուռքահայ գրողներ (Հակոբ Օշական, Վահան Թեքեյան, Հակոբ Մնձուրի, Համաստեղ, Մուշեղ Իշխան):
  49. Օտարագիր հայ գրողներ:
  50. Հայ գրականության պատմական նշանակությունը:

Գրականություն - գործող դասագրքեր

ԱՍՊԵՐՆԵՆ

1. Name English parts of speech.
2. Noun. Number and case.
3. Article. Definite and indefinite articles. Zero article.
4. The pronoun. Types of pronouns /only names/.
5. Word stress in English.
6. Cardinal numerals in English /bring examples/.
7. Passive Voice.
8. Regular adjectives. Degrees of comparison.
9. Irregular adjectives. Degrees of comparison.
10. Adverb. Degrees of comparison.
11. Name the three main strategies of working on texts and describe them.
12. The Past Simple tense.
13. Reflexive pronoun.
14. Indefinite pronoun.
15. Demonstrative pronoun.
16. Compound sentence.
17. Complex sentence.
18. Parties.
19. Conjunctions.
20. Interjections.
21. Reported speech.
22. The Present Simple tense.
23. The Future Simple tense /Future Simple in the Past/.
24. The Present Progressive tense.
25. The Past Progressive tense.
26. The Future Progressive tense /Future Progressive in the Past/.
27. The Present Perfect tense.
28. The Past Perfect tense.
29. The Future Perfect tense /Future Perfect in the Past/.
30. The Present Perfect Progressive tense.
31. The Past Perfect Progressive tense.
32. The Future Perfect Progressive tense.
33. Subjunctive mood in English.
34. Imperative mood in English.
35. Gerund.
36. Participle I.
37. Participle II.
38. The Infinitive.
39. Sequence of tenses.
40. Definite pronouns.
41. Interrogative pronouns.
42. Personal pronouns.
43. Reciprocal pronouns.
44. Negative pronouns.
45. Types of sentences.
46. Ordinal numerals /bring examples/.
47. Word formation. Suffixes and prefixes.
48. Word order in English /compare it with Armenian/.
49. Possessive pronouns.
50. Conditionals in English.
51. Countable and uncountable nouns.
52. Names with and without the.
53. So and Such.
54. Enough and too.
55. In, at, on (place).
56. Adjective + preposition.
57. Verb + preposition (at and to).
58. Verb + preposition (about, for, at, after).

ՀԱՐՑԱԶԱՐ

- 59. Modal Verb (can, could, will, would, etc.).
- 60. Questions.
- 61. Questions tags (do you? isn't, 't, etc.).
- 62. Prefer and would rather.
- 63. Countable nouns with a/an and Some.
- 64. Some and any.
- 65. Adjectives ending in ing and ed (boring, bored).
- 66. Have and have got.
- 67. English is the language of Communication.
- 68. Foreign Languages in our life.
- 69. Travelling.
- 70. The Town of my dream.
- 71. Seasons and weather.
- 72. Environmental Pollution.
- 73. Ecological Problems.
- 74. Mass Media.
- 75. Books in our life.
- 76. My favourite English writer.
- 77. Television in our life.
- 78. My favourite English painter.
- 79. Appearance and manners.
- 80. Teacher of English.
- 81. The Geographical Position of Great Britain.
- 82. The Population of the British Isles.
- 83. England.
- 84. Scotland.
- 85. Wales.
- 86. Northern Ireland.
- 87. Other English - speaking countries.
- 88. Structure of Government in Great Britain.
- 89. The British Educations System.
- 90. The Towns of Great Britain.
- 91. The United States of America.
- 92. Washington, New York.
- 93. Holidays in Great Britain and the USA.
- 94. Means of Communication.
- 95. The Most popular British writers.
- 96. The Higher Organs of Power in the USA.
- 97. The US Congress.
- 98. Meals an Britain.
- 99. Hobby.
- 100. Places of interest in Great Britain.

ՖՐԱՆՍԵՐԵՆ

- 1. Parties du discours
- 2. Déterminants
- 3. Mots invariables
- 4. Nom; Catégories grammaticales du nom
- 5. Article; genre et nombre
- 6. Article défini, indéfini
- 7. Article partitif
- 8. Absence de l'article
- 9. Accents en français
- 10. Homonyme, synonymes, antonymes
- 11. Nom; genre et nombre
- 12. Types de pronoms
- 13. Pronoms démonstratifs simples et composés
- 14. Pronoms relatifs simples et composés
- 15. Pronoms possessifs simples et composés
- 16. Pronoms indéfinis
- 17. Pronoms en et y
- 18. Adjectif; catégories grammaticales de l'adjectif
- 19. Place de l'adjectif
- 20. Degrés de comparaison des adjectifs qualificatifs
- 21. Adverbe. Classification des adverbes
- 22. Degrés de comparaison des adverbes
- 23. Préposition. Forme des prépositions
- 24. Emploi de certaines prépositions
- 25. Conjonction
- 26. Interjection
- 27. Question directe et indirecte
- 28. Groupe de mots (libre, figé)
- 29. Ordre des mots
- 30. Mots mis en apostrophe

- 31. Classification des propositions d'après leur structure
- 32. Propositions à un terme, à deux termes
- 33. Phrase (la définition)
- 34. Phrase négative
- 35. Phrase exclamative
- 36. Phrase interrogative
- 37. Discours direct
- 38. Discours indirect
- 39. Verbe
- 40. Catégories grammaticales du verbe
- 41. Conjugaison des verbes
- 42. Verbes du 1e groupe
- 43. Verbes du 2e groupe
- 44. Verbes du 3e groupe
- 45. Verbes pronominaux et réfléchis
- 46. Verbes pronominaux et réfléchis au passé composé à la forme affirmative et négative
- 47. Verbes pronominaux à sens passif
- 48. Présent et son usage
- 49. Passé composé et son usage
- 50. Passé composé; place des pronoms et négation
- 51. Futur immédiat et son usage
- 52. Futur immédiat dans le passé et son usage
- 53. Passé immédiat et son usage
- 54. Imparfait et son usage
- 55. Plus-que-parfait et son usage
- 56. Futur simple et son usage
- 57. Futur dans le passé et son usage
- 58. Futur antérieur et son usage
- 59. Passé antérieur et son usage
- 60. Passé simple et son usage
- 61. Participe passé
- 62. Participe présent et gérondif
- 63. Concordance des temps
- 64. Mode impératif et son usage
- 65. Mode subjonctif et son usage
- 66. Constructions impersonnelles, subjonctif et réalité
- 67. Voix actif
- 68. Voix passif
- 69. Conditionnel présent et son usage
- 70. Niveaux de la langue
- 71. Connecteurs de phrases
- 72. Phrase impersonnelle
- 73. Pronoms personnels compléments d'objet direct
- 74. Pronoms personnels compléments d'objet indirect
- 75. Accord du participe passé avec le COD
- 76. Expressions de temps
- 77. Phonétique française
- 78. Le neutre
- 79. Hypothèse sur le présent
- 80. Relations logiques: la cause, la concession
- 81. France, sa capitale
- 82. Sites et monuments de Paris
- 83. Symboles nationaux de la France
- 84. Fêtes nationales de la France
- 85. 14 Juillet, prise de la Bastille
- 86. Géographie de la France
- 87. Gastronomie et vins de France
- 88. Vie quotidienne française
- 89. Sports, loisirs des Français
- 90. Écrivains français et leurs oeuvres les plus populaires
- 91. Grands hommes français (acteurs, peintres, chanteurs, scientifiques et autres)
- 92. Inventions françaises
- 93. Système éducatif français
- 94. Le français et ses origines
- 95. Le français dans le monde, rôle de l'organisation Internationale de la Francophonie, fête internationale de la francophonie
- 96. Union Européenne et son rôle
- 97. Le français et son enseignement comme langue étrangère (méthodes contemporaines d'enseignement)
- 98. Enseignement du français dans des classes différentes, spécifique de l'âge des

- écoliers
- 99. Ressources d'internet et leur application lors des cours du français
- 100. Le français en Artsakh, club francophone de SPFA, Centre de la francophonie "Maison Paul Eluard"

ՀԱՅՈՑ ԵՎԵՂԵՑՈՒ ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Հայոց հեթանոսական դիցարանի իմացաստվածներ գիտելը:
- 2. Ներկայացրեք Վանի թագավորության դիցարանը:
- 3. Ինչպե՞ս ձևավորվեց հելլենիստական մշակույթը:
- 4. Ի՞նչ գործեր ձեռնարկեց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչը քրիստոնեության տարածման և ամրապնդման համար:
- 5. Ինչպե՞ս ձևավորվեց Հայոց եկեղեցու նվիրապետական կարգը:
- 6. Ինչո՞ւ և ինչպե՞ս սպանվեցին Ս. Արիստակես և Ս. Հուսիկ կաթողիկոսները:
- 7. Ե՞րբ և որտե՞ղ հրավիրվեց Հայոց առաջին ազգային-եկեղեցական ժողովը: Ի՞նչ որոշումներ ընդունվեցին ժողովում:
- 8. Ներկայացրեք Նիկիայի տիեզերական ժողովը:
- 9. Ինչպիսի՞նք որոշումներ ընդունեց Աղվենի ժողովը:
- 10. Ինչպիսի՞նք պատկերացումներ կային բարոյականության վերաբերյալ հին աշխարհում:
- 11. Կյանքի իմաստի վերաբերյալ ի՞նչ տեսակետներ գիտեք:
- 12. Թվարկե՛ք յոթ առաքինությունները և յոթ մոլությունները:
- 13. Ի՞նչ է կոսմոպոլիտիզմը:
- 14. Ի՞նչ է պատարագը, և ո՞րն է պատարագի խորհուրդը:
- 15. 451 թ. և 1054 թ. բաժանումներով քրիստոնեության մեջ ի՞նչ հիմնական ուղղություններ առաջացան:
- 16. Ե՞րբ են առաջացել բողոքական եկեղեցիները: Թվարկե՛ք առավել հայտնի բողոքական ուղղությունները:
- 17. Քանի՞ թեմ կա ՀՀ-ում, որոնք են դրանք:
- 18. Ներկայացրեք հաղորդության իմաստը:
- 19. Ի՞նչ է նշանակում Բարեկենդան, ինչպե՞ս են տոնում այն:
- 20. Ի՞նչ գիտեք սուրբ Սարգսի մասին:
- 21. Ո՞վ էր Ղևոնդ երեցը:
- 22. Թվարկե՛ք ազգերին բնութագրող հիմնական հատկանիշները:
- 23. Բերե՛ք հայերի մարտունակության մասին օտարների արձանագրած օրինակներ:
- 24. Ի՞նչ է ազատությունը:
- 25. Նկարագրե՛ք գերդաստանը:
- 26. Ի՞նչ դեր ունի ընտանիքը հասարակական կյանքում:
- 27. Ներկայացրե՛ք մշակույթի էթնոպաշտպան դերն ու նշանակությունը:
- 28. Ո՞վ է Պարույր Հայկազը:
- 29. Ի՞նչ ուղղություններ ձևավորվեցին հայ փիլիսոփայության մեջ 5-րդ դարում:
- 30. Ժամրային ի՞նչ ուղղություններ առաջացան հայ պատմագրության մեջ:
- 31. Ներկայացրե՛ք 7-10-րդ դարերի հայտնի պատմագիրներին:
- 32. Որո՞նք են ազգային խորհրդանիշները:
- 33. Ի՞նչ է զինանշանը, ի՞նչ գիտեք հայկական զինանշանի մասին:
- 34. Ո՞վ էր Հայկը, նկարագրե՛ք Հայկին:
- 35. Ե՞րբ Աստված երևաց Մովսեսին, ի՞նչ պատվիրաններ տվեց:
- 36. Ո՞վ էր Սողոմոն Իմաստունը:
- 37. Ինչո՞ւ էր Քրիստոսն առակներով խոսում:
- 38. Ի՞նչ գործունեություն է ծավալել Հովհաննես Դրասխանակերտցի կաթողիկոսը:
- 39. Ինչո՞ւ կաթողիկոսական աթոռը հաստատվեց Վասպուրականում:
- 40. 11-րդ դարի երկրորդ կեսին որտե՞ղ ստեղծվեցին Հայոց եկեղեցու թեմերը:

- 41. Ի՞նչ նշանավոր եկեղեցիներ և վանքեր կառուցվեցին Ջաբարյան Հայաստանում:
- 42. Ինչո՞ւ կաթողիկոսական աթոռը Հռոմկլայից տեղափոխվեց Սիս:
- 43. Ե՞րբ և ինչո՞ւ կաթողիկոսական աթոռը տեղափոխվեց Էջմիածին:
- 44. Ե՞րբ ձևավորվեց Աղվանից կաթողիկոսությունը, լրացուցիչ ի՞նչ գիտեք այդ մասին:
- 45. Ո՞վ էր Ներսես Աշտարակեցին:
- 46. Ի՞նչ էր նախատեսված 1903 թ. հունիսի 12-ի օրենքով:
- 47. Հայ հոգևորականներն ինչպիսի՞նք մասնակցություն ունեցան Մայիսյան հերոսամարտերին:
- 48. Ինչպե՞ս էին վերաբերվում բուլշևիկները Հայոց եկեղեցուն:
- 49. Ո՞վ էր Գևորգ արքեպիսկոպոս Չորեքյանը և ի՞նչ գործունեություն է ծավալել:
- 50. Ի՞նչ քայլեր կատարվեցին Վազգեն Ա կաթողիկոսի օրոք:

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Ովքե՞ր են Հայաստանի և Արցախի օրիներգերի խոսքի և երաժշտության հեղինակները:
- 2. Որո՞նք են «Երաժշտություն» առարկայի ուսումնական գործունեության տեսակները:
- 3. Ի՞նչ նպատակներ են հետապնդում երաժշտառիթմական շարժումները:
- 4. Ի՞նչ նպատակ է հետապնդում «Երաժշտություն» առարկայի ծրագիրը:
- 5. Ի՞նչ է երաժշտական խոսքը:
- 6. Որո՞նք են երաժշտության տեսակները:
- 7. Ինչպե՞ս է ուսուցանվում երգը:
- 8. Ի՞նչ նպատակներ են հետապնդում երաժշտության ունկնդրումները:
- 9. Ինչպե՞ս պետք է սկսել լադային լսողության զարգացման աշխատանքները:
- 10. Ո՞րն է հնչյունաշարի գլխավոր հնչյունը:
- 11. Որո՞նք են երաժշտական խաղերի կազմակերպման նպատակները:
- 12. Քանի՞ ծայրահեղություն է ուսուցանվում 1-ին դասարանում:
- 13. Ո՞ր երգ-վարժությունք է երեխաների լսողության մեջ ամրակայվում **դո, ռե, մի** ծայրահեղությունների հնչեղությունը:
- 14. Թվարկե՛ք ժողովրդական նվագարանների տեսակները և յուրաքանչյուրից բերել օրինակներ:
- 15. Ի՞նչ է ռիթմը:
- 16. Ի՞նչ է պատուհանը:
- 17. Ի՞նչ է տակտը:
- 18. Ինչո՞վ են իրարից բաժանվում տակտերը:
- 19. Ինչպե՞ս են գրառում երաժշտական հնչյունների բարձրությունը:
- 20. Ի՞նչ նշաններով է նշվում երաժշտական հնչյունների ուժեղացումը և մեղմացումը: Ինչպե՞ս են այն անվանում:
- 21. Ի՞նչ է հնչերանգը և ինչպե՞ս է արտահայտվում երաժշտության մեջ:
- 22. Ո՞վ է Լյուդվիգ Վան Բեթհովենը: Քանի՞ սիմֆոնիայի հեղինակ է:
- 23. Ո՞վ է գրել «Լուսնի սոնատը»: Բնութագրե՛ք ըստ մասերի:
- 24. Ո՞վ է Սերգեյ Պրոկոֆևը: Թվարկե՛ք նրա գրած օպերաների և բալետների վերնագրերը:
- 25. Ի՞նչ նվագարաններից է կազմված լարային քառյակը:
- 26. Ի՞նչ է ազգային երաժշտությունը:
- 27. Թվարկե՛ք հայկական ժողովրդական պարերգեր և օրորոցային երգեր: Կատարել որևէ պարերգ:
- 28. Կատարել «Լուսար» ժողովրդական երգը:
- 29. Ի՞նչ է կվարտետը: Քանի՞ նվագողներից կամ երգիչներից է այն կազմված:
- 30. Ըստ Կոմիտասի՝ ինչպե՞ս է կոչվում իսկական ժողովրդական երգը:
- 31. Հայկական ժողովրդական երգերում

ԱՆՈՒՄՆԵՐ

ո՞ր երգերն են մեծ տեղ գրավում: Թվարկել նրանցից մի քանիսը:

32. Ժողովրդական ո՞ր ավանդույթներին են նվիրված ծիսական երգերը:

33. Բնույթով ինչպիսի՞ երգ է «Թագավորի մեր, դուս արի»: Կատարել այն:

34. Ի՞նչ են արտացոլում և ի՞նչ նպատակ են արտահայտում հայրենասիրական երգերը: Կատարել «Կովկասի քաջեր» երգը:

35. Ի՞նչ երաժշտական ստեղծագործությունների հեղինակ է Անտո Բաբաջանյանը: Կատարել «Իմ սիրելի Երևան» երգը:

36. Ալեքսանդր Սպենդիարյանի կյանքը և գործունեությունը:

37. Ալեքսանդր Սպենդիարյանի ո՞ր ստեղծագործություններում է օգտագործված ժողովրդական երաժշտություն:

38. Ո՞ր պոեմի հիման վրա է գրվել «Ամաստ» օպերան:

39. Ի՞նչ ընդհանրություններ ունեն երաժշտությունը և գրականությունը:

40. Երաժշտության ի՞նչ տեսակներ են ստեղծվում գրականության և երաժշտության միասնությունից:

41. Կատարել Աշոտ Սաթյանի «Մարտիկի երգը» և արտահայտվել առաջացրած զգացումների մասին:

42. Ովքե՞ր են «Կաքավի երգի» ստեղծագործության հեղինակները: Կատարել:

43. Ի՞նչ է մեղեդին:

44. Ի՞նչ է ցույց տալիս սո-ի կամ ջութակի բանալին:

45. Ինչպե՞ս են անվանում մանկական երգչային ձայնը:

46. Ի՞նչ է չափը:

47. Արմեն Տիգրանյանի կյանքը և գործունեությունը:

48. Ի՞նչ է օպերան: Թվարկել մի քանի օպերաների վերնագրեր:

49. Գայ օպերային գրականության գլուխգործոցը:

50. Ի՞նչ գիտեք «Անուշ» օպերայի մասին:

51. «Անուշ» օպերայից կատարել որևէ հատված:

52. Ի՞նչ է նախերգանքը:

53. Ո՞վ է Վոլֆգանգ Ամադեուս Մոցարտը: Կատարել Մոցարտի «Գարնան կարոտ» երգը:

54. Ո՞րն է երաժշտության և պարարվեստի ամենակարևոր ընդհանրությունը:

55. Ի՞նչ բնույթի երգ-պար է «Պասկապակ» ստեղծագործությունը: Ո՞վ է հեղինակը: Կատարել այն:

56. Ի՞նչ է պոլոնեզը: Ինչպե՞ս են անվանում այն: Քանի՞ չափ ունի:

57. Ի՞նչ է մազուրկան: Քանի՞ չափ ունի:

58. Ի՞նչ է բալետը: Ո՞ր դարում է ստեղծվել դասական բալետը:

59. Ո՞րն է հայկական առաջին բալետը, ո՞վ է հեղինակը:

60. Ո՞վ է «Ճուտիկ» մանկական օպերայի հեղինակը: Ինչի՞ մասին է այն:

61. Ո՞վ է «Գայանե» և «Սպարտակ» բալետների հեղինակը:

62. Երգչային ձայների ի՞նչ տեսակներ գիտեք:

63. Ի՞նչ է սիմֆոնիան: Ո՞ր դարում է ստեղծվել:

64. Ի՞նչ է նոտան:

65. Ինչպե՞ս են անվանում կարճ տևողությամբ հնչյունը:

66. Կոմիտասի դերը հայկական երաժշտության մեջ:

67. Ե՞րբ է ստեղծվել Կոմիտասի անվան լարային քառյակը և ի՞նչ երաժշտական նվագարաններից է բաղկացած:

68. Զովհաննես Թումանյանը իր հեղինակած ո՞ր երգի մեջ է զովերգում հայրենի բնության գեղեցկությունը, ծառ ու ծաղկով զարդարված արերի առավոտը, հովվի շվիի նվագը: Կատարել այն:

69. Ո՞վ է Սայաթ-Նովան: Կատարել «Դուս ևն հուրիս իս» երգը:

70. Ո՞ր արվեստի ներկայացուցիչ է Սայաթ-Նովան:

71. Ուսումնական ծրագրով ո՞ր սիմֆո-

նիկ հեքիաթն է ուսումնասիրվում: Ներկայացնել այն:

72. «Քեզ համար, Հայաստան» երգի ստեղծման պատմությունը:

73. Գ. Թումանյանը երաժշտության և գրականության (պոեզիայի) մասին:

74. Ի՞նչ է ռոմանսը: Ե՞րբ է ծագել և որտե՞ղ:

75. Ո՞վ է հայկական ռոմանսի նախահայրը:

76. Կատարել «Առուն և աղբյուրը» երգ-ռոմանսը:

77. Ի՞նչ արվեստ է թատրոնը: Ի՞նչ է նշանակում «թատրոն» բառը:

78. Ի՞նչ է կանտատը:

79. Տիգրան Զուխաջյանի ո՞ր ստեղծագործություններն են ուսումնասիրվում 5-րդ դասարանում:

80. Ի՞նչ գիտեք ժողովրդական պարերի մասին:

81. Ո՞վ է Քրիստափոր Կարա-Մուրզան:

82. Քանի՞ կերպար կա «Լեփո, լե՛, լե՛» երգում: Ովքե՞ր են հեղինակները:

83. Ի՞նչ է «ժանրը»: Երաժշտական ի՞նչ ժանրեր գիտեք:

84. Ի՞նչ ժանրի ստեղծագործություն է «Տղամարդկանց քայլերգը»:

85. Ի՞նչ է սոնատը: Քանի՞ մասից է այն բաղկացած:

86. Ի՞նչ է կոնցերտը: Ո՞ր երաժշտության տարածված ժանրերից է: Ե՞րբ է ստեղծվել և որտե՞ղ է զարգացել:

87. Ի՞նչ է ինտերվալը:

88. Ի՞նչ գիտեք «Դավիթ Բեկ» օպերայի մասին:

89. Ի՞նչ է նշանակում «դիրժոր» բառը: Ի՞նչ գործունեություն է իրականացնում:

90. Ի՞նչ է պատարագը: Ո՞ր հեղինակների մշակումներն են նշանավոր բազմաձայնեցման օրինակներից:

91. Ո՞վ է «Առաւօտ լուսոյ» հոգևոր երգի հեղինակը: Կատարել այն:

92. Ո՞վ է Մակար Եկմալյանը: «Հայոց պատարագից» ծրագրային ո՞ր երգն է մշակել Մակար Եկմալյանը:

93. Ի՞նչ գիտեք դասական երաժշտության մասին:

94. Ի՞նչ գիտեք հանրամատչելի երաժշտության մասին:

95. Ի՞նչ գիտեք գուսանական և աշուղական երգարվեստի մասին: Ե՞րբ է ծագել այն:

96. Ո՞վ է Ջիվանին: Նրա ծրագրային ո՞ր երգին եք ծանոթ:

97. Ո՞վ է Յոհան Սեբաստիան Բախը: Ինչպե՞ս է սովորել նվագել երգեհոն:

98. Ի՞նչ գիտեք ջազային երաժշտության մասին: Ե՞րբ է ստեղծվել առաջին ջազային նվագախումբը, և ո՞վ է հիմնադիրը:

99. Ի՞նչ գիտեք ռոք երաժշտության մասին:

100. Ի՞նչպես կազմակերպել տարբեր ջանքեր:

ՖԻԶԻԿԱ

1. Ո՞ր շարժումն է կոչվում մեխանիկական: Ի՞նչ է նշանակում լուծել մեխանիկայի հիմնական խնդիրը:

2. Ո՞ր շարժումն է կոչվում պտտական:

3. Ո՞ր շարժումն է կոչվում համընթաց:

4. Տարածության մեջ մարմնի դիրքը տալու քանի՞ եղանակ կա: Թվարկեք այդ եղանակները:

5. Ո՞րն է շառավիղ-վեկտորի՝ ա) ուղղությունը, բ) մեծությունը:

6. Չակերպեք արագությունների և տեղափոխությունների գույնարան կանոնները:

7. Տվեք իներցիայի օրենքի ձևակերպումը ըստ Արիստոտելի, Գալիլեյի:

8. Տվեք իներցիայի օրենքի ձևակերպումը ըստ Նյուտոնի:

9. Չակերպեք Նյուտոնի երկրորդ օրենքը: Գրեք բանաձևը:

10. Չակերպեք Նյուտոնի երրորդ օրենքը: Գրեք բանաձևը:

11. Չակերպեք տիեզերական ձգողության օրենքը: Գրեք բանաձևը:

12. Գրեք ծանրության ուժի արագացման բանաձևը Երկրի մակերևութին և Երկրի մակերևութից բարձրության վրա:

13. Որո՞նք են գիտական իմացության մեթոդները:

14. Ի՞նչն են անվանում շարժման օրենք: Որո՞նք են նշված օրենքի տրման ձևերը:

15. Չակերպեք Հուկի օրենքը: Գրեք բանաձևը:

16. Ո՞ր բանաձևով են որոշում համասեռ գլանաձև ձողի **k** կոշտության կախումը նրա **l** երկարությունից, լայնական հատույթի **S** մակերեսից և նյութի առաձգականության **E** մոդուլից:

17. Ո՞րն է տիեզերական ձգողության հաստատումը, ինչի՞ է հավասար, և ո՞րն է նրա ֆիզիկական իմաստը:

18. Ի՞նչն են անվանում մարմնի կշիռ: Ինչի՞ է հավասար մարմնի կշիռը, երբ **a < g**, **a > g**, **a = g**:

19. Ի՞նչն են անվանում մարմնի կշիռ: Գրեք բանաձևը:

20. Ի՞նչն են անվանում դադարի շփման ուժ: Շփման ուժի տեսակները: Գրեք բանաձևը:

21. Ի՞նչն է կոչվում ծանրության ուժ: Գրեք բանաձևը:

22. Չակերպեք համուղղված ուժերի համագործ որոշելու կանոնը:

23. Թվարկեք հավասարակշռության տեսակները և տվեք դրանց սահմանումները:

24. Որո՞նք են հաստատուն ուժի աշխատանքի երեք հատկությունները:

25. Չակերպեք լրիվ մեխանիկական էներգիայի պահպանման օրենքը: Գրեք բանաձևը:

26. Չակերպեք իմպուլսի պահպանման օրենքը: Գրեք բանաձևը:

27. Ո՞ր մեծությունն է կոչվում ուժի իմպուլս, որը՝ մարմնի իմպուլս: Գրեք բանաձևերը:

28. Ո՞ր տատանումներն են կոչվում ներդաշնակ:

29. Հորիզոնի նկատմամբ ի՞նչ անկյան տակ պետք է նետել մարմինը, որպեսզի տրված սկզբնական արագության դեպքում նրա թռիչքի հեռավորությունը լինի առավելագույնը: Օդի դիմադրությունը անտեսել:

30. Ե՞րբ է մարմինը կատարում հավասարաչափ շրջանագծային շարժում:

31. Ի՞նչ անկյուն են կազմում հետագծի տվյալ կետում արագությունը և արագացումը շրջանագծային շարժման դեպքում:

32. Թե՞ք հարթության ի՞նչ առավելագույն անկյան դեպքում նրա վրա դադարի վիճակում խորանարդը չի շրջվի:

33. Անհրաժեշտ է փորել **H** խորությամբ ջրհոր: Փորելիս ի՞նչ խորության վրա կկատարվի պահանջվող ամբողջ աշխատանքի կեսը:

34. Արտահայտեք ուժի, աշխատանքի, հզորության և իմպուլսի միավորները ՄՀ-ի հիմնական միավորներով:

35. Ո՞ր օրենքն է ընկած ռեակտիվ շարժման հիմքում:

36. Չակերպեք Բոյլ-Մարիոտի օրենքը: Գրեք բանաձևը:

37. Գծեք իզոթերմ պրոցեսում գազի ճնշման՝ ծավալից կախումն արտահայտող գրաֆիկը:

38. Չակերպեք Գեյ-Լյուսակի օրենքը: Գրեք բանաձևը:

39. Գծեք իզոթերմ պրոցեսում գազի ծավալի՝ ջերմաստիճանից կախումն արտահայտող գրաֆիկը:

40. Չակերպեք Շառլի օրենքը: Գրեք բանաձևը:

41. Գծեք իզոթերմ պրոցեսում գազի ճնշման՝ ջերմաստիճանից կախումն արտահայտող գրաֆիկը:

42. Չակերպեք ջերմադինամիկայի առաջին օրենքը:

43. Իդեալական գազի վիճակի հավասարումից ստացեք Բոյլ-Մարիոտի, Գեյ-Լյու-

սակի, Շառլի օրենքների բանաձևերը:

44. Ո՞րն է գազային ունիվերսալ հաստատունի արժեքը և չափայնությունը:

45. Գրեք Մենդելեև-Կլապեյրոնի հավասարումը:

46. Ջրի շոքեզոյացման տեսակարար ջերմությունը 2,3 Ջ/կգ է: Ի՞նչ է նշանակում այդ պնդումը:

47. Չակերպեք Կուլոնի օրենքի բանաձևից **k** համեմատական գործակցի ֆիզիկական իմաստը, արժեքը և չափայնությունը ՄՀ-ի հիմնական միավորներով:

48. Չակերպեք էլեկտրական դաշտերի վերադրման սկզբունքը:

49. Ո՞ր դաշտերն են կոչվում պոտենցիալային:

50. Տվեք պոտենցիալի սահմանումը:

51. Գրեք **E** լարվածությամբ համասեռ դաշտում **q** լիցքի տեղափոխման ժամանակ դաշտի կատարած աշխատանքի բանաձևը:

52. Գրեք համասեռ էլեկտրաստատիկ դաշտի լարվածության և պոտենցիալների կապն արտահայտող բանաձևը:

53. Ո՞ր մեծությունն են անվանում հոսանքի ուժ: Գրեք բանաձևը:

54. Չակերպեք Օհմի օրենքը շղթայի տեղամասի համար: Գրեք բանաձևը:

55. Չակերպեք Օհմի օրենքը լրիվ շղթայի համար: Գրեք բանաձևը:

56. Չակերպեք Ջոուլ-Լենցի օրենքը: Արտածեք օրենքն արտահայտող բանաձևը:

57. Ո՞ր մեծությունն են անվանում էլեկտրաշարժ ուժ: Ի՞նչ միավորով է արտահայտվում:

58. Ի՞նչ նպատակով են օգտագործում կիսահաղորդչային դիոդը:

59. Ինչո՞ւ ջերմաստիճանը բարձրացնելիս էլեկտրոլիտի հաղորդականությունը մեծանում է:

60. Չակերպեք Ֆարադեյի օրենքն էլեկտրոլիզի համար:

61. Ի՞նչ բանաձևով կարելի է որոշել տարրական լիցքի մեծությունը՝ ելնելով Ֆարադեյի օրենքից:

62. Ո՞ր մեծությունն է կարելի հաշվել՝ իմանալով Ֆարադեյի և Ավոգադրոյի հաստատունները:

63. Ո՞ր բանաձևն է արտահայտում կոնդենսատորի էլեկտրաուճակության սահմանումը:

64. Գրեք լիցքավորված հարթ կոնդենսատորի շրջադիրների միջև ստեղծված համասեռ էլեկտրական դաշտի էներգիայի խտության բանաձևը:

65. Ո՞ր մեծությունն են անվանում առանձնացված հաղորդչի էլեկտրաուճակություն:

66. Չակերպեք վերադրման սկզբունքը մագնիսական դաշտերի համար:

67. Չակերպեք էլեկտրամագնիսական մակածման օրենքը:

68. Գրեք տատանողական կոնտուրում էլեկտրամագնիսական տատանումների լրիվ էներգիայի բանաձևը:

69. Ո՞ր երևույթն են անվանում ինքնամակածում:

70. Շրջանակում մակածվում է հաստատուն էլԷՈւ: Ժամանակից կախված ի՞նչ օրենքով է նրա մեջ փոխվում մագնիսական հոսքը:

71. Չակերպեք Ամպերի օրենքը: Գրեք բանաձևը:

72. Ո՞ր ուժն են անվանում Լորենցի ուժ: Արտածեք Լորենցի ուժի բանաձևը:

73. Չակերպեք Լենցի կանոնը:

74. Չակերպեք խցանահամի կանոնը ուղղաձիգ հոսանքի համար:

75. Չակերպեք լույսի անդրադարձման օրենքը:

76. Ի՞նչ պայմանի դեպքում է անդրադարձումը հայելային:

77. Չակերպեք լույսի բեկման օրենքը: Գրեք օրենքն արտահայտող բանաձևը:

78. Չակերպեք Գյույսենսի սկզբունքը:

79. Ո՞ր մեծությունն են անվանում ալիքի ճառագայթման ուժգնություն: Ինչպե՞ս է այն կախված տատանման հաճախությունից, ո՞րն է նրա չափայնությունը ՄՀ-ի հիմնական

ՀԱՐՑԱՅԱՐ

միավորների համակարգում:

- 80. Ի՞նչ պնդումներ են ընկած հարաբերականության հատուկ տեսության հիմքում: Գրեք Այնշտայնի բանաձևը:
- 81. Ո՞ր ռեակցիան է կոչվում ջերմամիջուկային:
- 82. Ո՞ր ռեակցիան է կոչվում միջուկային:
- 83. Ո՞ր ռեակցիան է կոչվում շղթայական:
- 84. Ո՞ր երևույթն են անվանում ռադիոակտիվություն:
- 85. Գրեք ֆոտոնի էներգիայի և իմպուլսի կապն արտահայտող բանաձևը:
- 86. Ձևակերպեք Բորի կանխադրությունը:
- 87. Որո՞նք են միջուկային ուժերի հատկությունները:
- 88. Ո՞ր երևույթն է կոչվում ֆոտոէֆեկտ:
- 89. Ո՞ր օրենքն է արտահայտվում Այնշտայնի բանաձևը ֆոտոէֆեկտի համար:
- 90. Ո՞ր ճառագայթումն ունի առավել ներթափանցման հատկություն:
- 91. Ո՞ր մասնիկի համամասնիկն է պոզիտրոնը:
- 92. Ի՞նչ է α - ճառագայթումը:
- 93. Ի՞նչ է β - ճառագայթումը:
- 94. Ի՞նչ դասերի են բաժանվում հաղորդները:
- 95. Ի՞նչ մասնիկներից է կազմված նեյտրոնը:
- 96. Ի՞նչ մասնիկներով էր ռմբակոծվում ատոմը Ռեզերֆորդի փորձերում:
- 97. Ինչպե՞ս են հարաբերում բարձրացնող տրանսֆորմատորի առաջնային և երկրորդային փաթույթների գալարների N_1 և N_2 թվերը:
- 98. Ի՞նչ երևույթի վրա է հիմնված տրանսֆորմատորի աշխատանքը:
- 99. Ո՞ր երևույթն է հաստատում լույսի ալիքի լայնական լինելը:
- 100. Լույսի արագությունը վակուումում c է, իսկ միջավայրում θ : Որքա՞ն է այդ միջավայրի բեկման ցուցիչը:

ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱ

- 1. Ի՞նչ է եք հասկանում ինֆորմացիա ստելով: Ինֆորմացիա ներկայացնելու ինչպիսի՞ ձևեր գիտեք: Որևէ կենդանու օրինակ բերեք և նկարագրեք այդ կենդանու ինֆորմացիա ստանալու և մշակելու ունակությունները:
- 2. Ի՞նչ է ուսումնասիրում Ինֆորմատիկան: Ինֆորմացիայի ի՞նչ հատկություններ գիտեք:
- 3. Ինչպե՞ս են իրականացվում ինֆորմացիայի ստացումը, փոխանցումը, կուտակումը, պահպանումը, մշակումն ու որոնումը:
- 4. Ի՞նչ է Ձեզ հայտնի առաջին մեխանիկական հաշվիչ մեքենաների մասին: Ո՞ր թվականներին ստեղծվեցին առաջին հաշվիչ համակարգերը: Ո՞ր թվականներին ստեղծվեցին առաջին անհատական համակարգիչները:
- 5. Համակարգիչը կառուցվածքային ի՞նչ հիմնական բաղադրիչներ է ներառում: Ինֆորմացիա ներմուծելու և արտածելու համար կիրառվող ի՞նչ համակարգային սարքեր գիտեք:
- 6. Ի՞նչ է հիշող սարքեր գիտեք: Որո՞նք են օպերատիվ և արտաքին հիշողությունների միջև եղած հիմնական տարբերությունները:
- 7. Համակարգիչին առնչվելու անվտանգության պահպանման վերաբերյալ մի քանի կանոններ թվարկեք: Համակարգիչի բաղկացուցիչ ո՞ր սարքերը կարող են վնասել առողջությանը:
- 8. Ի՞նչ է համակարգիչի ծրագրային ապահովումը: Ի՞նչ է նշանակում «օպերացիոն համակարգի բեռնավորում» հասկացությունը:
- 9. Ի՞նչ է ֆայլը, ի՞նչ է թղթապանակը (ֆայլադարան): Ֆայլի անվանման մեջ ընդլայնումն ի՞նչ կարող է բնորոշել:
- 10. Ինչպիսի՞ գործողություններ կարելի է իրականացնել ֆայլային օբյեկտների (ֆայ-

- լեր ու ֆայլադարաններ) հետ: Նկարագրեք դրանք:
- 11. Ի՞նչ է համակարգիչի աշխատանքային սեղանը (Desktop) և ի՞նչ հիմնական բաղադրիչներ է ներառում: Ինչի՞ն են ծառայում Computer և Recycle Bin օբյեկտները:
- 12. Windows համակարգում որո՞նք են պատուհանի հիմնական բաղադրիչները: Պատուհանի ղեկավարման ի՞նչ կոճակներ գիտեք:
- 13. Ընկալման ձևից կախված՝ ինչպիսի՞ նշաններ գիտեք: Ի՞նչ է նշանային համակարգը:
- 14. Ի՞նչ է կոդը, ի՞նչ է կոդավորումը: Առօրյայում կիրառվող կոդավորված ինֆորմացիայի օրինակներ բերեք:
- 15. Ի՞նչ է բիթը: Ինֆորմացիայի քանակի չափման ի՞նչ միավորներ գիտեք:
- 16. Ի՞նչ ալգորիթմով է թիվը երկուական համակարգից փոխակերպվում տասականի (բերել օրինակներ): Ի՞նչ ալգորիթմով է թիվը տասական համակարգից փոխակերպվում երկուականի (բերել օրինակներ):
- 17. Ինչպե՞ս են իրականացվում թվերի գումարումը և հանումը երկուական համակարգում (բերել օրինակներ):
- 18. Ի՞նչ է օբյեկտը: Ի՞նչ է մոդելը, և ինչպե՞ս է արտահայտվում երևույթի կամ օբյեկտի հետ դրա կապը: Բերեք կենսական խնդիրների լուծման համար կիրառվող մոդելների Ձեր օրինակները:
- 19. Ի՞նչ է համակարգչային վիրուսը: Վիրուսի ի՞նչ աղբյուրներ գիտեք: Ի՞նչ տիպի համակարգչային վիրուսներ գիտեք:
- 20. Ի՞նչ է հակավիրուսային ծրագրիչը: Հակավիրուսային ծրագրիչի ի՞նչ փաթեթներ գիտեք: Նկարագրեք դրանց աշխատանքի սկզբունքները:
- 21. Ի՞նչ է արխիվատորը: Ի՞նչ արխիվատորներ գիտեք: RAR և ZIP արխիվատորների ի՞նչ հատկություններ գիտեք:
- 22. Ի՞նչ է լոկալ ցանցը: Ի՞նչ է գլոբալ ցանցը: Ցանցում համակարգիչները միացնելու ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 23. Ի՞նչ է համացանցը: Ի՞նչ է հիպերհղումը: Թվարկեք էլեկտրոնային փաստաթղթերի ձեզ հայտնի այն բաղադրիչները, որոնք կարող են հիպերհղումներ հանդիսանալ:
- 24. Համացանցում հասցեավորումը սովորաբար ի՞նչ համակարգով է իրականացվում: Ինչի՞ն են կազմված դոմենները: Մի քանի վարչարարական և աշխարհագրական դոմեններ թվարկեք:
- 25. Համացանցի ի՞նչ ծառայություններ գիտեք:
- 26. Ի՞նչ է որոնման համակարգը: Ձեզ հայտնի մի քանի որոնման համակարգեր թվարկեք:
- 27. Ի՞նչ է էլեկտրոնային փոստը: Ի՞նչ է էլեկտրոնային նամակը:
- 28. Թվարկեք համացանցով հաղորդակցվելու էփիկայի և աշխատանքի անվտանգության կարևոր կանոնները:
- 29. Ի՞նչ է համակարգչային ցուցադրումը: Սլայդների դիտման ի՞նչ ռեժիմներ գիտեք:
- 30. Ի՞նչ է հաջորդական քայլերով է կարելի նոր ցուցադրում ստեղծել: Սլայդներում տեղադրվող ի՞նչ օբյեկտներ գիտեք:
- 31. Ի՞նչ է անիմացիան: Սլայդից սլայդ անցնելու ի՞նչ ձևեր գիտեք: Սլայդներից անցումային էֆեկտներ տալու ի՞նչ արագություններ են նախատեսված:
- 32. Ինչի՞ն համար են նախատեսված այբուբենը փոփոխելու ծրագրերը: Այբուբենը փոփոխելու ի՞նչ եղանակներ գիտեք:
- 33. Եջի և պարբերության ձևաչափի ի՞նչ պարամետրեր գիտեք:
- 34. Ինչպիսի՞ աշխատանք կարելի է կատարել տեքստի նշված հատվածի հետ:
- 35. Ի՞նչ է խորագիրը: Ի՞նչ կարելի է գետնել խորագրերում: Ինչպե՞ս այն տեղադրել փաստաթղթում:
- 36. Ի՞նչ է ծանոթագրությունը: Ի՞նչ է ծանոթագրության նշիչը: Ինչպե՞ս այն տեղադրել փաստաթղթում:
- 37. Ի՞նչ նպատակով են փաստաթղթե-

- րում էջանշան տեղադրում: Եջանշանի անվանումը ի՞նչ պայմանաձևներ կարող է պարունակել: Ինչպե՞ս այն տեղադրել փաստաթղթում:
- 38. Ի՞նչ է մեկնաբանությունը: Ինչպե՞ս այն տեղադրել փաստաթղթում:
- 39. Ի՞նչ է ռժը: MS Word տեքստային խմբագրիչում ռժերի ի՞նչ տիպեր գիտեք:
- 40. MS Word տեքստային խմբագրիչում ինչպե՞ս են ներմուծում և խմբագրում բանաձևերը:
- 41. Ի՞նչ առավելություն ունի ինֆորմացիայի աղյուսակային ներկայացումը: Աղյուսակների հետ աշխատելու ի՞նչ հիմնական գործողություններ գիտեք:
- 42. Ի՞նչ է էլեկտրոնային բարձրագույնը: Ի՞նչ է էլեկտրոնային բառարանը:
- 43. Բջիջների հասցեավորման ի՞նչ ձևեր կան Excel էլեկտրոնային աղյուսակում:
- 44. Excel էլեկտրոնային աղյուսակում բջիջին կամ բջիջների բլոկին անվանում տալու ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 45. Դիագրամների ի՞նչ տեսակներ կան Excel էլեկտրոնային աղյուսակում:
- 46. Տվյալների ի՞նչ տիպեր գիտեք Excel էլեկտրոնային աղյուսակում:
- 47. Ի՞նչ է բանաձևը: Ի՞նչ կարող է իր մեջ ներառել բանաձևը Excel էլեկտրոնային աղյուսակում:
- 48. Excel էլեկտրոնային աղյուսակում կիրառվող ի՞նչ մաթեմատիկական ֆունկցիաներ գիտեք:
- 49. Ի՞նչ է տվյալների կառուցվածքայնացումը: Ի՞նչ է տվյալների հենքը:
- 50. Ի՞նչ աշխատանք կարելի է կատարել աղյուսակի դաշտերի և գրառումների հետ MS Access-ում:
- 51. Ինչպե՞ս են իրականացվում աղյուսակում ինֆորմացիայի որոնումն ու փոխարինումը MS Access-ում:
- 52. Տվյալների բազմաաղյուսակ հենքերում աղյուսակների միջև հնարավոր ինչպիսի՞ կապեր գիտեք:
- 53. Ի՞նչ նպատակով և ինչպե՞ս են ստեղծվում ձևերը MS Access-ում:
- 54. Ինչի՞ն համար է Queries օբյեկտը MS Access-ում:
- 55. Ի՞նչ նպատակով և ինչպե՞ս են ստեղծվում հաշվետվությունները MS Access-ում:
- 56. Ի՞նչ է ալգորիթմը: Ի՞նչ հիմնական հատկություններով պետք է օժտված լինի ալգորիթմը:
- 57. Ալգորիթմների ներկայացման ինչպիսի՞ ձևեր գիտեք:
- 58. Ո՞ր ալգորիթմներն են անվանում գծային: Այնպիսի խնդիրների օրինակներ բերեք, որոնք կարելի է լուծել գծային ալգորիթմների միջոցով:
- 59. Ո՞ր ալգորիթմներն են անվանում ճյուղավորված: Ճյուղավորված ալգորիթմների ի՞նչ կառուցվածքներ գիտեք: Նշեք դրանց հիմնական տարբերությունը: Դպրոցական տարբեր առարկաների վերաբերյալ բաղադրյալ պայմանների օրինակներ բերեք:
- 60. Ո՞ր ալգորիթմն են անվանում ցիկլային: Ի՞նչ է ցիկլի մարմինը: Ցիկլային ալգորիթմի ինչպիսի՞ կառուցվածքներ գիտեք:
- 61. Ինչո՞վ են տարբերվում կետային (պատկերացման) և վեկտորային գրաֆիկական խմբագրիչները:
- 62. Գրաֆիկական ինֆորմացիայի ներմուծման և արտածման ինչպիսի՞ սարքեր գիտեք:
- 63. Համակարգչում ինչպիսի՞ գույն ձևավորելու հիմունքներ կան: Ի՞նչ գույներ են օգտագործվում RGB մոդելում: Ի՞նչ գույներ են օգտագործվում CMYK մոդելում:
- 64. Adobe Photoshop խմբագրիչում պատկերի նշված տիրույթի հետ կատարվող ինչպիսի՞ գործողություններ գիտեք:
- 65. Adobe Photoshop գրաֆիկական խմբագրիչում նկարչության ի՞նչ գործիքներ են ձեզ հայտնի:
- 66. Adobe Photoshop գրաֆիկական խմբագրիչում շերտերի հետ աշխատելու ի՞նչ գործողություններ են ձեզ հայտնի:
- 67. CorelDraw գրաֆիկական խմբագրի-

- չում նկարչության ի՞նչ գործիքներ են ձեզ հայտնի:
- 68. CorelDraw գրաֆիկական խմբագրիչում օբյեկտը ներկելու և եզրագծի գույնը սահմանելու ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 69. CorelDraw գրաֆիկական խմբագրիչում թվարկեք օբյեկտների հետ աշխատելու ձեզ հայտնի գործողությունները:
- 70. CorelDraw գրաֆիկական խմբագրիչում հանգույցների հետ աշխատելու ի՞նչ գործողություններ գիտեք: Ի՞նչ է հանգույցը:
- 71. CorelDraw գրաֆիկական խմբագրիչում կորերի հետ աշխատելու ի՞նչ գործողություններ գիտեք: Ինչպիսի՞ հանգույցներ են լինում:
- 72. Paint գրաֆիկական խմբագրիչում նկարչության ի՞նչ գործիքներ են ձեզ հայտնի:
- 73. Ի՞նչ կառուցվածք ունի HTML-փաստաթուղթը:
- 74. HTML-փաստաթղթի կողմն ինչպե՞ս է իրականացվում տեքստի ձևավորումը:
- 75. HTML-փաստաթղթի կողմն ինչպե՞ս է իրականացվում ցուցակների ստեղծումը:
- 76. HTML-փաստաթղթի կողմն ինչպե՞ս է իրականացվում պատկեր տեղադրելու գործընթացը: WEB-էջերում գրաֆիկական ի՞նչ հիմնական ձևաչափեր են կիրառում:
- 77. Ի՞նչ է հիպերտեքստը: Ո՞ր թեգի օգնությամբ է կարելի հիպերտեքստ ստեղծել:
- 78. HTML-փաստաթղթի կողմն ինչպե՞ս է իրականացվում աղյուսակների ստեղծումը:
- 79. Ի՞նչ է մուլտիմեդիան: HTML-փաստաթղթում մուլտիմեդիա-ֆայլ ներդնելու համար ո՞ր թեգն է կիրառվում:
- 80. Ի՞նչ է մուլտիմեդիայի ծրագրային և ապարատային ապահովումը: Embed թեգի ի՞նչ հատկանիշներ գիտեք:
- 81. Ի՞նչ է CSS-ը: CSS-ը HTML-ում կիրառելու ի՞նչ մեթոդներ գիտեք:
- 82. CSS-ում տարրերի ու ֆոնի գույնը սահմանելու ի՞նչ հատկանիշներ գիտեք:
- 83. CSS-ում տառաշարի հետ աշխատելու և տեքստ ձևավորելու ի՞նչ հատկանիշներ գիտեք:
- 84. CSS-ում տարրի չափը և դիրքը սահմանելու ի՞նչ եղանակներ գիտեք:
- 85. Ինչի՞ն համար են նախատեսված իրատարակական ծրագրերը: Adobe PageMaker համակարգի հիմնական պատուհանի ի՞նչ բաղադրիչներ գիտեք:
- 86. Ինչպե՞ս է իրականացվում տեքստերի հետ աշխատանքը Adobe PageMaker համակարգում:
- 87. Ինչպե՞ս է իրականացվում պարբերության ձևաչափի սահմանումը Adobe PageMaker համակարգում: Ի՞նչ է բաժանարար գիծը:
- 88. Ինչպե՞ս է իրականացվում գրաֆիկական օբյեկտների կառուցումը Adobe PageMaker համակարգում:
- 89. Ինչպե՞ս է իրականացվում օբյեկտների հետ աշխատանքը Adobe PageMaker համակարգում:
- 90. Ինչպե՞ս է իրականացվում տեքստային բլոկների հետ աշխատանքը Adobe PageMaker համակարգում:
- 91. Ինչպե՞ս է իրականացվում բազմաէջ փաստաթղթերի հետ աշխատանքը Adobe PageMaker համակարգում:
- 92. Ինչպե՞ս է իրականացվում գրաֆիկական օբյեկտների հետ աշխատանքը Adobe PageMaker համակարգում:
- 93. Ի՞նչ են ներկայացնում ծրագրավորման լեզուները: Առաջին ծրագրավորման լեզուները ինչո՞ւ կոչվեցին ցածր մակարդակի: Ծրագրավորման բարձր մակարդակի մի քանի լեզուներ թվարկեք:
- 94. Պասկալ կամ C++ լեզվի տարրերը և կառուցվածքը:
- 95. Պասկալ կամ C++ լեզվի թվաբանական և տրամաբանական արտահայտությունները:
- 96. Գծային ալգորիթմների ծրագրավո-

ԱՌՐԿԱՅԱԿԱՆ

րում. գծային ալգորիթմների ո՞ր հրամաններն ու օպերատորներն են կիրառվում (Պատկալ կամ C++ լեզու):

97. Ելուղավորման (պայմանի) օպերատոր (Պատկալ կամ C++ լեզու):

98. Կրկնության (ցիկլի) օպերատորներ (Պատկալ կամ C++ լեզու):

99. Միաչափ զանգվածներ (Պատկալ կամ C++ լեզու):

100. Երկչափ զանգվածներ (Պատկալ կամ C++ լեզու):

Պրակտիկայում գործող դասարկեր:

Русский язык

1. Роль языка в жизни общества. Русский язык - один из богатейших языков мира.

- 2. Алфавит. Звуки речи и буквы.
3. Гласные и согласные звуки.
4. Слог. Правила переноса слов.
5. Ударение.
6. Звонкие и глухие согласные.
7. Твёрдые и мягкие согласные.
8. Значение букв Е, Ё, Ю, Я.
9. Обозначения мягкости согласных с помощью Ь.

- 10. Гласные после шипящих.
11. Мягкий знак после шипящих.
12. Гласные после Ц.
13. Состав слова.
14. Словообразование.
15. Исторические изменения в составе слова.

- 16. Чередование звуков в корне слова.
17. Правописание безударных гласных в корне слова.
18. Непроизносимые согласные.
19. Правописание корней с чередующимися гласными а-о.

- 20. Правописание корней с чередующимися гласными е-и.
21. Правописание согласных и гласных в приставках.
22. Гласные ы и и после приставок.
23. Правописание приставок при- и пре-.

- 24. Разделительные мягкий и твёрдый знаки.
25. Лексическое значение слова.
26. Однозначные и многозначные слова.
27. Прямое и переносное значение слова.

- 28. Омонимы.
29. Синонимы.
30. Антонимы.
31. Паронимы.
32. Фразеологизмы.
33. Архаизмы. Неологизмы.

- 34. Части речи и их краткая характеристика.
35. Значение и грамматические признаки имён существительных.
36. Склонение имён существительных. Разносклоняемые существительные.
37. Род и число имён существительных.

- 38. Образование существительных с помощью различных суффиксов.
39. Значение, разряды и грамматические признаки имён существительных.
40. Правописание суффиксов прилагательных.

- 41. Правописание одной из двух Н в отыменных прилагательных.
42. Значение и грамматические категории глагола.
43. Спряжение глагола. Разноспрягаемые глаголы.

- 44. Правописание причастий.
45. Краткая форма причастий.
46. Правописание одной и двух букв Н в суффиксах прилагательных,

образованных от глаголов.
47. Значение, разряды и грамматические категории имен числительных.
48. Значение, разряды и грамматические категории местоимений.
49. Значение, залог и грамматические признаки причастий.
50. Правописание одной и двух букв Н в суффиксах страдательных причастий.
51. Значение и грамматические признаки деепричастий.
52. Значение и разряды наречий.
53. Словообразование наречий с помощью приставок и суффиксов.
54. Служебные части речи. Понятие о предлоге. Морфологический разбор предлога.
55. Понятие о союзе. Морфологический разбор союза.
56. Понятие о частице. Значение частиц. Морфологический разбор частиц.
57. Правописание частицы не с различными частями речи.
58. Правописание частицы ни.
59. Междометия и звукоподражательные слова.
60. Понятие о синтаксисе.
61. Словосочетания и виды подчинительной связи.
62. Понятие о предложении. Виды предложений по цели высказывания.
63. Виды предложений по эмоциональной окраске.
64. Главные члены предложения. Тире между подлежащим и сказуемым.
65. Второстепенные члены предложения.
66. Обращения, вводные слова и междометия в предложении.
67. Односоставные предложения.
68. Предложение с обособленными членами.
69. Вводные слова и словосочетания, вводные и вставные предложения.
70. Сложные предложения. Виды сложных предложений.
71. Сложносочиненное предложение.
72. Сложноподчиненное предложение. Знаки препинания в сложноподчиненных предложениях.
73. Сложноподчиненное предложение с несколькими придаточными.
74. Бессоюзные сложные предложения. Знаки препинания в них.
75. Предложения с прямой речью.
76. Предложения с косвенной речью.
77. Цитаты и способы цитирования.
78. Стилистика. Стили русского литературного языка.
79. Разговорный стиль.
80. Официально-деловой стиль.
81. Научный стиль.
82. Художественный стиль.
83. Текст.
84. Смысловые типы текстов.
85. Культура речи. Правильность речи.
86. Фразеологизмы и крылатые слова в речи.
87. Словари и речевая культура.
88. Речевое мастерство.
89. Мы и мир вокруг нас (авторы по выбору: А.Фет, Ф. Тютчев, К.Паустовский).
90. Преданья старины глубокой (авторы и произведения по выбору: А.С.Пушкин. "Песнь о вешем Олеге", М.Ю.Лермонтов, "Три пальмы").
91. Жизнь по законам чести (А.С.Пушкин. "Капитанская дочка").
92. Добро и зло на уроках литературы.
93. Личность и общество (авторы и произведения по выбору: А.С.Пушкин. "Евгений Онегин", Н.В.Гоголь "Шинель",

А.П.Чехов. "Смерть чиновника". "Хамелеон", В.Шукшин. "Чудик").

94. Армения! Бессмертен твой народ...(авторы и произведения по выбору: В.Брюсов "К Армении", С.Городецкий "Армении", К.Паустовский "Мгла тысячелетий", В.Гроссман "Добро вам").

95. Страна любви - великая страна (авторы и произведения по выбору: А.Куприн. "Гранатовый браслет", А.Блок. "Пойми же, я спутал, я спутал...", С.Есенин. "Шагане, ты моя, Шагане...", А.Ахматова. "Любовь", "Смятение", В.Высоцкий. "Баллада о любви").

96. Армения-любовь моя (Л.Овсепян "Песнь Комитаса", У.Сароян "Возращение к гранатовым деревьям", Ф.Верфель "Сорок дней Муса-дага").

97. Взрослые и дети.
98. Воспитание и образование.
99. Поговорим о любви и дружбе.
100. Труд и знания в нашей жизни (М.Е.Салтыков - Щедрин."Повесть о том, как один мужик двух генералов прокормил" или А.Некрасов. "Крестьянские дети").

34. Սառցադաշտի ի՞նչ տեսակներ գիտեք: Ինչո՞վ են դրանք տարբերվում:
35. Ի՞նչ բարձրության վրա է օգնային շերտը: Ո՞րն է այդ շերտի դերը մթնոլորտում:
36. Ո՞րն է կոչվում մթնոլորտային նորմալ ճնշում: Ինչի՞ է այն հավասար:
37. Ի՞նչ են իզոթերմերը և իզոբարերը:
38. Ի՞նչ են ցիկլոնը և անտիցիկլոնը:
39. Ինչպե՞ս են հաշվում օդի օրական, ամսական և տարեկան միջին ջերմաստիճանը:
40. Օրվա ընթացքում ե՞րբ են դիտվում ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները և ինչո՞ւ:
41. Ի՞նչ է քամին, ո՞րն է դրա առաջացման գլխավոր պատճառը:
42. Ի՞նչով են իրարից տարբերվում պասսատը և մուսոնը:
43. Ինչո՞ւ պասսատները չեն փոխում իրենց ուղղությունը:
44. Ի՞նչ է բացարձակ խոնավությունը:
45. Ի՞նչ է հարաբերական խոնավությունը:
46. Ամպերի ի՞նչ տեսակներ կան և ինչո՞վ են միմյանցից տարբերվում:
47. Ի՞նչ է եղանակը: Որո՞նք են օդի եղանակաստեղծ հիմնական տարրերը:
48. Ի՞նչ է կլիման, որո՞նք են կլիմա ձևավորող (կլիմայաստեղծ) հիմնական գործոնները:
49. Ինչո՞վ է ծովային կլիման տարբերվում ցամաքային կլիմայից:
50. Ի՞նչ է օդային զանգվածը: Նշեք տիպերը:
51. Ի՞նչ է կլիմայական գոտին: Նշեք հիմնական և անցումային կլիմայական գոտիները:
52. Ինչո՞վ են իրարից տարբերվում հիմնական և անցումային կլիմայական գոտիները:
53. Որո՞նք են Աֆրիկա մայրցամաքի ամենաբարձր և ամենացածր կետերը, որքա՞ն են դրանց բացարձակ բարձրությունները:
54. Որո՞նք են Աֆրիկայի ամենաչոր, ամենաչոգ և ամենախոնավ շրջանները:
55. Որո՞նք են Ավստրալիա մայրցամաքի ամենաբարձր և ամենացածր կետերը, որքա՞ն են դրանց բացարձակ բարձրությունները:
56. Ինչո՞ւ Ավստրալիայում գետային ցանցը թույլ է զարգացած:
57. Ինչպե՞ս են կոչվում չոր գետահունները Աֆրիկայում և Ավստրալիայում:
58. Որո՞նք են Զարավային Ամերիկա մայրցամաքի ամենաբարձր և ամենացածր կետերը, որքա՞ն են դրանց բացարձակ բարձրությունները:
59. Որո՞նք են Զյուսիսային Ամերիկա մայրցամաքի ամենաբարձր և ամենացածր կետերը, որքա՞ն են դրանց բացարձակ բարձրությունները:
60. Որո՞նք են Եվրասիա մայրցամաքի ամենաբարձր և ամենացածր կետերը, որքա՞ն են դրանց բացարձակ բարձրությունները:
61. Ի՞նչ պլատֆորմների շուրջ է ձևավորվել Եվրասիա մայրցամաքը:
62. Որտե՞ղ է Եվրասիայի «ցրտի բևեռը», ի՞նչ ջերմաստիճան է այնտեղ դիտվել:
63. Ի՞նչ կլիմայական մարզերի են բաժանվում Եվրասիայի բարեխառն և մերձարևադարձային կլիմայական գոտիները:
64. Ի՞նչ է աշխարհի քաղաքական քարտեզը: Ի՞նչ տեղեկություններ կարելի է ստանալ քաղաքական քարտեզի միջոցով:
65. Ի՞նչ է ինքնիշխան պետությունը:
66. Ի՞նչ են բնակչության վերարտադրությունը և բնական շարժը, որո՞նք են դրանց ցուցանիշները:
67. Բնութագրեք բնակչության վերարտադրման ռեժիմները:
68. Որո՞նք են բնակչության վերարտադրության առաջին և երկրորդ տիպերի բնորոշ գծերը, ո՞ր երկրներում են դրանք ձևավորվում:
69. Ի՞նչ է ժողովրդագրական քաղաքականությունը:
70. Նշեք ժողովրդագրական քաղաքականության առանձնահատկությունները վերարտադրության տարբեր տիպ ունեցող երկրներում:

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Քարտեզ. տալ սահմանումը:
2. Հատակագիծ. տալ սահմանումը:
3. Որո՞նք են քարտեզի և հատակագծի տարբերությունները:
4. Ի՞նչ է մասշտաբը. որո՞նք են դրա արտահայտման տեսակները:
5. Ի՞նչ են միջօրեականները և զուգահեռականները:
6. Ի՞նչ են արևադարձները և բևեռային շրջագծերը:
7. Ի՞նչ է աշխարհագրական լայնությունը: Քանի՞ աստիճան կարող է այն ունենալ:
8. Ի՞նչ է աշխարհագրական երկայնությունը: Քանի՞ աստիճան կարող է այն ունենալ:
9. Ի՞նչ է ազիմուտը, ինչպե՞ս են որոշում այն:
10. Ինչո՞վ է պայմանավորված գիշերվա և ցերեկվա հերթափոխումը:
11. Որո՞նք են տարվա եղանակների առաջացման պատճառները:
12. Ի՞նչ են գեոսիկլիմալը և պլատֆորմը:
13. Ի՞նչ են երկրաշարժը և հրաբուխը:
14. Ի՞նչ են երկրաշարժի օջախը և վերնակենտրոնը (էպիկենտրոնը):
15. Ի՞նչ է հողմահարումը, որո՞նք են դրա տեսակները:
16. Ո՞րն է կոչվում լեռան բացարձակ, ո՞րը՝ հարաբերական բարձրությունը:
17. Ըստ բարձրության և կառուցվածքի՝ ի՞նչ խմբերի են բաժանվում լեռները:
18. Ի՞նչ են հորստը և գրաբները:
19. Ի՞նչ են մակընթացությունը և տեղատվությունը:
20. Ի՞նչ է ծովային (օվկիանոսային) հոսանքը:
21. Կլիմայի վրա ի՞նչ ազդեցություն են ունենում ծովային տաք և սառը հոսանքները:
22. Ի՞նչ է գետը, որո՞նք են դրա սնման աղբյուրները:
23. Ի՞նչ են գետի անկումը և թեքությունը:
24. Ի՞նչ է գետի ծախսը, ինչպե՞ս են այն հաշվում:
25. Ի՞նչ է լիճը: Ըստ ծագման՝ ի՞նչ խմբերի են բաժանվում լճային գոգավորությունները:
26. Ո՞ր լճերն են կոչվում հոսուն, որո՞նք՝ անհոս: Բերել 2-ական օրինակներ:
27. Ո՞ր ջրերն են կոչվում ստորերկրյա:
28. Ո՞ր ջրերն են կոչվում արտեզյան:
29. Ի՞նչ է աղբյուրը: Որո՞նք են դրանց տարբերությունները ըստ ջերմաստիճանի:
30. Ի՞նչ է հանքային ջուրը: Ի՞նչ հանքային աղբյուրներ գիտեք:
31. Ի՞նչ է ճահիճը:
32. Ինչո՞ւ են չորացնում ճահիճները: Գտնե՛ք չորացման ի՞նչ եղանակներ կան:
33. Ի՞նչ է սառցադաշտը, որտե՞ղ են առաջանում սառցադաշտերը:

ՎԱՐՅԱԶԱՐ

- 71. Թվարկեր և բնութագրեր աշխարհի բնակչության կուտակման գլխավոր տարածքները:
- 72. Ի՞նչ է բնակչության միջին խտությունը: Ինչպե՞ս են այն որոշում:
- 73. Ի՞նչ է տարաբնակեցումը: Որո՞նք են տարաբնակեցման ձևերը:
- 74. Ի՞նչ ցուցանիշներով կարելի է դասակարգել և խմբավորել քաղաքները:
- 75. Նշեք գյուղական տարաբնակեցման ձևերը և դրանց տարածման շրջանները:
- 76. Ինչպե՞ս է հաշվարկվում ռեսուրսապահովվածության ցուցանիշը:
- 77. Ի՞նչ է համաշխարհային տնտեսությունը. որո՞նք են նրա նախադրյալները:
- 78. Որո՞նք են գյուղատնտեսության տարբերությունները արդյունաբերությունից:
- 79. Ի՞նչ է ապրանքային տնտեսությունը:
- 80. Ինչպե՞ս են որոշում բեռնաշրջանառությունը և ուղևորաշրջանառությունը:
- 81. Ի՞նչ է համախառն ներքին արդյունքը (ՀՆԱ):
- 82. Որո՞նք են ՀՀ ամենաբարձր և ամենացածր կետերը (նշել բարձրությունները):
- 83. Ի՞նչ է լեռնագրական մարզերի է բաժանվում Հայաստանի Հանրապետությունը:
- 84. Որքա՞ն են ՀՀ օդի առավելագույն և նվազագույն ջերմաստիճանները. որտե՞ղ են դրանք դիտվել:
- 85. Նշեք ՀՀ կլիմայի վերընթաց գոտիները:
- 86. Որո՞նք են ՀՀ գետերի հիմնական հատկանիշները:
- 87. Որո՞նք են ՀՀ տարածքում Արաքսի ավազանին պատկանող գետերը:
- 88. Որո՞նք են ՀՀ տարածքում Կուրի ավազանին պատկանող գետերը:
- 89. ՀՀ տարածքում ո՞ր լեռնագրական միավորներով է անցնում Կուրի և Արաքսի ավազանների ջրբաժան գիծը:
- 90. ՀՀ տարածքում Ի՞նչ վերընթաց լանդշաֆտային գոտիներ են առանձնացվում:
- 91. Նշեք ՀՀ ազգային պարկերն ու արգելոցները:
- 92. Նշեք ՀՀ քաղաքների տիպերն ըստ մարդաշատության:
- 93. Բնութագրեք ՀՀ գյուղական տարաբնակեցումը:
- 94. Նշեք ՀՀ-ում զարգացող զբոսաշրջության գլխավոր ենթադյուղերը և դրանց կենտրոնները:
- 95. Բնութագրեք ԱՀ աշխարհագրական դիրքը:
- 96. Որո՞նք են ԱՀ ամենաբարձր և ամենացածր կետերը (նշել բարձրությունները):
- 97. Որո՞նք են ԱՀ տարածքում Կուրի և Արաքսի ավազանին պատկանող գետերը:
- 98. Հաշվեք ՀՀ երկաթուղային ցանցի միջին խտությունը:
- 99. Հաշվեք ՀՀ բնակչության միջին խտությունը:
- 100. Հաշվեք մթնոլորտային ճնշումը Մեռյալ ծովի իջվածքում:

ՀԱՍԱՐԿԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ

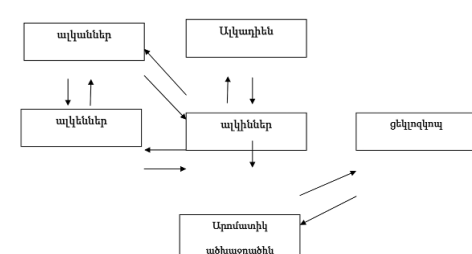
- 1. Ինչո՞վ է մարդը տարբերվում կենդանական աշխարհի այլ ներկայացուցիչներից: Ի՞նչն է բնորոշ միայն մարդուն:
- 2. Ինչո՞ւ է մարդ արարածը, անհիշելի ժամանակներից սկսած, ծագում ճանաչել ինչպես շրջակա աշխարհը, այնպես էլ իրեն:
- 3. Ինչո՞վ է պայմանավորված հասարակական խմբերի ձևավորումը:
- 4. Բացատրեք ընտանիքի նշանակությունը հասարակության մեջ:
- 5. Ի՞նչն է նյութական արժեք, և ի՞նչը՝ հոգևոր:
- 6. Ի՞նչ է ազատությունը: Բերեք առնվազն երեք բացատրություն:
- 7. Իրավական հավասարության հասնելու համար ի՞նչ անհրաժեշտ պայմաններ են պետք:
- 8. Ի՞նչ միջոցներով է պետությունը կարգուկանոն հաստատում և պաշտպանում:
- 9. Ի՞նչ է կոռուպցիան: Որո՞նք են առա-

- ջացման պատճառները:
- 10. Որո՞նք են թրաֆիքինգի իրակառուցման նպատակները:
- 11. Նշեք հաճախ հանդիպող կոռուպցիոն դրսևորումներ՝ ըստ ՀՀ քրեական օրենսգրքի:
- 12. Մեր երկիրը օրենսդրական տեսանկյունից համեմատելի որևէ զարգացած, ժողովրդավարական երկրի հետ:
- 13. Ի՞նչ ձևերով է կիրառվում խտրականությունը:
- 14. Ո՞վ կարող է ընտրվել ԱՀ նախագահ:
- 15. Ե՞րբ է ընդունվել ՄԱԿ-ի կանոնադրությունը:
- 16. Համեմատեք «մարդ» և «քաղաքացի» հասկացությունները:
- 17. Բացատրեք «քաղաքացիական հասարակություն» հասկացությունը:
- 18. Որո՞նք են համացանցային լրատվության դրական և բացասական կողմերը:
- 19. Օրինակների միջոցով ներկայացրեք, թե ինչպես է մրցակցությունը օգուտ բերում սպառողին:
- 20. Որո՞նք են բարոյագիտության հիմնական տեսությունները:
- 21. Համեմատեք «պարտք», «խիղճ», «ամոթ» հասկացությունները:
- 22. Քանի՞սն են հոգեբանության զարգացման փուլերը: Նկարագրեք երրորդ փուլը:
- 23. Դետազոտության ի՞նչ մեթոդներ են կիրառվում հոգեբանության մեջ:
- 24. Ի՞նչ է բարիքը, որո՞նք են դրա տեսակները:
- 25. Որո՞նք են սեփականության ձևերը:
- 26. Ի՞նչ է փողը և ինչպե՞ս է ծագել:
- 27. Ի՞նչ է բանկը:
- 28. Ներկայացրեք պետական բյուջեի բովանդակությունը:
- 29. Բնութագրեք «սահմանադրություն» հասկացությունը: Ե՞րբ է ընդունվել ՀՀ Սահմանադրությունը:
- 30. Ի՞նչ է օրենքը:
- 31. Ի՞նչ է դատական համակարգը, և ինչպիսի՞ն է դրա կառույցը Հայաստանում:
- 32. Ի՞նչ է վարչական դատարանը և ի՞նչ գործեր է այն քննում:
- 33. Ի՞նչ է գործարքը, և որո՞նք են դրա տեսակները:
- 34. Ինչպե՞ս է կատարվում երեխայի անվան և ազգանվան փոփոխությունը:
- 35. Ի՞նչ է ամենամյա արձակուրդը:
- 36. Աշխատանքային կարգապահական ի՞նչ տույժեր կարող է կիրառել գործատուն:
- 37. Ի՞նչ է պետությունը:
- 38. Որո՞նք են պետական կառավարման ձևերը:
- 39. Ի՞նչ է պետական կառուցվածքի ձևը:
- 40. Պետական մարմնի ի՞նչ տեսակներ կան:
- 41. Ե՞րբ և որտե՞ղ են առաջացել արդի իմաստով առաջին կուսակցությունները:
- 42. Գաղափարաքաղաքական ի՞նչ հոսանքներ գիտեք, ներկայացրեք մի քանիսը:
- 43. Ի՞նչ դրսևորումներ կարող է ունենալ ազգայնականությունը, ինչո՞վ է դրանից տարբերվում ռասիզմը:
- 44. Ի՞նչ է արժեքը:
- 45. Ի՞նչ է նշանակում փիլիսոփայություն, ո՞րն է նրա ուսումնասիրության առարկան:
- 46. Կա՞, արդյոք. կապ ազատության և երջանկության միջև: Ինչո՞ւ:
- 47. Որո՞նք են քաղաքական գլոբալացման դրական և բացասական կողմերը:
- 48. Ի՞նչ է տեղեկատվական հասարակությունը, ի՞նչպե՞ս առանձնահատկություններ այն ունի:
- 49. Ի՞նչ է մշակույթը: Ինչպիսի՞ կարևոր մշակութային արժեքներ են ստեղծվել մարդկության պատմության ընթացքում:
- 50. Ի՞նչ է աշխարհայացքը, և որո՞նք են նրա տարրերը:

ՔԻՄԻԱ

- 1. Ի՞նչ գիտեք ատոմի կառուցվածքի և պարբերական օրենքի մասին:
- 2. Պարզաբանել՝ ի՞նչ են իզոտոպները:
- 3. Որո՞նք են միջուկային ռեակցիաները:
- 4. Ի՞նչ է ատոմային օրբիտալը: Քվանտային թվեր:
- 5. Որո՞նք են քիմիական կապի տեսակները: Իոնային կապ:
- 6. Որո՞նք են կովալենտային կապի տեսակները:
- 7. Ի՞նչ են վալենտականությունը և օքսիդացման աստիճանը:
- 8. Ի՞նչ է հիբրիդացումը: Մոլեկուլների տարածական կառուցվածքը:
- 9. Ինչպիսի՞ն է էլեկտրոնային շերտերի կառուցվածքը: Քիմիական տարրերի ատոմներում էլեկտրոնների լրացման սկզբունքները:
- 10. Տալ պարբերական համակարգի և տարրերի հատկությունների՝ միջուկի լիցքի, իոնացման էներգիայի, էլեկտրաբացասականության, շառավղի պարզաբանումները:
- 11. Տալ կովալենտային կապի առաջացման մեխանիզմը (փոխանակային և դոնորակցեպտորային եղանակ):
- 12. Ներկայացնել կովալենտ կապի հատկությունները:
- 13. Ներկայացնել ջրածնային և մետաղական կապերը:
- 14. Որո՞նք են նյութի ֆիզիկական վիճակները:
- 15. Որո՞նք են նյութի գազային վիճակները: Ավոգադրոյի օրենքը:
- 16. Ո՞րն է գազի վիճակի հավասարումը:
- 17. Ի՞նչ են լուծույթները, լուծելիությունը, լուծված նյութերի զանգվածային բաժինը:
- 18. Որո՞նք են մաքուր նյութերը և խառնուրդները: Խառնուրդների բաժանման եղանակները:
- 19. Ի՞նչ են դիսպերս համակարգերը:
- 20. Ի՞նչ գիտեք «մոլային կոնցետրացիա և մոլային բաժին» հասկացության մասին:
- 21. Ո՞րն է քիմիական ռեակցիաների դասակարգումը:
- 22. Ի՞նչ է քիմիական հավասարումը:
- 23. Ի՞նչ էք հասկանում քիմիական ռեակցիայի ջերմություն ասելով:
- 24. Ո՞րն է քիմիական ռեակցիայի արագությունը:
- 25. Որո՞նք են քիմիական ռեակցիայի արագության գործոնները:
- 26. Ի՞նչ է կատալիզը՝ համասեռ, տարասեռ:
- 27. Որո՞նք են դարձելի ռեակցիաները: Քիմիական հավասարակշռություն:
- 28. Ո՞րն է քիմիական հավասարակշռության տեղաշարժը, Լե Շատելյեի սկզբունքը:
- 29. Ի՞նչ է էլեկտրոլիտային դիսոցիացումը: Էլեկտրոլիտներ, ոչ էլեկտրոլիտներ:
- 30. Ի՞նչ է դիսոցիացման աստիճանը:
- 31. Տալ թթուների, հիմքերի, աղերի ընդհանուր բնութագիրն ըստ էլեկտրոլիտային դիսոցիացման տեսության:
- 32. Նշել իոնափոխանակային ռեակցիաները:
- 33. Ներկայացրեք աղերի հիդրոլիզը (օրինակով):
- 34. Որո՞նք են օքսիդացման-վերականգնման ռեակցիաները: Քննարկել էլեկտրոլիզի գործընթացը (օրինակով):
- 35. Բնութագրել էլեկտրոլիզի գործընթացը (օրինակով):
- 36. Տալ հալոգենների ընդհանուր բնութագիրը, ստացումը:
- 37. Քլոր: Հատկությունները, ստացումը:
- 38. Ի՞նչ հալոգենաջրածիններ գիտեք, և որո՞նք են դրանց հայտնաբերման ռեակցիաները:
- 39. Ո՞րն է հալոգենների կենսաբանական նշանակությունը: Տալ «ալատրոպիա»

- հասկացության մեկնաբանումը:
- 40. Թթվածին և օզոն:
- 41. Տալ ոչ մետաղ ծծմբի հատկությունները: Ծծմբաջրածին:
- 42. Որո՞նք են ծծմբական թթվի հատկությունները և ստացման եղանակները:
- 43. Ազոտի հատկությունները, օքսիդները:
- 44. Ամոնիակի ստացումը և հատկությունները:
- 45. Տալ ազոտական թթվի հատկությունները և ստացման եղանակները:
- 46. Ազոտական թթվի վերականգնման արգասիքը մետաղների հետ ռեակցիաներում:
- 47. Ի՞նչ է ֆոսֆորական թթուն:
- 48. Որո՞նք են ածխածնի տարածությունները:
- 49. Պարզաբանեք ածխածնի հատկությունները:
- 50. Պարզաբանեք ածխածնի օքսիդները:
- 51. Որո՞նք են ածխաթթվի աղերը:
- 52. Պարզաբանեք սիլիցիումի ստացումը և քիմիական հատկությունները:
- 53. Որո՞նք են սիլիկատները: Ապակի:
- 54. Պարզաբանեք մետաղների ընդհանուր բնութագիրը, ֆիզիկական հատկությունները:
- 55. Ի՞նչ երևույթ է կոռոզիան (կերամաշում):
- 56. Ո՞րն է ջրի կոշտությունը, և դրա վերացման եղանակները:
- 57. Որո՞նք են մետաղների ստացման եղանակները:
- 58. Որո՞նք են շղթայական ռեակցիաները:
- 59. Ո՞րն է քիմիական կապի բնույթը օրգանական միացություններում:
- 60. Ի՞նչ է իզոմերիան:
- 61. Ի՞նչ օրգանական միացություններ են ալկանները: Ո՞րն է կոչվում հոմոլոգիական շարք:
- 62. Որո՞նք են ալկանների ստացման եղանակները և հատկությունները:
- 63. Ի՞նչ են ցիկլոալկանները: Ստացումը և հատկությունները:
- 64. Որո՞նք են չիազեցած ածխաջրածինները, և որո՞նք են նրանց հոմոլոգիական շարքը, իզոմերիան, ստացումը:
- 65. Ալկենների քիմիական հատկությունները՝ էպօքսիդացում, հիդրօքսիլացում, օքսիդացում, հալոգենացում, հիդրոհալոգենացում և այլն:
- 66. Հասկացություն բարձրամոլեկուլային միացությունների մասին:
- 67. Որո՞նք են դինեյին ածխաջրածինները: Իզոմերիան, ստացումը:
- 68. Դինեյին ածխաջրածինների քիմիական հատկությունները:
- 69. Ի՞նչ նյութեր են կաուչուկները: Բերել օրինակներ:
- 70. Ի՞նչ նյութեր են ալկինները: Ացետիլեն. քիմիական հատկությունները և ստացումը:
- 71. Որո՞նք են բենզոլի քիմիական հատկությունները և ստացումը:
- 72. Որո՞նք են բենզոլի հոմոլոգիական շարքը, անվանակարգը:
- 73. Գրել ռեակցիաների հավասարումները:
- 74. Ինչպիսի՞ նավթանյութեր կան:
- 75. Ի՞նչ է նավթի կրեկինգը, ինչո՞վ են տարբերվում թորման, ջերմային և կատալիզված բենզիններն իրարից:
- 76. Ի՞նչ է ածխաջրածինների արոմատացումը:

- 74. Ինչպիսի՞ նավթանյութեր կան:
- 75. Ի՞նչ է նավթի կրեկինգը, ինչո՞վ են տարբերվում թորման, ջերմային և կատալիզված բենզիններն իրարից:
- 76. Ի՞նչ է ածխաջրածինների արոմատացումը:

ԱՆՈՐԿԱՅԱԿԱՆ

- 77. Ինչպիսի՞ միատոմ սպիրտներ գիտեք: Իզոմերիան, անվանակարգը:
- 78. Որո՞նք են սպիրտների քիմիական հատկությունները:
- 79. Որո՞նք են սահմանային միատոմ սպիրտների ստացման եղանակները:
- 80. Եթիլեն-գլիկոլ և գլիցերին: Ստացումը:
- 81. Որո՞նք են բազմատոմ սպիրտների քիմիական հատկությունները:
- 82. Ի՞նչ նյութ է ֆենոլը և ի՞նչ քիմիական հատկություն ունի: Որո՞նք են ֆենոլի ստացման եղանակները:
- 83. Ո՞ր օրգանական միացություններին են պատկանում ալդեհիդները: Ստացումը և քիմիական հատկությունները:
- 84. Նշե՛ք պոլիմերացման և պոլիկոնդենսացման ռեակցիաները:
- 85. Որո՞նք են կարբոնաթթուները: Դրանց դասակարգումը և անվանակարգումը:
- 86. Որո՞նք են բարձր հազեցած և չհազեցած միաինքն կարբոնաթթուների ներկայացուցիչները:
- 87. Պարզաբանե՛ք ծագումնաբանական կապը ածխաջրածինների միջև: Գրե՛ք ռեակցիայի հավասարումները:
- 88. Ի՞նչ նյութեր են ճարպերը, և ո՞ր ռեակցիաներն են անվանում էսթերների օժանոցում:
- 89. Որո՞նք են էսթերները և ո՞րն է էսթերացման ռեակցիան:
- 90. Ի՞նչ օրգանական միացություններ են համարվում ածխաջրերը: Դասակարգումը, անվանակարգը:
- 91. Որո՞նք են միաշաքարները: Ստացումը, հատկությունները:
- 92. Որո՞նք են երկշաքարները:
- 93. Որո՞նք են բազմաշաքարները:
- 94. Որո՞նք են բջջանյութի քիմիական հատկությունները:
- 95. Ներկայացրե՛ք ամինները, իզոմերիան:
- 96. Ներկայացրե՛ք ամինների ստացումը, քիմիական հատկությունները:
- 97. Ո՞րն է ամինաթթուների իզոմերիան և անվանակարգը:
- 98. Ի՞նչ միջոցառումներ իզոմերներ գիտեք:
- 99. Ո՞ր նյութերն ունեն $C_nH_{2n}O_2$ ընդհանուր բանաձևը:
- 100. Գրե՛ք $C_4H_8O_2$ ընդհանուր բանաձև ունեցող 6 օրգանական միացությունների կառուցվածքային բանաձևերը:

ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Ի՞նչ է ուսումնասիրում էկոլոգիան:
- 2. Էկոլոգիական գործոնների դասակարգման ի՞նչ մոտեցումներ են ձեռք հայտնի:
- 3. Ո՞ր երևույթները և փոփոխությունները կարելի է անվանել պարբերական:
- 4. Ի՞նչ է կենսացենոզը և բիոտոպը:
- 5. Տվե՛ք պոպուլյացիայի սահմանումը:
- 6. Ի՞նչ է էկոհամակարգը: Որո՞նք են պրոդյուցենտները, կոնսումենտները և ռեդուցենտները, ի՞նչ նշանակություն ունեն էկոհամակարգում:
- 7. Ի՞նչ է սննդային շղթան: Նկարագրե՛ք դետրիտային և արոտային սննդային շղթաները:
- 8. Ի՞նչ է էկոլոգիական բուրգը: Բուրգերի ի՞նչ տեսակներ գիտեք:
- 9. Ինչո՞վ են իրարից տարբերվում բնական էկոհամակարգերը և ագրոցենոզները:
- 10. Ի՞նչ է կենսոլորտը:
- 11. Ի՞նչ ֆունկցիաներ է կատարում կենդանի նյութը:
- 12. Ի՞նչ է նյութերի շրջապտույտը (նկարագրե՛ք C և N-ի շրջապտույտը):
- 13. Ի՞նչ են միջտեսակային, ներտեսակային մրցակցությունը, մակաբուծությունը:
- 14. Նկարագրե՛ք կոպերացիան, կոմենսալիզմը, ամենսալիզմը, մուտուալիզմը, սիմբիոզը, միկորիզան:
- 15. Ի՞նչ է մակաբուծությունը և ի՞նչ խմբերի են դասակարգվում:
- 16. Ի՞նչ են բնական պաշարները և ինչ-

- պե՞ս են դրանք դասակարգվում:
- 17. Ինչո՞ւ են սնկերն ընդգրկվել առանձին թագավորության մեջ:
- 18. Որո՞նք են միաբջջ կենդանիները և ինչպե՞ս են բազմանում:
- 19. Թվարկե՛ք ժամանակակից բջջային տեսության հիմնադրույթները:
- 20. Ինչպիսի՞ն է տարբեր բջջներում քիմիական տարրերի բաղադրությունը:
- 21. Ի՞նչ դեր է ջուրը կատարում բջջում:
- 22. Թվարկե՛ք բջջի օրգանական նյութերը:
- 23. Ի՞նչ են ածխաջրերը, ածխաջրերի ի՞նչ խմբեր կան, և որո՞նք են ածխաջրերի ֆունկցիաները:
- 24. Ի՞նչ են լիպիդները: Ի՞նչ լիպիդներ գիտեք: Որո՞նք են լիպիդների ֆունկցիաները:
- 25. Ի՞նչ են կենսաբանական պոլիմերները: Բերե՛ք օրինակներ:
- 26. Ի՞նչ կառուցվածք ունեն ամինաթթուները:
- 27. Սպիտակուցների ի՞նչ հատկություններ գիտեք:
- 28. Ի՞նչ նշանակություն ունի սպիտակուցների բնափոխման դարձելի լինելը:
- 29. Թվարկե՛ք սպիտակուցների ֆունկցիաները բջջում:
- 30. Ի՞նչ են ֆերմենտները: Ի՞նչ դեր են կատարում:
- 31. Ի՞նչ նուկլեինաթթուներ կան բջջում: Ինչո՞վ են դրանք տարբերվում իրարից:
- 32. Ի՞նչ նուկլեոտիդներ գիտեք:
- 33. Ինչո՞ւ է կայանում ՌՆԹ-ի կառուցվածքի տարբերությունը ԴՆԹ-ի կառուցվածքից:
- 34. ՌՆԹ-ի ի՞նչ տեսակներ գիտեք: Ո՞րն է դրանց դերը բջջում:
- 35. Ի՞նչ կառուցվածք ունի ԱԵՖ-ը: Ո՞ր կապ է կոչվում մակրոէրգիլ: Քանի՞ այդպիսի կապ կա ԱԵՖ-ի մոլեկուլում:
- 36. Բջջում արդյո՞ք ԱԵՖ-ը պահեստավորվում է: Ինչպե՞ս է լրացվում նրա ծախսը:
- 37. Ի՞նչ վիտամիններ գիտեք: Ո՞րն է դրանց նշանակությունը մարդու օրգանիզմում:
- 38. Ո՞ր բջջներն են կոչվում նախակորիզավոր: Որո՞նք են կորիզավորները:
- 39. Ի՞նչ է բջջաթաղանթը: Ինչի՞ց է այն կազմված:
- 40. Ի՞նչ կառուցվածք ունի պլազմոլեմա: Նկարագրե՛ք ցիտոզը և ֆագոցիտոզը:
- 41. Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում բջջի (կորիզավոր) ցիտոպլազման:
- 42. Նկարագրե՛ք էնդոպլազմային ցանցի և ռիբոսոմների կառուցվածքն ու ֆունկցիաները:
- 43. Ի՞նչ կառուցվածք ունի Գոլջիի ապարատը և ի՞նչ ֆունկցիաներ է այն կատարում բջջում:
- 44. Ի՞նչ գիտեք վակուոլների, լիզոսոմի մասին:
- 45. Նկարագրե՛ք միտոքոնդրիումների բջջային կենտրոնը, պլաստիդների կառուցվածքն ու ֆունկցիաները:
- 46. Ի՞նչ կառուցվածք ունի բջջակորիզը:
- 47. Բնութագրե՛ք նախակորիզավոր բջջի:
- 48. Նկարագրե՛ք ՌՆԹ-ի կենսասինթեզը՝ տրանսկրիպցիան:
- 49. Ինչպե՞ս է տեղի ունենում սպիտակուցների կենսասինթեզը. ռիբոսոմում-տրանսլյացիան:
- 50. Ինչո՞ւ են վիրուսները կյանքի ոչ բջջային ձևեր համարվում:
- 51. Բնութագրե՛ք պլաստիկ և էներգիական փոխանակությունները:
- 52. Ինչպիսի՞ ավտոտրոֆ և հետերոտրոֆ օրգանիզմներ գիտեք:
- 53. Համեմատե՛ք թթվածնային և անթթվածնային ճեղքումները:
- 54. Ի՞նչ գործընթաց է ֆոտոսինթեզը: Ի՞նչ է տեղի ունենում լուսային և մթնային փուլերում:
- 55. Ի՞նչ է քեմոսինթեզը: Բերե՛ք քեմոսինթեզող օրգանիզմների օրինակներ:
- 56. Ի՞նչ պրոցեսներ են տեղի ունենում

- միտոզի ժամանակ:
- 57. Որո՞նք են մատրիցային սինթեզի ռեակցիաները: Բջջում ո՞ր մոլեկուլներն են հանդիսանում մատրիցա:
- 58. Ի՞նչ է կարիոտիպը:
- 59. Ո՞րն է անետե բազմացումը, և ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 60. Ո՞րն է կոչվում վեգետատիվ բազմացում, և ի՞նչ նշանակություն ունի այն:
- 61. Անետե բազմացումն ինչո՞վ է տարբերվում սեռական բազմացումից:
- 62. Թվարկե՛ք օվոգենեզի և սպերմոտոգենեզի առանձնահատկությունները:
- 63. Ինչո՞ւ են սեռական գեղձերը կոչվում խառը գեղձեր:
- 64. Ինչպե՞ս է ընթանում մեյոզը:
- 65. Ինչո՞վ է մեյոզը տարբերվում միտոզից:
- 66. Ի՞նչ են քրոմոսոմների կոնյուգացիան և տրանսխաչումը: Ո՞րն է դրանց նշանակությունը:
- 67. Ի՞նչ է բեղմնավորումը: Բեղմնավորման ի՞նչ ձևեր կան:
- 68. Փոշոտման ի՞նչ ձևեր գիտեք: Ինչպիսի՞ առավելություններ և թերություններ ունեն փոշոտման տարբեր ձևերը միմյանց նկատմամբ:
- 69. Ինչո՞ւ է ծաղկավոր բույսերի բեղմնավորումը կոչվում կրկնակի: Ո՞րն է կրկնակի բեղմնավորման կենսաբանական նշանակությունը:
- 70. Ի՞նչ է կուսածնությունը: Ո՞ր օրգանիզմներին է այն բնորոշ:
- 71. Ի՞նչ է կենսական ցիկլը: Ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 72. Ի՞նչ են իրենցից ներկայացնում սպորոֆիտը և գամետոֆիտը:
- 73. Որտե՞ղ են զարգանում մամուռների արական և իգական սեռական բջջիները:
- 74. Ի՞նչ է օնտոգենեզը: Ի՞նչ հիմնական ժամանակահատվածների է այն բաժանվում:
- 75. Կենդանիների տարբեր խմբերի մոտ տրոհման ի՞նչ առանձնահատկություններ կան:
- 76. Ի՞նչ է գաստրոլը: Ի՞նչ է տարբերակումը:
- 77. Նկարագրե՛ք տրոհման գործընթացը: Ի՞նչ է առաջանում տրոհման արդյունքում:
- 78. Հետադարձային զարգացման ի՞նչ ձևեր գիտեք:
- 79. Ուղղակի զարգացումն ինչո՞վ է տարբերվում անուղղակի զարգացումից:
- 80. Պարզաբանե՛ք «գեն», «գենոմ», «գենոֆոնդ» և «ալելային գեներ» հասկացությունները:
- 81. Պարզաբանե՛ք «հոմոզիգոտ», «հետերոզիգոտ», «դոմինանտ», «ռեցեսիվ», «գենոտիպ» և «ֆենոտիպ» հասկացությունները:
- 82. Որո՞նք են Մենդելի I, II օրենքները:
- 83. Ի՞նչ է լրիվ և ոչ լրիվ դոմինանտությունը: Բերե՛ք ժառանգման միջանկյալ բնույթի և գերդոմինանտության օրինակներ:
- 84. Որո՞նք են երկփերիդային, եռփերիդային և բազմափերիդային խաչասերումները:
- 85. Ի՞նչ է շղթայակցման խումբը: Ո՞րն է Մորգանի օրենքը:
- 86. Որո՞նք են աուտոսոմները, սեռական քրոմոսոմները: Ի՞նչ է՝ հոմոզամետոություն և հետերոզամետոություն:
- 87. Որո՞նք են սեռի հետ շղթայակցված հատկանիշները:
- 88. Որո՞նք են փոփոխականության երկու ձևերը:
- 89. Պարզաբանե՛ք «ռեակցիայի նորմա» հասկացությունը: Որո՞նք են ռեակցիայի նորմայի լայն կամ նեղ սահմանները:
- 90. Ի՞նչ է մուտացիան: Բնութագրե՛ք հապլոիդիան, պոլիպլոիդիան և անեուպլոիդիան:
- 91. Որո՞նք են քրոմոսոմային, գենային, սոմատիկ, գենետիկ մուտացիաները:
- 92. Որո՞նք են էվոլյուցիայի հիմնական ուղիները:
- 93. Որո՞նք են էվոլյուցիայի շարժիչ ուժերը:

- 94. Որո՞նք են մարդու ժառանգական հիվանդությունները:
- 95. Ի՞նչ է գոյության կռիվը: Որո՞նք են դրա ձևերը:
- 96. Որո՞նք են բնական ընտրության ձևերը: Ո՞րն է դրա ստեղծագործական դերը:
- 97. Տվե՛ք տեսակի բնորոշումը, չափանիշները: Ի՞նչ է պոպուլյացիան:
- 98. Ի՞նչ են իրենցից ներկայացնում պոպուլյացիոն ալիքները:
- 99. Ի՞նչ գծերով են բնութագրվում միկրոէվոլյուցիան և մակրոէվոլյուցիան:
- 100. Որո՞նք են հոմոլոգ, անալոգ, ռուդիմենտ, ատավիզմներ օրգանները:

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ

- 1. Երկու թվերի ամենամեծ ընդհանուր բաժանարարը և ամենափոքր ընդհանուր բազմապատիկը գտնելու հաշվեկանոնները:
- 2. Համեմատություններ: Ուղիղ և հակադարձ համեմատական կախումներ: Տոկոսներ:
- 3. Երկու անհայտով երկու առաջին աստիճանի հավասարումների համակարգերի լուծումը և գրաֆիկական մեկնաբանումը:
- 4. Իրական թվեր: Ամբողջ ցուցիչով աստիճանի հատկությունները:
- 5. Քառակուսային եռանդամի վերլուծումը գծային արտադրիչների:
- 6. Քառակուսային հավասարման լուծումը: Վիետի թեորեմը:
- 7. $y=|x|$ ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 8. $y=\frac{k}{x}$ ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 9. $y=vx$ ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 10. Քառակուսային ֆունկցիայի գրաֆիկը:
- 11. Բնական ցուցիչով աստիճանային ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 12. $f(x)=x^{1/n}$ ֆունկցիան և նրա հատկությունները:
- 13. Ցուցային ֆունկցիա և նրա հատկությունները:
- 14. Լոգարիթմական ֆունկցիա և նրա հատկությունները:
- 15. Կոտորակագծային ֆունկցիա և նրա հատկությունները:
- 16. Սինուս ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 17. Կոսինուս ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 18. Տանգենս ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 19. Կոտանգենս ֆունկցիայի հատկությունները և գրաֆիկը:
- 20. $y=f(x)$ ֆունկցիայի գրաֆիկի միջոցով $y=f(x)+a$ և $y=f(x+a)$ ֆունկցիաների գրաֆիկների կառուցումը:
- 21. $y=f(x)$ ֆունկցիայի գրաֆիկի միջոցով $y=af(x)$ և $y=f(ax)$ ֆունկցիաների կառուցումը:
- 22. $y=f(x)$ ֆունկցիայի գրաֆիկի միջոցով $y=f(|x|)$ և $y=f(x|)$ ֆունկցիաների կառուցումը:
- 23. Ֆունկցիայի պարբերականությունը, զույգությունը և կենտրոնությունը:
- 24. Ֆունկցիայի մոնոտոնության միջակայքերը և էքստրեմումները:
- 25. Թվաբանական պրոգրեսիա, նրա բնութագրիչ հատկությունը, ընդհանուր անդամի և առաջին n անդամների գումարի բանաձևերը:
- 26. Երկրաչափական պրոգրեսիա, նրա բնութագրիչ հատկությունը, ընդհանուր անդամի և առաջին n անդամների գումարի բանաձևերը:
- 27. Անվերջ նվազող երկրաչափական պրոգրեսիա: Գումարի բանաձևը:
- 28. Մեկ անհայտով երկրորդ աստիճանի անհավասարումների լուծումը:
- 29. Բեզուի թեորեմը:
- 30. Առաջին և երկրորդ աստիճանի հավասարումների համակարգերի լուծման գրաֆիկական եղանակը (օրինակներով մեկնաբանել):

ՎԱՐՑԱՅԱՐ

- 31. Թվային անհավասարությունների հատկությունները:
- 32. Թվային արժույթների եռանկյունաչափական ֆունկցիաների սահմանումը: Հիմնական եռանկյունաչափական նույնությունները: Բերման բանաձևերը:
- 33. Երկու անկյունների գումարի և տարբերության եռանկյունաչափական ֆունկցիաների բանաձևերը (արտածումներով):
- 34. Կրկնակի և կես անկյան եռանկյունաչափական ֆունկցիաների բանաձևերը (արտածումներով):
- 35. Եռանկյունաչափական ֆունկցիաների արտադրյալի և գումարի բանաձևերը:
- 36. Թվի արկսինուսը և արկկոսինուսը:
- 37. Թվի արկտանգենտը և արկկոտանգենտը:
- 38. Պարզագույն եռանկյունաչափական հավասարումների լուծման բանաձևերը:
- 39. Համասեռ եռանկյունաչափական հավասարումների լուծում:
- 40. $a \sin(x) + b \cos(x) = c$ տեսքի հավասարումների լուծումը ($abc \neq 0$):
- 41. Ցուցչային հավասարումներ: $a^2x + pa^x + q = 0$ և $c^{2x} + pc^x + d + qd^{2x} = 0$ տեսքի ցուցչային հավասարումների լուծումը:
- 42. Ցուցչային անհավասարումներ:
- 43. Լոգարիթմի սահմանումը և հիմնական հատկությունները:
- 44. Լոգարիթմական անհավասարումներ:
- 45. Հաջորդականության սահման, θ թիվը:
- 46. Ածանցյալ: Երկու ֆունկցիաների գումարի և արտադրյալի ածանցման կանոնները:
- 47. Երկու ֆունկցիաների քանորդի և բարդ ֆունկցիայի ածանցման կանոնները:
- 48. Տարրական ֆունկցիաների ածանցյալները:
- 49. Ֆունկցիայի գրաֆիկի շոշափող: Շոշափողի հավասարումը:
- 50. Ֆունկցիայի մոնոտոնության միջակայքերը գտնելու հաշվեկանոնը:
- 51. Ֆունկցիայի էքստրեմումները, մեծագույն և փոքրագույն արժեքը տրված միջակայքում:
- 52. Անհավասարումների լուծման միջակայքերի եղանակը:
- 53. $\sqrt{f(x)} = g(x)$ և $\sqrt{f(x)} = \sqrt{g(x)}$ տեսքի հավասարումների լուծումը:
- 54. $\sqrt{f(x)} > g(x)$ և $\sqrt{f(x)} < g(x)$ տեսքի անհավասարումների լուծումը:
- 55. $|f(x)| = |g(x)|$ և $|f(x)| = g(x)$ տեսքի հավասարումների լուծումը:
- 56. $|f(x)| > g(x)$ և $|f(x)| < g(x)$ տեսքի անհավասարումների լուծումը:
- 57. Կարգավորություններ:
- 58. Տեղափոխություններ:
- 59. Ձուգորդություններ:
- 60. Նյուտոնի երկանդամը:
- 61. Ձուգահեռագիծ: Թալեսի թեորեմը: Սեղան:
- 62. Ուղղանկյուն, շեղանկյուն, քառակուսի:
- 63. Կենտրոնային և ներգծյալ անկյուններ:
- 64. Եռանկյան չորս նշանավոր կետերը:
- 65. Ներգծյալ և արտագծյալ շրջանագծեր:
- 66. Ձուգահեռագծի, եռանկյան և սեղանի մակերեսները:
- 67. Պյութագորասի թեորեմը:
- 68. Առնչություններ ուղղանկյուն եռանկյան կողմերի և անկյունների միջև:
- 69. Եռանկյունների նմանության հայտանիշները և հատկությունները:
- 70. Եռանկյան կիսորդի հատկությունը:
- 71. Հատվող լարերի հատկությունը:
- 72. Սինուսների թեորեմը:
- 73. Կոսինուսների թեորեմը:
- 74. Հերոնի բանաձևը:
- 75. Եռանկյան մակերեսի, կողմերի և արտագծյալ շրջանագծի շառավղի կապը:
- 76. Կանոնավոր բազմանկյան մակերեսի, նրա կողմերի և ներգծյալ շրջանագծի շառավղի հաշվման բանաձևեր:
- 77. Շրջանագծի երկարությունը և շրջանի մակերեսը:
- 78. Տարածաչափության աքսիոմները: Հետևություններ հարթության տրման եղանակների մասին:
- 79. Երկու ուղիղների, երկու հարթություն-

- ների և ուղղի ու հարթության փոխադարձ դասավորությունները:
- 80. Քառանկյուն և զուգահեռանկյուն:
- 81. Քառանկյան և զուգահեռանկյան հատկությունները (դիտարկել դեպքեր):
- 82. Ուղղի և հարթության ուղղահայացությունը:
- 83. Երեք ուղղահայացների մասին թեորեմը:
- 84. Ուղղի և հարթության կազմած անկյունը: Եկնիստ անկյուն:
- 85. «Պրիզմա» հասկացությունը և մակերևույթի մակերեսը:
- 86. Բուրգ: Կանոնավոր և հատած բուրգ, նրանց մակերևույթների մակերեսները:
- 87. Ուղիղ շրջանային գլան: Գլանի մակերևույթի մակերեսը:
- 88. «Կոն» հասկացությունը և մակերևույթի մակերեսը: Հատած կոն:
- 89. Գունդ: Գունդային մակերևույթի մակերես:
- 90. Ուղիղ և թեք պրիզմայի ծավալը:
- 91. Գլանի ծավալը:
- 92. Բուրգի և հատած բուրգի ծավալը:
- 93. Կոնի և հատած կոնի ծավալը:
- 94. Գնդի և նրա մասերի ծավալները:
- 95. «Վեկտոր» հասկացությունը: Վեկտորների գումարումը և հանումը:
- 96. Վեկտորի բազմապատկումը թվով: Վեկտորների սկալյար արտադրյալը:
- 97. Համահարթ և տարահարթ վեկտորներ: Վեկտորի վեկտորական ըստ տարահարթ վեկտորների:
- 98. Վեկտորի կորդինատները: Վեկտորների գումարի, տարբերության, վեկտորի ու թվի արտադրյալի կորդինատները:
- 99. Վեկտորի մոդուլի և վեկտորների սկալյար արտադրյալի հաշվումը կորդինատներով:
- 100. Երկու կետերի հեռավորության բանաձևը: Հատվածի միջնակետի կորդինատները: Համաչափ կետի կորդինատները:

Գրականություն-գործող դասագրքեր:

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԶԻՆՎՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. ՀՀ ՁՈւ խնդիրներ են:
- 2. ՀՀ ՁՈւ-ի կառուցվածքը:
- 3. Դաստիարակության էությունը, սկզբունքները:
- 4. Դաստիարակության հիմնական մեթոդները:
- 5. Ուսուցման էությունը, սկզբունքները:
- 6. Ուսուցման մեթոդները:
- 7. Ուսուցման ձևերը:
- 8. ՀՀ պետական խորհրդանշանները
- 9. Ե՞րբ սկսվեց Հայրենական Մեծ պատերազմը և Ե՞րբ ավարտվեց այն: Քանի՞ հայկական դիվիզիա է մասնակցել Բեռլինի գրավմանը: Ովքե՞ր էին դիվիզիայի հրամանատարները:
- 10. Քանի՞ խորհրդային Միության հայազգի կրկնակի հերոս է տվել հայ ժողովուրդը Հայրենական մեծ պատերազմում: Պատերազմական և հետպատերազմական քանի՞ հայրողի է ստացել ԽՍՀՄ հերոսի և փառքի երեք աստիճանի շքանշանների ասպետի կոչում:
- 11. Ե՞րբ սկսվեց Արցախյան ազատամարտը և մինչև Ե՞րբ տևեց այն:
- 12. Արցախյան ազատամարտը պայմանականորեն քանի՞ փուլի կարելի է բաժանել:
- 13. Ժամանակակից համազորային մարտի սկզբունքները:
- 14. Ժամանակակից համազորային մարտի բնութագիրը:
- 15. Ժամանակակից համազորային մարտի տեսակները:
- 16. Ուժերի և միջոցների զորաշարժի տեսակները, կրակի խուսամբվածն էությունը:
- 17. Մարտական ապահովման տեսակները:
- 18. ՆՁՊ դասի կառուցվածքը:
- 19. Մոտոհրաձգային ջոկի կազմը ՀՄՄ-ով:
- 20. Մոտոհրաձգային ջոկի կազմը ՁՓ-ով:
- 21. Մոտոհրաձգային ջոկի հնարավորու-

- թյունները տանկերի ու զրահամեքենաների դեմ պայքարելիս:
- 22. Ջինվորի տեղաշարժի ձևերը մարտում:
- 23. Ըստ գործողության բնույթի ինժեներական արգելափակողները քանի՞ տեսակի են լինում:
- 24. Հակատանկային ականների տեսակները ըստ տանկերի վրա ունեցած ազդեցության:
- 25. Հակահետևակային ականների դասակարգումը:
- 26. Ի՞նչ է խրամատը, ինչպիսի՞նք նպաստավոր պայմաններ է ստեղծում զինվորի համար: Նկարագրել անհատական խրամատի տեսակները:
- 27. Ի՞նչ է արգելվում հրաձգության ժամանակ, և Ե՞րբ է հրաձգությունը անհապաղ դադարեցվում:
- 28. Կալաշնիկովի ավտոմատի տեսակները, դրանց տարատեսակները:
- 29. Ավտոմատի հիմնական մասերն ու մեխանիզմները:
- 30. Ի՞նչի համար է նախատեսված ավտոմատի փողը, նկարագրել կառուցվածքը:
- 31. Ի՞նչի՞ համար է նախատեսված նշանոցային հարմարանքը, բաղկացուցիչ մասերը:
- 32. Սահմանել նշանառության էությունը: Ի՞նչ է նշանակում «հավասար նշանահատիկ» հասկացությունը: Ի՞նչ ազդեցություն ունեն շնչառությունը և ձգանի սեղմումը դիպուկ հրաձգության վրա:
- 33. Կրակոցի երևույթը և գնդակի թռիչքը: Ո՞րն է կոչվում կրակոցի երևույթ (տալ սահմանումը և պատկերել սխեմատիկորեն):
- 34. Ո՞րն է կոչվում գնդակի հետագիծ, ի՞նչ ուժեր են ազդում գնդակի վրա օդում: Պատկերել սխեմատիկորեն:
- 35. Ի՞նչ դիրքեր է ընդունում ավտոմատավորը տեղից կրակ վարելու ժամանակ:
- 36. Նկարագրել մարտական փանփուշտների կառուցվածքը: Քանի՞ տեսակ են լինում գնդակները ըստ խոցող հատկությունների:
- 37. Ձեռքի բեկորային նռնակների տեսակները: Ձեռքի բեկորային նռնակների կառուցվածքը:
- 38. Նկարագրել ձեռքի բեկորային նռնակների լիցքավորման հերթականությունը:
- 39. Որո՞նք են ՀՀ ՁՈւ-ում օգտագործվող կանոնադրություններն ու կանոնակարգերը, նշել՝ Ե՞րբ են հաստատվել և ո՞ր պետական մարմնի կողմից:
- 40. Կաշտի շուրջօրյա վերակարգը, նրա կազմը և նշանակությունը:
- 41. ՀՀ ՁՈւ-ում կիրառվող պատասխանատվության տեսակները:
- 42. Պահակային ծառայություն: Պահակախումբ և նրա կազմը:
- 43. Ի՞նչ է կոչվում պահակակետ: Ո՞վ է կոչվում ժամապահ:
- 44. Ժամապահի անձեռնմխելիությունը:
- 45. Ժամապահի զենքի լիցքավորման կարգը:
- 46. Ժամապահի զենքի լիցքաթափման կարգը:
- 47. Ի՞նչ է կոչվում շարք, շարքի բաղկացուցիչ մասերը:
- 48. Շարքի տեսակները, տողան և շարայուն:
- 49. Ձինձառայողների պարտականությունները շարվելուց առաջ և շարքում:
- 50. Մոտոհրաձգային ջոկի երթակարգը:
- 51. Շարային քայլի տեսակները, չափսը, արագությունը:
- 52. Հակատանկային ականների կառուցվածքը:
- 53. Թվարկել շարային վարժաձևերի ուսուցումը կազմակերպելու և անցկացնելու հաջորդականությունը:
- 54. Նշել տեղանքի տարատեսակները:
- 55. Ի՞նչ է տեղագրական քարտեզը, մասշտաբի տեսակները:
- 56. Տեղագրական քարտեզների կորդինատային և կիլոմետրային ցանց:
- 57. Տեղագրական քարտեզի և կողմնացույցի միջոցով ազիմուտի որոշման հաջորդական քայլերը:
- 58. Հեռավորության որոշման եղանակները:

- 59. Հարձակման ժամանակակից սովորական զենքեր:
- 60. Խոցման ոչ ավանդական զենքեր:
- 61. Միջուկային զենք:
- 62. Միջուկային զենքի խոցող գործոնները:
- 63. Քիմիական զենք: Քիմիական զենքի բաղադրամասերը:
- 64. Քիմիական զենքի՝ ըստ մարդու օրգանիզմի վրա ազդեցության թունավոր նյութերի տեսակները:
- 65. Կենսաբանական զենք:
- 66. Անհատական պաշտպանության միջոցների տեսակները:
- 67. Ո՞րն է կոչվում արտակարգ իրավիճակ, տեսակները ըստ բնույթի:
- 68. Միջազգային մարդասիրական իրավունքի էությունը:
- 69. Ովքե՞ր են համարվում ռազմագերիներ:
- 70. Ռազմագերի չեն կարող համարվել:
- 71. Պատերազմ վարելու արգելված գիմատեսակները:
- 72. Ե՞րբ է կազմավորվել ֆիդայական շարժումը: Թվարկել մի քանի ֆիդայիներ:
- 73. Ե՞րբ է հռչակվել «Լեռնահայաստանի հանրապետությունը» և մինչև Ե՞րբ է գոյատևել:
- 74. Ո՞րն է կոչվում ուղիղ կրակոց:
- 75. Ի՞նչ է առաջին բուժօգնությունը (ԱԲՕ):
- 76. Վիրակապերի տեսակները:
- 77. Վնասվածքների տեսակները:
- 78. Վերքեր: Տեսակները:
- 79. Այրվածքներ: Տեսակները:
- 80. ՆՁՊ ծրագրի բաժինները:
- 81. ՆՁՊ պարապմունքի ձևերը:
- 82. ՆՁՊ դասերի տարատեսակները:
- 83. ՆՁՊ ուսումնանյութական բազայի տարրերը:
- 84. ՆՁՊ պլանավորման փաստաթղթերը:
- 85. Մոտոհրաձգային ջոկի մարտակարգը:
- 86. Քանի՞ խմբի է բաժանվում բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ամբողջությունը, բնութագրել դրանք:
- 87. Սահմանել մարտական իրավիճակներում կողմնորոշման տեսակները:
- 88. Ի՞նչ է զորանամակը և սղնախը:
- 89. Ովքե՞ր էին Հայաստանի առաջին Հանրապետության զինվորական նախարարները պաշտոնավարման հերթականությամբ և ժամկետներով:
- 90. Թվարկել արյան շրջանառության սուր խանգարումների պատճառները:
- 91. Որո՞նք են ուժեղ ներգործող թունավոր նյութերը:
- 92. Ուժեղ ներգործող թունավոր նյութերի տեսակները:
- 93. Ո՞րն է կոչվում երկրաշարժի հիպոկենտրոն, էպիկենտրոն, օջախի խորություն:
- 94. Ո՞րն է կոչվում հրդեհ և պայթյուն:
- 95. Հակատանկային ականային դաշտ:
- 96. Հակահետևակային ականային դաշտ:
- 97. Ո՞ւմ է շնորհվում «Հայաստանի ազգային հերոս» բարձրագույն կոչումը:
- 98. Ո՞ւմ է շնորհվում «ըրցախի հերոս» բարձրագույն կոչումը:
- 99. Շարքային կազմի զինձառայողների համար սահմանված խրախուսանքները:
- 100. Շարքային կազմի զինձառայողներին տրվող կարգապահական տույժերը:

ՊԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

- 1. Նշել պատերազմի տեսակները:
- 2. Ինչպե՞ս է պարբերացվում քարի դարը. նշել դրանց ժամանակաշրջանները:
- 3. Ե՞րբ է ազատագրվել Հուշին, ո՞րն է դրա նշանակությունը:
- 4. Հռոմեական եռապետություն: Թվարկել եռապետության անդամներին և նկարագրել նրանց վախճանը:
- 5. Ի՞նչ բարենորոգումներ է կատարել Արտաշես 1-ինը Մեծ Հայքում, և ինչի՞նք են նպաստել դրանք:
- 6. Աշխարհագիր: Աշխարհագրի անցկացման հիմնական նպատակը:

ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ

7. Նշել Նվարսակի հաշտության պայմանագրի կետերը: Դրանցից որո՞նք եք դուք կարևորում:

8. Նշել Ավարայրի ճակատամարտի պատճառները, առիթը և պատմական նշանակությունը:

9. Ե՞րբ սկսվեց Ղարաբաղյան շարժումը, ո՞րն էր դրա նպատակը:

10. Ե՞րբ սկսվեց Հայրենական մեծ պատերազմը: Ի՞նչ ծրագրեր էր մշակել Գերմանիան ԽՍՀՄ-ի վրա հարձակվելիս:

11. Պարսկաստանի և Բյուզանդիայի միջև Հայաստանի բաժանման նախադրյալները:

12. Հայ-պոռնոսկան պայմանագրի նպատակը և կետերը:

13. Ի՞նչ վարչական վերափոխություններ կատարեց Հուստինիանոս կայսրը Արևմտյան Հայաստանում: Ի՞նչ նպատակներ էին դրանք հետապնդում:

14. Ե՞րբ է հրավիրվել Ս. Էջմիածնի գաղտնի ժողովը, ի՞նչ որոշում է ընդունվել:

15. Ի՞նչ տարածքներ անցան Ռուսաստանին Թուրքմենչալի պայմանագրով:

16. 1877-78թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի պատճառները: Կովկասյան ճակատում մարտական գործողություններ իրականացնող Կովկասյան կորպուսի հրամանատարը:

17. Թվարկեք Հայրենական մեծ պատերազմին մասնակցած հայկական դիվիզիաները և նշել նրանց մարտական ուղիները:

18. Ալեքսանդր Մակեդոնացու արշավանքները և Սելևկյան պետության առաջացումը:

19. Հողատիրության ի՞նչ ձևեր գոյություն ունեին միջնադարյան Հայաստանում: Պարզաբանել դրանք:

20. Ի՞նչ է «նազմական կոմունիզմը»:

21. Ներկայացրեք 652 թվականի հայ-արաբական պայմանագիրը:

22. Օրենքները կամ իրականացված բարեփոխումները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

- ա) «12 տախտակների օրենքները»,
- բ) Սոլունի բարեփոխումները,
- գ) Համուրապիի օրենսգիրքը,
- դ) Կեսարի կողմից տոմարի բարեփոխումը,
- ե) Կլիսթենեսի բարեփոխումները,
- զ) Սուլլայի օրենքները:

1	2	3	4	5	6

23. Ի՞նչ են պանիսլամիզմը և պանթեիզմը: Բացատրել այդ ծրագրերի էությունը:

24. Ներկայացրեք Ռուբինյան իշխանության կազմավորման ընթացքը և արդյունքները:

25. Ե՞րբ է ստորագրվել Ամասիայի հաշտության պայմանագիրը: Ի՞նչ տարածքներ անցան Թուրքիային, որոնք մնացին Պարսկաստանին:

26. Ներկայացրեք Կիլիկյան Հայաստանի բանակը:

27. Նշել Արտաշատի պայմանագրի կետերը: Հայ-հռոմեական հարաբերությունները պայմանագրի ստորագրումից հետո:

28. Տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ: Ընտրե՞ք երկու պատասխան:

- ա) Մանր ավատատերը կոչվում էր իշխան կամ նախարար, իսկ նրա տիրույթը՝ իշխանություն կամ նախարարություն:
- բ) Շինական գյուղացիներից և մշակ-ստրուկներից ձևավորվեց անազատների խավը:
- գ) Թագադիր գործակալությունը վերահսկում էր արքունի տիրույթները, պահպանում էր արքունի գանձերը և ապահովում երկրի ներքին կարգ ու կանոնը:
- դ) Քաղկեդոնի ժողովի որոշումները չընդունած եկեղեցիներին հետագայում կոչեցին միաբնակներ:
- ե) Քաղաքներում առևտրականները համախմբված էին հատուկ կազմակերպությունների՝ եղբայրությունների կամ համաբարությունների մեջ:

--	--

29. Մշակույթի ո՞ր բնագավառի ներկայացուցիչն է Տիգրան Մանուկյանը: Ի՞նչ ստեղծագործություններ գիտեք:

30. Ներկայացրեք Սևրի պայմանագիրը:

31. Թվարկեք Խամսայի մելիքությունները: Կարելի՞ է, արդյոք, դրանք համարել հայոց պետականության դրսևորում: Հիմնավորել:

32. Ե՞րբ և որտե՞ղ է ստեղծվել «Պաշտպան հայրենյաց» գաղտնի կազմակերպությունը, և ո՞րն է նրա նպատակը:

33. Ի՞նչ է սառը պատերազմը:

34. Բեռլինի կոնգրեսը: Բացատրել «Երկաթե շերտի» խորհուրդը:

35. Ներկայացնել Թանզիմաթը:

36. Համապատասխանեցնել ստեղծագործությունը հեղինակի հետ.

- ա) «Արաբսի արտասուքը» 1. Հակոբ Պարոնյան,
- բ) «Հայերի ջարդը 2. Արմեն Տիգրանյան, Տրապիզոնում 1895թ.»,
- գ) «Արշակ Երկրորդ» 3. Հովհաննես Այվազովսկի,
- դ) «Ազգային ջոջեր» 4. Տիգրան Զուխաջյան,

ե) «Էլի մեկ գոհ»

5. Ռաֆայել Պատկանյան, 6. Գաբրիել Սունդուկյան:

1	2	3	4	5

37. Ե՞րբ է ընդունվել ԼՂՀ Սահմանադրությունը: Ո՞րն է դրա նշանակությունը:

38. Որո՞նք են առաջին աշխարհամարտի պատճառները:

39. Ինչպե՞ս էր կոչվում ռուսական առաջին զրավոր օրենսգիրքը, և ո՞վ էր նրա ստեղծողը:

40. Ո՞ր թվականներին է տեղի ունեցել Հարյուրամյա պատերազմը, և որո՞նք էին պատերազմի պատճառները:

41. Ե՞րբ է ստորագրվել Տիլզիտի հաշտության պայմանագիրը: Հետագայում ի՞նչ է ասել Նապոլեոնը այդ մասին:

42. Ի՞նչ է ամբողջատիրությունը, թվարկել մի քանի պետություններ:

43. Ապստամբություն, հեղաշրջում, հեղափոխություն: Ներկայացնել դրանք:

44. Ինչպե՞ս էր կոչվում դասերի ներկայացուցչական ժողովը Ֆրանսիայում: Առաջին անգամ ե՞րբ է այն հրավիրվել:

45. Ի՞նչ է մանուֆակտուրան: Մանուֆակտուրայի և արհեստանոցի նմանությունները և տարբերությունները:

46. Ի՞նչ է քաղաքացիական պատերազմը: Ի՞նչ օրինակներ գիտեք:

47. Ի՞նչ նպատակ էր հետապնդում Մայրցամաքային շրջափակման ծրագիրը:

48. Ի՞նչ է ռեֆորմացիան: Ի՞նչ ընթացք ունեցավ այն Ֆրանսիայում:

49. Տրված բացատրություններից որո՞նք են ճիշտ: Ընտրել երկու պատասխան:

- ա) Մենշևիկներ - ռուսական մարքսականների մեծամասնությունը կազմող թևը:
- բ) Աբսոլյուտիզմ - կառավարման կարգ, երբ միապետի իշխանությունը ոչնչով սահմանափակված չէ:
- գ) Ամբողջատիրություն (տոտալիտարիզմ) - կառավարման ձև, որի ժամանակ հաշվի էր առնվում ժողովրդի կարծիքը:
- դ) Պատրիկ - Հին Հռոմում այդպես էին կոչվում ներգաղթած բնակիչները, որոնք երկար ժամանակ զրկված էին քաղաքացիությունից:
- ե) Կապիտալ - ունեցվածք, որը ներդնելով արտադրության մեջ՝ ձեռներեցը նոր շահույթ է ստանում:

1	2

50. Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ Ֆրանսիական բուրժուական մեծ հեղափոխությունը, և ինչո՞ւ է այն կոչվում «մեծ»:

51. Հովսեփ մեմի գործունեությունը: Ինչո՞ւ է չիրականացավ նրա ծրագիրը:

52. Պապ թագավորի բարեփոխումները: Ի՞նչ քայլեր ձեռնարկեց նա՝ երկիրը տնտեսապես վերականգնելու և ռազմականապես ուժեղացնելու համար:

53. Ներկայացրեք Հայաստանը Արշակ 2-րդի օրոք:

54. Ինչո՞ւ է 5-րդ դարը համարվում ոսկեդար: Թվարկեք 5-րդ դարի հայ պատմիչներին և ներկայացրեք նրանց աշխատությունները:

55. Բագրատունյաց արքայատոհմի հիմնադրման ներքին և արտաքին նախադրյալները:

56. Ճարտարապետական ի՞նչ կոթողներ են կառուցվել վաղմիջնադարյան Հայաստանում: Ներկայացնել տեղեկություններ որևէ մեկի մասին:

57. Վերլուծել Աշոտ 1-ինի ներքին և արտաքին քաղաքականությունը:

58. Պատմական իրադարձությունները դասավորել ըստ հաջորդականության.

- 1. Ադանայի կոտորածը
- 2. Սեբաստիայի գաղտնի ժողովը
- 3. Արտաշատի պայմանագիրը
- 4. Մուղրոսի զինադադարը
- 5. Սելջուկ-թուրքերի երրորդ արշավանքը
- 6. Արաբական առաջին արշավանքը Հայաստան

1	2	3	4	5	6

59. Թվարկեք խորհրդահայ նշանավոր կինոգործիչների և նրանց գործերը: Ո՞ր ֆիլմերն են տպավորիչ և ինչո՞ւ:

60. Որո՞նք էին Բագրատունիների թագավորության տրոհման պատճառները:

61. Ի՞նչ նշանակություն ունեցավ Արցախի 1720-ական թվականների ազատագրական պայքարը: Հիմնավորեք ձեր տեսակետը:

62. Ներկայացրեք Սյունիքի հայկական իշխանությունը:

63. Նկարագրեք Հայաստանի ազատագրության «Հարավային ծրագիրը»:

64. Խորհրդահայ (հետպատերազմյան) գրականության նշանավոր ներկայացուցիչներից ո՞ւմ գիտեք: Թվարկեք նրանց ստեղծագործությունները: Ո՞ր ստեղծագործությունը կամ գրական ո՞ր հերոսն էք նախընտրում. ինչո՞ւ:

65. Արմենական կուսակցությունը:

66. Ո՞վ էր Հրայր Դժոխքը: Ինչո՞վ էին նրա գաղափարները տարբերվում մնացած հայրուկների գաղափարներից:

67. Գնահատեք հայրուկային շարժումը: Տվե՞ց այն ցանկալի արդյունք և ծառայե՞ց իր նպատակին:

68. Նկարագրեք Առաքելոց վանքի կռիվը: Դրա պատմական նշանակությունը:

69. Մայիսյան հերոսամարտերը և դրանց պատմական նշանակությունը:

70. Նկարագրեք Բաշ-Ապարանի և Ղարաքիլիսայի ճակատամարտերը:

71. Թվարկեք Վերսալյան հաշտության հիմնական պայմանները:

72. Ե՞րբ սկսվեց տնտեսական մեծ ճգնաժամը, և որո՞նք էին պատճառները:

73. Նշեք զանդիզմի հիմնական սկզբունքները:

74. Ներկայացրեք Մյունխենյան գործարքի էությունը:

75. Վերհանք Վիեննայի վեհաժողովի նշանակությունը:

76. Ե՞րբ է ստեղծվել Եռյակ դաշինքը, և որո՞նք էին եր դրա առաջացման պատճառները:

77. Ներկայացրեք Սպարտայի հասարակական կարգը:

78. Ե՞րբ և ինչո՞վ ավարտվեցին հույն-պարսկական պատերազմները:

79. «Հելլենիզմ». դրա փուլերը:

80. Պունիկյան պատերազմները:

81. Գտնել չորս ճիշտ փաստարկները:

- ա) Քլոդվիգի կողմից ընդունված օրենսգիրքը կոչվում էր Ռիպուարական դատաստանագիրք:
- բ) Պունիկյան պատերազմներն ընթանում էին Հռոմի և Կարթագենի միջև:
- գ) Սպարտայի գերագույն օրենսդիր մարմինը կոչվում էր էլլեսիա:
- դ) Հիքսոսները նվաճեցին Եգիպտոսը և հիմնեցին իրենց մայրաքաղաքը՝ Ավրիսը:
- ե) Հունաստանում մաթեմատիկայի բնագավառի խոշոր ներկայացուցիչ էր Էրատոսթենեսը:
- զ) Ծառայության դիմաց հող շնորհելը կոչվում էր բենեֆիցիում :
- է) Անգլիայում գործում էր «Իմ վասալի վասալը իմ վասալը չէ» սկզբունքը:
- ը) Ինվետիտուրա էր կոչվում այն արարողությունը, երբ սենյորը ավատը հանձնում էր վասալին:

--	--	--	--

82. Ներկայացրեք Բաթունի պայմանագիրը:

83. Հայ-աղբբեջանական հակասությունները: Ղարաբաղի ճակատագիրը:

84. Որոնք են հայկական բանակի պարտության պատճառները 1920թ. թուրք-հայկական պատերազմում:

85. Ներկայացրեք Ջանգեզուրի ազգային-ազատագրական պայքարը:

86. Հայաստանի 3-րդ հանրապետության անկախացման գործընթացը:

87. Համապատասխանեցնել խմբակներն ու կուսակցությունները և նրանց հիմնադիրների անունները:

1/ «Պաշտպան հայրենյաց»	ա/ Արսեն Կրիստյան
2/ Արմենական կուսակցություն	բ/ Ավետիս Նազարբեկյան
3/ Դաշնակցության կուսակցություն	գ/ Խաչատուր Կերեքցյան
4/ «Բարենապատակ ընկերություն»	դ/ Ստեփան Շահումյան
5/ Հնչակյան կուսակցություն	ե/ Մկրտիչ Ավետիսյան
	զ/ Ստեփան Զորյան

1	2	3	4	5

88. ԼՂՀ անկախացման գործընթացը:

89. Ներկայացրեք ռազմական գործողությունները 1993 թ.: 90. Պետական կառավարման համակարգը Կիլիկյան Հայաստանում:

91. Պետական կառավարման համակարգը Արշակունիների օրոք:

92. Ե՞րբ է գահակալել Արտավազդ 2-րդը, ի՞նչ գիտեք նրա մասին:

93. Տասնամյա պատերազմը. ո՞ր պայմանագրով է ավարտվել այն:

94. Ե՞րբ և ո՞ւմ կողմից է հրավիրվել Աշտիշատի ժողովը: Ի՞նչ կարևոր որոշումներ և կանոններ ընդունեց այդ ժողովը:

95. Համապատասխանեցնել ստեղծագործությունը հեղինակի հետ.

- 1. «Ազգապատում» ա) Ռաֆֆի
- 2. «Բաքոսուհիները» բ) Ալեքսանդր Սպենդիարյան
- 3. «Կայծեր» գ) Եվրիպիդես
- 4. «Անուշ» օպերան դ) Արամ Խաչատրյան
- 5. «Պատմություն Աղուանից» ե) Մխիթար Հե-րացի
- 6. «Գայանե» գ) Մաղաքիա Օրմանյան

ՎԱՐՑԱՆԱՐ

- 7. «Դատաստանագիրք» է) Արմեն Տիգրանյան
- 8. «Երևանյան էտյուդներ ը) Սմբատ Գունդատաբլ
- 9. «Ջերմանց ք) Հասան մխիթարություն» Ջալալյան

1	2	3	4	5	6	7	8	9

- 96. Հայ-թաթարական ընդհարումները: Ո՞վ է Երկու Դումանը:
- 97. Նկարագրեք հայերի հակաարաբական 850-855 թթ. ապստամբությունը:
- 98. Սասունի 1904 թ. ապստամբությունը և ի՞նչ գիտեք նրա մասին:
- 99. Հայկական կամավորական ջոկատների կազմավորումը, հրամանատարները և նրանց մասնակցությունը 1-ին աշխարհամարտին:
- 100. Վանի արքաները և նրանց կատարած շինարարական աշխատանքները:

ՖԻԶԿՈՒԼՏՈՒՐԱ

- 1. Ֆիզիկական կուլտուրա առարկայի ուսումնական նյութը բաժանվում է 2 մասի: Որո՞նք են դրանք:
- 2. Քանի՞ մասից է կազմված ֆիզկուլտուրայի դասը:
- 3. Նշել ֆիզկուլտուրա դասի մասերի տևողությունը:
- 4. Թվարկել ֆիզկուլտուրայի բազային ուսումնական նյութերը տարրական դասարանների համար:
- 5. Թվարկել ֆիզկուլտուրայի բազային ուսումնական նյութերը 5-11-րդ դասարանների համար:
- 6. Թվարկել ֆիզիկական կուլտուրա առարկայի ծրագրով նախատեսված մարզախաղերը:
- 7. Քանի՞ ժամ է հատկացված «Գիտելիքների հիմունքներ» ուսումնական նյութի համար տարվա կտրվածքով:
- 8. Քանի՞ ժամ է հատկացված ընտրովի ուսումնական նյութին 5-11-րդ դասարանների համար տարվա կտրվածքով:
- 9. Թվարկել այն մարզաձևերը, որոնք ընդգրկված են ընտրովի ուսումնական նյութի մեջ:
- 10. Ուսումնական տարվա կտրվածքով 1-ին դասարանի համար քանի՞ ժամ է հատկացված:
- 11. Ուսումնական տարվա կտրվածքով 2-րդ դասարանի համար քանի՞ ժամ է հատկացված:
- 12. Ուսումնական տարվա կտրվածքով 3-4-րդ դասարանների համար քանի՞ ժամ է հատկացված:
- 13. Թվարկել թեստային վարժությունները, որոնք նախատեսված են սեպտեմբեր և մայիս ամիսներին:
- 14. Թվարկել ֆիզկուլտուրայի ուսուցչի պարտադիր փաստաթղթերը:
- 15. Ինչո՞ւ է ֆիզկուլտուրայի ուսուցչին պետք յուրաքանչյուր դասարանի համար պարտադիր ծավալուն թեմատիկ պլանը:
- 16. Ինչո՞վ է պայմանավորված դասի խտության որակը:
- 17. Ֆիզկուլտուրայի ինչպիսի՞ բժշկական խմբեր գոյություն ունեն:
- 18. Ի՞նչ չափորոշիչով է որոշվում դասի խտությունը:
- 19. Ո՞վ և ի՞նչ փաստաթղթեր է կազմում արտադասարանական միջոցառումների համար:
- 20. Ի՞նչ ֆիզիկական միջոցառումներ են ընդգրկված ուսումնական օրվա ժամանակացույցում:

- 21. Արտադասարանական ֆիզիկական միջոցառումների ի՞նչ տարբերակներ գոյություն ունեն:
- 22. Քանի՞ խնդիր (թեմա) է պետք ներգրավել դասի պլան սեղմագրի մեջ:
- 23. Ի՞նչ է ուսումնասիրում ֆիզդաստիարակության տեսությունը:
- 24. Քանի՞ ժամ է հատկացված «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացին:
- 25. Նշել համոզող մարզաձևի հրապարակի չափսերը:
- 26. Նշել վոլեյբոլ մարզաձևի հրապարակի չափսերը:
- 27. Ի՞նչ փաստաթղթեր են անհրաժեշտ մարզական միջոցառումների անցկացման համար:
- 28. Ի՞նչ խնդիրներ է հետապնդում դասի ներածական մասը:
- 29. Պարապոլի դիրքը մարմնամարզական գործիքի վրա, որի դեպքում նրա ուսերը գտնվում են բռնման կետից ներքև, կոչվում է...
- 30. Պարապոլի դիրքը, որի դեպքում ծնկներում ծավալված ոտքերը ձեռքերով ձգվում են դեպի կուրծքը, և դաստակները պահում են ծնկները, մարմնամարզության մեջ կոչվում է...
- 31. Պարապոլի դիրքը, որի դեպքում նրա ուսերը գտնվում են հենման կետից բարձր, մարմնամարզության մեջ կոչվում է...
- 32. Ցատկը մարմնամարզական գործիքից կոչվում է...
- 33. Միջոցը, որի օգնությամբ պարապոլը կառչում է մարմնամարզական գործիքից, կոչվում է...
- 34. Պտտվող շարժումը գլխի վրայով մարմնի առանձին մասերով հենման մասերին հաջորդական հալումով կոչվում է...
- 35. Պարապոլի դիրքը ծավալված ոտքերով մարմնամարզության մեջ կոչվում է...
- 36. Մարզաձև, որն ապահովում է ճկունության զարգացման առավելագույն արդյունավետություն, կոչվում է...
- 37. Մարմնամարզության դասերին ի՞նչ գնահատական է նշանակվում, եթե վարժությունը կատարված չէ:
- 38. Վոլեյբոլ խաղացողը, որը անցման ժամանակ գտնվում է առաջին գոտում, տեղափոխվում է ո՞ր գոտի:
- 39. Վոլեյբոլի ընթացքում ինչպե՞ս է իրականացվում խաղացողների տեղափոխությունը մի գոտուց մեկ այլ գոտի:
- 40. Կարո՞ղ է, արդյոք, վոլեյբոլի թիմի խաղացողը խաղալ առանց կոշիկների:
- 41. Նշել միաժամանակ ֆուտբոլային հրապարակում գտնվող թիմի խաղացողների քանակը:
- 42. Ի՞նչ հաճախականությամբ է անցկացվում ֆուտբոլի աշխարհի առաջնությունը:
- 43. Թեթև աթլետիկայում սպրինտ է կոչվում...
- 44. Թեթև աթլետիկայի տեսակ չէ հեռացատկ, հեռացատկ, բարձրացատկ (նշեք):
- 45. Թեթև աթլետիկայում երկար տարածության վրա վազքում հաջողություն բերող հիմնական ֆիզիկական հատկանիշը կոչվում է...
- 46. Ե՞րբ և ի՞նչ նպատակով է իրականացվում շրջանաձև պարապմունքը:
- 47. Ի՞նչ խնդիրներ է իրականացնում ֆակուլտատիվ պարապմունքը:
- 48. Ինչպե՞ս է որոշվում ֆիզկուլտուրայի դասաժամերին աշակերտների ծանրաբեռնվածությունը:
- 49. Ինչպե՞ս է կարգավորվում աշակերտների ծանրաբեռնվածությունը ֆիզկուլտուրայի դասերին:
- 50. Նշեք ուսումնական օրվա ընթացքում պարտադիր անցկացվող ֆիզկուլտմիջոցառումները:

- 51. Երեխաների ֆիզիկական դաստիարակության գործում ընտանիքի դերը:
- 52. Դպրոցում ֆիզկուլտկուլտիվի հիմնական դերը:
- 53. Ի՞նչ փաստաթղթեր պետք է պատրաստի և իրականացնի ֆիզկուլտկուլտիվը:
- 54. Բնակչության մեծահասակ մասի հետ իրականացվող խնդիրներն ու ուղղությունները:
- 55. Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում հիգիենիկ մարմնամարզությունը:
- 56. Ի՞նչ է ընդհանուր ֆիզպատրաստությունը:
- 57. Անվանեք ընդհանուր ֆիզպատրաստության տեսակները:
- 58. Ո՞վ և որտե՞ղ պետք է պարապի ընդհանուր ֆիզպատրաստությամբ:
- 59. Ուսանողների ֆիզդաստիարակության ի՞նչ հիմնական խնդիրներ կան:
- 60. Ի՞նչ է մասնագիտական կիրառական ֆիզպատրաստությունը:
- 61. Ի՞նչ է բուժական ֆիզկուլտուրան:
- 62. Որտե՞ղ է իրականացվում բուժական ֆիզկուլտուրան:
- 63. Ի՞նչ է բժշկական հսկողությունը:
- 64. Որտե՞ղ և ինչո՞ւ է իրականացվում բժշկական հսկողությունը:
- 65. Ինչպե՞ս և ինչո՞ւ է դպրոցում իրականացվում բժշկական հսկողությունը:
- 66. Ֆիզկուլտուրայի բազային ուսումնական նյութերը 1-4-րդ դասարանների համար:
- 67. Ուսումնական տարվա կտրվածքով 5-11 դասարանների համար քանի՞ ժամ է հատկացված:
- 68. Ուսումնական տարվա կտրվածքով 12-րդ դասարանների համար քանի՞ ժամ է հատկացված:
- 69. Քանի՞ քայլ կարող է անել մարզիկը (աշակերտ) հանդիման խաղի ժամանակ, առանց գնդակի վարման:
- 70. Քանի՞ մարզիկ (աշակերտ) է ընդգրկված հանդիման խաղի ժամանակ:
- 71. Քանի՞ մարզիկ (աշակերտ) է ընդգրկված վոլեյբոլ խաղի ժամանակ:
- 72. Մարմնի ո՞ր մասերն են մասնակցում վոլեյբոլ խաղի ժամանակ:
- 73. Քանի՞ միավորով է ավարտվում վոլեյբոլ խաղը:
- 74. Քանի՞ խաղամասից է կազմված վոլեյբոլ խաղի ընթացքը:
- 75. Թվարկեք աթլետիկայի մարզաձևերի խմբերը:
- 76. Թվարկեք աթլետիկայի սպրինտային մարզաձևերը:
- 77. Թվարկեք աթլետիկայի «ցատկային» մարզաձևերը:
- 78. Թվարկեք աթլետիկայի «նետումներ» խմբի մարզաձևերը:
- 79. Թվարկեք աթլետիկայի արգելքներով վազքի ձևերը:
- 80. Եզրափակիչ խաղի 2:2 խաղափուլերի հաշվի ժամանակ ի՞նչ կարգով է որոշվում վոլեյբոլի հաղթող թիմը:
- 81. Ո՞ր դասարաններում է ուսուցանվում «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացը:
- 82. Քանի՞ ժամ է հատկացված «Առողջ ապրելակերպ» դասընթացին 9-րդ դասարանում:
- 83. Ի՞նչ մարզասարքեր են անհրաժեշտ հեռացատկ կատարելու համար:
- 84. Նկարագրեք «ձգումներ պտտածողի վրա» վարժության ճիշտ կատարումը:
- 85. Նկարագրեք «գլուխկոնծի» վարժության կատարման ապահովումը (անվտանգությունը):
- 86. Քանի՞ մարզաձևից է բաղկացած տղամարդկանց մարմնամարզությունը: Թվարկեք դրանք:
- 87. Քանի՞ մարզաձևից է բաղկացած կանանց մարմնամարզությունը: Թվարկեք

- դրանք:
- 88. Թվարկեք ֆիզդաստիարակության գործընթացում 3 հիմնական խնդիրներ:
- 89. Ուստարվա ընթացքում ֆիզկուլտուրայի քանի՞ ժամ է հատկացվում 5-11-րդ դասարանների համար:
- 90. Ուստարվա ընթացքում քանի՞ ժամ է հատկացվում 12-րդ դասարանի համար:
- 91. Քանի՞ մարզիկ (աշակերտ) պետք է ընդգրկվի վոլեյբոլ խաղի ժամանակ:
- 92. Ի՞նչ վարժություններ են իրականացնում դասի սկզբնական (ներածական) փուլում:
- 93. Ի՞նչ խնդիրներ պետք է իրականացվեն ֆիզկուլտուրայի դասի հիմնական փուլում:
- 94. Նկարագրեք դասի եզրափակիչ փուլի նպատակները:
- 95. Ուսումնական աշխատանքների բնութագրով դասի ի՞նչ տեսակներ կան:
- 96. Ֆիզկուլտուրայի դասերի անցկացման համար ինչպե՞ս պետք է նախապատրաստվի ուսուցիչը:
- 97. Աշակերտի ֆիզիկական վիճակից ելնելով՝ դասի ժամանակ ուսուցիչը ինչպե՞ս պետք է վիզուալ (դիտելով) որոշի նրա ծանրաբեռնվածության չափը:
- 98. Ֆիզկուլտուրա առարկայի դասի կազմակերպման ի՞նչ տեսակներ կան:
- 99. Ի՞նչ կարգով է որոշվում վոլեյբոլի հաղթող թիմը եզրափակիչ խաղափուլի 2:2 հաշվի ժամանակ:
- 100. Քանի՞ խնդիր է դրված ֆիզկուլտուրայի դասի համար:

ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՌԻՍԻՒՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ ԴԱՍԻՒՐԱԿ

- 1. Նախադպրոցական կրթության նպատակն է.
- 2. Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում նախադպրոցական ուսումնական հաստատության խումբը:
- 3. Նախադպրոցական կրթական ծրագրերը նպատակաուղղված են:
- 4. Նախադպրոցական կրթական ծրագրերը երեխայի կյանքի կազմակերպման ի՞նչ ձևեր է նախատեսում:
- 5. Ի՞նչ է ներառում երեխայակենտրոն դաստիարակությունը:
- 6. Որո՞նք են մանկապարտեզի կրտսեր 2-րդ խմբի (3-4 տարեկաններ) խաղային գործունեության հիմնական տեսակները:
- 7. Պարապմունքները ըստ բնույթի անցկացվում են:
- 8. Ամսվա կտրվածքով քանի՞ պարապմունք է անցկացվում մանկապարտեզի կրտսեր 2-րդ խմբում, և յուրաքանչյուրը քանի՞ րոպե տևողությամբ:
- 9. Որո՞նք են պարապմունքների կազմակերպմանը ներկայացվող մանկավարժական պահանջները:
- 10. Ի՞նչ է իրենից ներկայացնում համակցված պարապմունքը:
- 11. 5-6 տարեկան երեխաների խոսքի, լեզվամտածողության, գրաճանաչության ուսուցման բովանդակությունը ո՞ր երեք հիմնական ուղղությունների հաշվառմամբ է կառուցվում:
- 12. Ի՞նչ եք հասկանում երեխաների էկոլոգիական կրթություն ասելով:
- 13. Ո՞վ է մանկապարտեզում մանկավարժական գործընթացի հիմնական կազմակերպիչն ու ղեկավարը:
- 14. Ի՞նչ ուղղություններով է կառուցվում երեխաների հետ տարվող աշխատանքների բովանդակությունը:
- 15. Որո՞նք են 5-6 տարեկանների խմբում խոսքի զարգացման խնդիրները:
- 16. Ո՞րն է նախադպրոցական տարիքի երեխայի դաստիարակության նպատակը:

ՀԱՐՅԱՆԱՐ

- 17. Ո՞րն է տարրական մաթեմատիկական գիտելիքների ամրապնդման գործուն դիդակտիկ խաղերի դերը:
- 18. Մինչև ո՞ր թվանշանի սահմաններում է ուսուցանվում մաթեմատիկական 5-6 տարեկան երեխաների խմբում:
- 19. Ի՞նչ ձևերով է իրականացվում երեխաների երաժշտական գործունեությունը:
- 20. Որո՞նք են կրթության բովանդակության հիմնական բաղադրիչները:
- 21. Ի՞նչ է նախադպրոցական կրթությունը:
- 22. Ի՞նչ է նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունը:
- 23. Ի՞նչ է նախադպրոցական տարիքը:
- 24. Որո՞նք են նախադպրոցական տարիքային փուլերը:
- 25. Որո՞նք են դիդակտիկ խաղերի կառուցվածքային բաղադրիչները:
- 26. Ի՞նչ է ք հասկանում «խաղը նախադպրոցականի առաջատար գործունեությունն է» ասելով:
- 27. Ո՞րն է երեխայի մտավոր զարգացման և դաստիարակության հիմքը:
- 28. Որո՞նք են դիդակտիկայի ավանդական սկզբունքները:
- 29. Որո՞նք են դիդակտիկայի ժամանակակից սկզբունքները:
- 30. Որո՞նք են աշխատանքային գործունեության կազմակերպման հիմնական ձևերը մանկապարտեզում:
- 31. Որո՞նք են խոսքի զարգացման պարամետրերի խնդիրները:
- 32. Երեխայի զարգացման ո՞ր ոլորտներն են ներառվում նախադպրոցական տարիքի երեխաների կրթության բովանդակության մեջ:
- 33. Ինչպիսի՞նք պետք է լինի ժամանակակից դաստիարակը:
- 34. Խաղերի ի՞նչ տեսակներ գիտեք:
- 35. Խոսքի զարգացման ի՞նչ տեսակներ են կիրառվում մանկապարտեզում:
- 36. Ի՞նչ է ներառում երեխայի մտավոր դաստիարակությունը:
- 37. Պարամետրերի ի՞նչ տեսակներ են կազմակերպվում մայրենի լեզվից:
- 38. Ի՞նչ է թեմատիկ ուսուցումը:
- 39. Ի՞նչ աշխատանք է իրականացնում դաստիարակը մանկապարտեզում:

- 40. Որո՞նք են 5-6 տարեկանների դաստիարակության ծրագրային խնդիրները:
- 41. Ի՞նչ է ուշադրությունը: Որո՞նք են ուշադրության տեսակները:
- 42. Ի՞նչ է մտազորողը կամ մտքերի տարափը:
- 43. Որո՞նք են մանկապարտեզում կիրառվող փոխգործուն (ինտերակտիվ) մեթոդները:
- 44. Որո՞նք են տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման ծրագրի բաժինները մանկապարտեզի ավագ խմբում:
- 45. Որո՞նք են երաժշտական գործունեության կազմակերպման ձևերը մանկապարտեզում:
- 46. Որո՞նք են դիդակտիկ խաղերի կառուցվածքային բաղադրիչները:
- 47. Ո՞րն է դիդակտիկ վարժությունների նպատակը:
- 48. Ինչպիսի՞նք է նախադպրոցականի հիշողությունը:
- 49. Շաբաթական քանի՞ պարամետր են անցկացնում ավագ խմբում:
- 50. Գրաճանաչության պարամետրերը քանի՞ րոպե տևողությամբ են անցկացվում ավագ խմբում:
- 51. Մանկապարտեզի երեխաները սովորում են գրել տառերը:
- 52. Գրաճանաչության պարամետրի առաջնահերթ խնդիրներից մեկը:
- 53. Ավագ խմբում խոսքի զարգացումից և գրաճանաչությունից քանի՞ պարամետր է նախատեսվում շաբաթվա ընթացքում:
- 54. Երեխայի բարեկիրք վարքի կուլտուրայի դաստիարակման համար լավագույն միջոցը ո՞րն է:
- 55. Ի՞նչ մեթոդներով ու միջոցներով հասնել երեխաների էկոլոգիական դաստիարակությանը:
- 56. Ֆիզդաստիարակության խնդիրները:
- 57. Օրվա ընթացքում դաստիարակը ինչքան ժամանակ պետք է հատկացնի շարժական խաղերին:
- 58. Որո՞նք են ֆիզիկական դաստիարակության հիմնական շարժումները մանկապարտեզում:
- 59. Նկարչության պարամետրերի նպատակը:

- 60. Գեղագիտական դաստիարակության կազմակերպման ինչպիսի՞ ձևեր կան:
- 61. Ինչպիսի՞ կերպարվեստային պարամետրեր են անցկացվում մանկապարտեզում:
- 62. Ի՞նչ է խաղը երեխայի կյանքում:
- 63. Որո՞նք են աշխատանքային դաստիարակության ձևերը:
- 64. Ձեռքի աշխատանքների տեսակները:
- 65. Ի՞նչ գրավիչ ժամանցներ գիտեք:
- 66. Միջին խմբում որո՞նք են տարրական մաթեմատիկական պատկերացումների զարգացման բաժինները:
- 67. Միջին խմբում մինչև ո՞ր թվանշաններին են ծանոթանում երեխաները:
- 68. Տարրական մաթեմատիկայից միջին խմբում տարեկան քանի՞ պարամետր է նախատեսվում:
- 69. Տարրական մաթեմատիկայի պարամետրերը միջին խմբում քանի՞ տեսակ են լինում:
- 70. Ի՞նչ մասերից է բաղկացած միջին խմբի երաժշտության պարամետրերը:
- 71. Ի՞նչ է ինտերակտիվ մեթոդը:
- 72. Կրթական գործունեության կազմակերպման ձևերը:
- 73. Ի՞նչ կուլտուր-հիգիենիկ կարողություններ պետք է ունենա 2-3 տարեկան երեխան:
- 74. Ի՞նչ մասերից է բաղկացած ֆիզկուլտուրայի պարամետրերը, բնութագրիր մասերը առանձին-առանձին:
- 75. Ինչպիսի՞նք պետք է լինի 2-3 տարեկան երեխաների խոսքի քերականական կառուցվածքը:
- 76. Պարամետրերը հոգեցնուցիչ չլինելու համար դաստիարակը ընթացքում ի՞նչ մեթոդներ կարող է օգտագործել:
- 77. Ինչպե՞ս պահպանել երեխայի ակտիվության հաշվեկշիռը պարամետրերի ընթացքում:
- 78. Բարեկիրք վարքի դաստիարակման կանոնները միջին խմբում:
- 79. Ինչպիսի՞ խաղեր կարելի է անցկացնել միջին խմբում:
- 80. Պարամետրերի ինչպիսի՞ տեսակներով կատարելագործել երեխաների լեզուն:
- 81. Մաթեմատիկայի պարամետրերին

- առաջադրվող խնդիրները միջին խմբում:
- 82. Երաժշտական պարամետրերի առջև դրվող խնդիրները միջին խմբում:
- 83. Ի՞նչ նպատակ են հետապնդում կերպարվեստի պարամետրերը մանկապարտեզում:
- 84. Աշխատանքային դաստիարակությունը միջին խմբում:
- 85. Ի՞նչ մեթոդների միջոցով դաստիարակը կարող է աշխատել ծնողների հետ:
- 86. Ի՞նչ է նշանակում դաստիարակել երեխային:
- 87. Երեխայի կյանքի կազմակերպման գլխավոր ձևերից մեկը խաղն է: Ի՞նչ է զարգացնում այն նախադպրոցական երեխայի մեջ:
- 88. Ավագ խմբի երեխայի դաստիարակության բովանդակությունը կազմող խնդիրները:
- 89. Բարեկիրք վարքի ինչպիսի՞ կարողություններով պետք է օժտված լինի ավագ խմբի երեխան:
- 90. Ի՞նչ է նշանակում անվտանգ վարքագիծ:
- 91. Ի՞նչ աշխատանքային կենտրոններ պետք է ունենա դաստիարակը խմբասենյակում:
- 92. Էկոլոգիական դաստիարակության խնդիրները:
- 93. Ինչպիսի՞ էկոլոգիական խաղեր գիտեք:
- 94. Ավագ խմբի ֆիզիկական դաստիարակության խնդիրները:
- 95. Ո՞րոնք են ֆիզիկական դաստիարակության տարբերակները:
- 96. Մտավոր դաստիարակության հիմնական խնդիրները:
- 97. Խոսքի զարգացման խնդիրները ավագ խմբում:
- 98. Մայրենի լեզվի պարամետրերի տեսակները:
- 99. Խոսքի հնչյունային կուլտուրայի դաստիարակում ավագ խմբում:
- 100. Ավագ խմբի երեխաների խոսքի քերականական կառուցվածքի ձևավորում:

ԼՈԳՊԵՂԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ԱՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏՈՒՄ

Ստեփանակերտում նոր կենտրոն է բացվել, որտեղ մատուցվելու է լոգոպեդի ծառայություն տարբեր տարիքի երեխաների համար: Կենտրոնի հիմնադիր, հոգեբան-լոգոպեդ Լիանա Շողունցը պարզաբանեց մեզ հետաքրքրող որոշ հարցեր: Նա ՀՀ լոգոպեդների հայկական ասոցիացիայի անդամ է, բազմիցս մասնակցել է մասնագիտական դասընթացների, վերապատրաստվել է երեւանի պետական համալսարանի մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, գործնական լոգոպեդի դպրոցի ղեկավար ժաննա Պալոյանի մոտ: Շուրջ հինգ տարի աշխատելով որպես լոգոպեդ՝ Ք. Քոքսի անվան վերականգնողական կենտրոնում եւ «Էմպատիա» հոգեօգնական կարգավորման կենտրոնում՝ հանձն առավ լոգոպետական կենտրոնի բացումը, որն իր տեսակով առաջինն է Արցախում: Գտնվում է Ստեփանակերտի Հեքիմյան 3/104 հասցեում:

- Ավելի հասկանալի լինելու համար, թե կենտրոնում ինչ գործունեություն կծավալվի, կցանկանա՞լի՞նք բացատրե՞ք նախ՝ ի՞նչ է լոգոպեդիան:

- Լոգոպեդիան հոգեբանության, ֆիզիոլոգիայի, լեզվաբանության

կանխման, հաղթահարման գիտական հիմքերը: Խոսքի թերություններն իրենց բնույթով ու դրսևորման աստիճանով, զարգացման եւ հոգեվիճակի վրա ունեցած ազդեցությամբ բազմազան են: Դրանց մի մասը, օրինակ, թոթովախոսությունը, վերաբերում է արտաբերական կողմին, մյուս մասը դրսևորվում է միայն արտասանական շեղումների

եւ ընթերցանության ու գրավոր խոսքի խանգարումների ձևով՝ դիսլեքսիա, դիզգրաֆիա: Լեզվական միջոցների խանգարումների հետ մեկտեղ գոյություն ունեն խոսուն ղեռ չի խոսում, 5-5,5 տարեկանում սխալ է արտաբերում որոշ հնչյուններ, 4-5 տարեկանում բառերի մեջ աղավաղում է վանկային կառույցը, 4,5-5 տարեկանում ունի կցկտուր խոսք, 2,5 տարեկանում «լավ» չի շփվում, ապա պետք է դիմել լոգոպեդի:

- Լոգոպեդական կենտրոն բացելու Ձեր մտադրացման մեջ ի՞նչը դրդապատճառ հանդիսացավ:

- Խոսքի զարգացման հապաղումը եւ այլ աղավաղումներ, ցավոք, տարածված են մեր երեխաների մոտ: Հնարավոր է՝ դա կախված է համակարգչից ոչ ճիշտ օգտվելուց, բազմազան լեզուների հոսքից, բարբառի եւ գրական հայերենի շփոթումից, որոնք խոսքի զարգացման ինտենսիվ շրջանում բացասաբար են անդրադառնում զարգացման վրա: Մասնագիտական սովորություն դարձրած՝ միշտ ուշադրություն են դարձնում, թե ինչպես են խոսում երեխաները: Նկատելով, որ լոգոպեդի ծառայությունն անհրաժեշտ է ավելի շատ երեխաների համար, մտադրվեցի կենտրոն ստեղծել, որն ունի համապատասխան կահավորում եւ պայմաններ՝ շատ երեխաների հետ աշխատելու, օգնելու, հնարավոր լուրջ խանգարումներն ու հիվանդությունները

կանխելու համար: Կարելի է, որ մեր մատաղ սերունդը լինի ոչ միայն կրթված, ուժեղ, առողջ, այլև՝ զարգացած բառապաշարով, խոսուն, ճարտար լեզվով եւ մտքով:

- Ի՞նչ խորհուրդ կտա՞լիք երեխաների մոտ ինֆորմացիայի հեշտ պահպանման եւ բառապաշարի զարգացման համար:

- Երեխաների մոտ պետք է զարգացնել ոչ միայն բառերի անվանումները, այլեւ նրանց նշանակությունը: Երեխաներին պետք է ծանուրաբեռնել ինֆորմացիայով, քանի որ այդ դեպքում կարող են խառնել եւ արդյունքում ոչինչ չհիշել, իսկ վատազույն դեպքում՝ կորցնել նորի հանդեպ հետաքրքրությունը: Ինֆորմացիայի մտապահման համար սկզբնական շրջանում պետք է խոսել այն առարկաների, գործողությունների մասին, որոնց հետ նա մշտապես բախվում է: Նորաստեղծ մեր կենտրոնում իրականացնում ենք նաեւ խորհրդատվություն խոսքի զարգացման խնդիրներ ունեցող երեխաների ծնողների համար: Պատրաստ ենք սիրով ընդունել, աջակցել, ուղղորդել բոլոր դիմորդներին:

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԹԱՓՈՒՐ ՏԵՂԵՐ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՎՈՒՄ Է ՄՐՅՈՒՅԹ ԱՐՅԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱԿՐԹԱԿԱՆ ԵՎ ՆԱԽԱԳՊՐՈՅՈՒՄԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ԱՌԿԱ ՏԵՂԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Մրցույթի մասնակիցների գիտելիքների և մասնագիտական կարողությունների ստուգումն անցկացվելու է երկու փուլով՝ գրավոր և բանավոր՝ ըստ Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարարության կողմից հաստատված հարցաշարերի: Հարցաշարերը հրապարակված են «Լուսարար» պաշտոնաթերթում, տեղակայված են նաև Արցախի Հանրապետության կրթության, գիտության և սպորտի նախարարության edu.nkr.am կայք էջում:

- 1. Հանձնաժողովի անունով գրավոր դիմում՝ նշելով այն աշխատատեղը, որին հավակնում է (Ձև 1):
- 2. Փաստաթուղթ (դիպլոմ) «Հանրակրթության մասին» ԼՂՀ օրենքի 26-րդ հոդվածի 1-ին մասի պահանջին համապատասխան որակավորման վերաբերյալ
- 3. Անձնագրի պատճենը
- 4. Ինքնակենսագրություն (Ձև 4)
- 5. Թափուր աշխատատեղը զբաղեցնելու համար մասնագիտական գիտելիքներին և աշխատանքային ունակություններին ներկայացվող պահանջների բավարարումը հավաստող փաստաթղթերի, հավաստագրերի պատճենները (դրանց առկայության դեպքում)
- 6. Մեկ լուսանկար՝ 3x4 չափսի
- 7. Այլ պետությունների քաղաքացիները՝ Արցախի Հանրապետությունում աշխատելու իրավունքը փաստող վկայագիր
- 8. Արցախի Հանրապետության արական սեռի քաղաքացիները ներկայացնում են նաև զինգրքույկ: Փաստաթղթերի պատճենները պետք է ներկայացնել բնօրինակների հետ:

Փաստաթղթերն ընդունվում են սույն հայտարարության հրապարակման օրվանից մինչև օգոստոսի 23-ը ներառյալ, ամեն օր՝ ժամը 9:00-ից 15:00-ը, բացի շաբաթ և կիրակի օրերից՝ համապատասխան հանրակրթական ուսումնական հաստատությունում: Փաստաթղթերի ընդունումը կանցկացվի ըստ կարգի: Մրցույթները տեղի կունենան օգոստոսի 26-30-ն ընկած ժամանակահատվածում: Մանրամասն տեղեկությունների համար դիմել համապատասխան ուսումնական հաստատություն:

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ

- Ա.Ղուլյանի անվան հ.2 հ/դ - մաթեմատիկա - 22 ժամ
- Ա.Գրիբոյեդովի անվան հ.3 մ/դ - դասվար (մայրենի) - 12 ժամ
- Հ.6 հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 20 ժամ, ֆիզիկա - 10 ժամ
- Ա.Սախարովի անվան հ.8 մ/դ-հայոց լեզու և գրականություն -12 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ
- Հ. Թումանյանի անվան հ.9 հ/դ - դասվար - 17 ժամ
- Ավ.Խահակյանի անվան հ.10 հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 10 ժամ

ԱՍԿԵՐԱՆԻ ՇՐՋԱՆ

- Ասկերանի մ/դ - ֆիզիկա - 8 ժամ
- Ուղտասարի մ/դ - ֆիզիկա - 9 ժամ, մաթեմատիկա - 10 ժամ
- Խնամապատի մ/դ - մաթեմատիկա - 10 ժամ,
- Ավետարանոցի մ/դ - մաթեմատիկա - 10 ժամ
- Նախիջևանի մ/դ-ֆիզիկա - 14 ժամ, մաթեմատիկա - 15 ժամ, ինֆորմատիկա - 7 ժամ
- Խնձրիստանի մ/դ - տարրական դասարան - 17 ժամ
- Դահրավի հ/դ - մաթեմատիկա - 10 ժամ, օտար լեզու (անգլերեն) - 6 ժամ
- Սարուշենի մ/դ - նախադպրոցական խմբի դաստիարակ - 1 հաստիք
- Արմենակավանի մասնաճյուղ - մաթեմատիկա - 10 ժամ, ՆԶՊ - 1 հաստիք
- Բերքածորի հ/դ - օտար լեզու (անգլերեն) 12 ժամ

ՍԱՐՏԱԿԵՐՏԻ ՇՐՋԱՆ

- Սարտակերտի թիվ 1 մ/դ - կերպարվեստ 6 ժամ, տեխնոլոգիա (տղաներ) - 8 ժամ
- Հաթերքի մ/դ -ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, երգ - 11,5 ժամ
- Առաջածորի մ/դ - ֆիզիկա - 9 ժամ, դասվար - 18 ժամ
- Ն.Հռաթաղի մ/դ - ֆիզիկա - 6 ժամ, ՆԶՊ - 1 հաստիք,
- Վ.Հռաթաղի մ/դ -ֆիզիկա - 6 ժամ, անգլերեն - 20 ժամ, դասվար - 18 ժամ
- Թալիշի մ/դ - ֆիզիկա 9 ժամ, կենսաբանություն - 8 ժամ, ռուսաց լեզու - 22 ժամ, աշխարհագրություն - 11 ժամ, մաթեմատիկա - 8 ժամ, դասվար - 22 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 18 ժամ
- Մոխրաթաղի մ/դ - ֆիզիկա- 9 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 6 ժամ
- Կոճողտի մ/դ - քիմիա - 8 ժամ, ՀԵՊ - 6 ժամ,
- Չղրանի մ/դ - կենսաբանություն - 10 ժամ
- Ճանկաթաղի մ/դ - ֆիզիկա - 10 ժամ
- Վարդածորի մ/ճ - մաթեմատիկա - 10 ժամ
- Ն.Սեյտուլյանի մ/դ - քիմիա - 8 ժամ, դասվար - 17 ժամ
- Հարությունագոմերի մ/դ - մաթեմատիկա - 15 ժամ
- Մաղավուզի մ/դ - ՆԶՊ - 1 հաստիք, կենսաբանություն - 12 ժամ, ռուսաց լեզու - 6 ժամ, մաթեմատիկա - 27 ժամ, ինֆորմատիկա - 7 ժամ
- Մեծ շենի մ/դ - քիմիա - 8 ժամ, կենսաբանություն - 8 ժամ
- Քոլլատակի մ/դ - ֆիզիկա - 11 ժամ, մաթեմատիկա - 20 ժամ
- Դրմբոնի մ/դ - ինֆորմատիկա - 7 ժամ, մաթեմատիկա - 6 ժամ
- Չափարի մ/դ - ռուսաց լեզու - 7 ժամ, ՆԶՊ - 1 հաստիք
- Մատաղիսի մ/դ - ֆիզիկա - 6 ժամ, աշխարհագրություն - 10

- ժամ, մաթեմատիկա - 15 ժամ, ինֆորմատիկա - 7 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 22,5 ժամ
- Պողոսագոմերի մ/դ - պատմություն - 10 ժամ, դասվար - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ,
- Ն. Մարաղայի մ/դ - ռուսաց լեզու - 6 ժամ, աշխարհագրություն - 10 ժամ, դասվար - 20 ժամ
- Ն.Այգեստանի մ/դ - մաթեմատիկա - 11 ժամ, ինֆորմատիկա - 6 ժամ
- Կուսապատի մ/դ - ֆիզկուլտուրա - 22 ժամ
- Ջարդախաչի հ/դ - քիմիա-կենսաբանություն - 8 ժամ, անգլերեն - 6 ժամ
- Շահմասուրի հ/դ -քիմիա-կենսաբանություն - 8 ժամ
- Կարմիրավանի հ/դ - ՆԶՊ - 0,5 հաստիք
- Աղաբեկավանցի հ/դ - ՆԶՊ - 0,5 հաստիք, պատմություն - 11 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 6 ժամ
- Գառնաքարի հ/դ - ռուսաց լեզու - 6 ժամ
- Հայկաջուրի հ/դ -ֆիզկուլտուրա 12 ժամ

ՍԱՐՏՈՒՄՈՒ ՇՐՋԱՆ

- Սարտունու հ.1 մ/դ - ինֆորմատիկա - 12 ժամ
- Աշանի մ/դ - հասարակագիտություն - 8 ժամ
- Բերդաշենի մ/դ - մաթեմատիկա - 22 ժամ
- Թաղավարդի մ/դ - կերպարվեստ - 6 ժամ
- Կաղարծու մ/դ - ֆիզիկա - 12 ժամ
- Պառավաթումբի մասնաճյուղ - դասվար - 18 ժամ
- Կարմիր շուկայի մ/դ - զինղեկ - 1 հաստիք
- Կոլխոզաշենի մ/դ - քիմիա - 10 ժամ
- Հաղորտու մ/դ - դասվար - 14 ժամ
- Հերիերի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 15 ժամ
- Նորշենի մ/դ - ֆիզիկա - 14 ժամ
- Շելերի մ/դ - մաթեմատիկա - 23 ժամ, ինֆորմատիկա - 7 ժամ, ֆիզիկա - 14 ժամ
- Սոսի մ/դ - քիմիա - 10 ժամ
- Վազգենաշենի մ/դ - ռուսաց լեզու - 8 ժամ, մաթեմատիկա - 14 ժամ, ֆիզիկա - 14 ժամ, աշխարհագրություն - 10 ժամ
- Քերթի մ/դ - մաթեմատիկա - 8 ժամ
- Ճարտարի հ.5 մ/դ - հասարակագիտություն - 8 ժամ, ֆիզիկա - 7 ժամ
- Ջիվանիի մ/դ - մաթեմատիկա - 23 ժամ
- Սարտունու հ.2 հ/դ - դասվար - 2 հաստիք՝ 14-ական ժամ
- Ավրուռի հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 12 ժամ
- Ճարտարի հ.3 հ/դ - մաթեմատիկա - 15 ժամ
- Սյուրիշենի հ/դ - ռուսաց լեզու - 11 ժամ, անգլերեն - 8 ժամ
- Քերթի միջնակարգ դպրոցին կից նախադպրոցական խմբեր - դաստիարակ - 2,24 հաստիք

ՀԱՂՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆ

- Հաղորթի մ/դ -ֆիզկուլտուրա - 14 ժամ
- Տողի մ/դ - ՆԶՊ - 1 հաստիք
- Առաջամուղի մ/դ - աշխարհագրություն - 13 ժամ, ՆԶՊ - 1 հաստիք, ՀԵՊ - 7 ժամ, ինֆորմատիկա - 6 ժամ, հասարակագիտություն - 6 ժամ, ֆիզիկա - 11 ժամ, քիմիա - 10 ժամ, կենսաբանություն - 10 ժամ, դասվար - 20 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 18 ժամ
- Ջրակուսի մ/դ - անգլերեն - 16 ժամ
- Քյուրաթաղի մ/դ - աշխարհագրություն - 8 ժամ, ռուսաց լե-

- զու - 15 ժամ
- Առաքելի մ/դ - անգլերեն - 14 ժամ
- Մոխրենեսի մ/դ - անգլերեն - 6 ժամ
- Մարիամածորի մ/դ - մաթեմատիկա - 15 ժամ, քիմիա-կենսաբանություն - 14 ժամ, հասարակագիտություն - 8 ժամ, անգլերեն - 22 ժամ
- Բանածորի հ/դ - ֆիզիկա - 7 ժամ, անգլերեն - 12 ժամ, մաթեմատիկա - 20 ժամ
- Արևաշատի հ/դ - ֆիզիկա - 12 ժամ, մաթեմատիկա - 12 ժամ
- Խանածորի հ/դ - ֆիզիկա-ինֆորմատիկա - 10 ժամ, քիմիա-կենսաբանություն - 11 ժամ
- Հայկավանի մ/դ - անգլերեն - 10 ժամ, մաթեմատիկա - 15 ժամ, ֆիզիկա - 6 ժամ, քիմիա-կենսաբանություն - 10 ժամ, պատմություն - ՀԵՊ - 10+2 ժամ, դասվար - 20 ժամ
- Տուճու մ/դ - քիմիա - 10 ժամ, ՀԵՊ - 7 ժամ, մաթեմատիկա - 8 ժամ
- Ուղտածորի մ/դ - դասվար - 16 ժամ
- Հակակուի հ/դ - քիմիա - 6 ժամ ֆիզիկա - 8 ժամ
- Նորաշենի հ/դ - պատմություն-հասարակագիտություն - 17 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ
- Դրախտիկի մ/դ - ֆիզիկա - 11 ժամ

ՇՈՒՇԻ ՇՐՋԱՆ

- Քարին տակի մ/դ - կենսաբանություն - 12 ժամ
- Լիսագորի մ/դ -քիմիա - 6 ժամ
- Հին շենի հ/դ - ՆԶՊ - 0,5 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 11 ժամ
- Մեծ շենի մ/դ - ֆիզիկա - 6 ժամ
- Շուշիի Դանիել Ղազարյանի անվան մ/դ - ֆիզիկա - 14 ժամ, դասվար - 1 հաստիք

ՇԱՂՈՒՅԱՆԻ ՇՐՋԱՆ

- Քարվաճառի Վ. Սարոյանի անվան մ/դ - զինղեկ - 1 հաստիք
- Ալնաբերդի Շ. Մեղրյանի անվան մ/դ - քիմիա - 10 ժամ, պատմություն - 7 ժամ,
- Նոր Բրաջուրի Ս. - Ս. Էրումյանների անվան մ/դ - ինֆորմատիկա - 6 ժամ, ֆիզիկա - 12 ժամ, պատմություն - ՀԵՊ - 24 ժամ, աշխարհագրություն - 9 ժամ, շախմատ - 6 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք
- Նոր Գետաշենի Վ. Նազարյանի անվան մ/դ - անգլերեն - 12 ժամ, ռուսաց լեզու - 15 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք
- Դաղիվանքի Ա. Արմենակյանի անվան մ/դ - անգլերեն - 6 ժամ, քիմիա-կենսաբանություն- 8 ժամ, ռուսաց լեզու - 11 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք
- Եղեգնուտի Պ. Ղևոնդյանի անվան մ/դ - ֆիզիկա - 11 ժամ, անգլերեն - 16 ժամ, ռուսաց լեզու - 7 ժամ, աշխարհագրություն - 10 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 6 ժամ
- Ջուարի Ն. Դանիելյանի անվ. մ/դ -մաթեմ. - ֆիզիկա 21 ժամ, ռուսաց լեզու 10 ժամ, ֆրանսերեն 10 ժամ, պատմ.- աշխարհ. 22 ժամ
- Նոր Էրքեջի Հ. Ջառախյանի անվան մ/դ - քիմիա - կենսաբանություն - 14 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ
- Նոր Խարխափուտի հ/դ - մաթեմատիկա - ինֆորմատիկա - 18 ժամ, ֆիզիկա - 7 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, ռուսաց լեզու - 12 ժամ
- Ծարի սպարապետ Վ. Սարգսյանի անվան հ/դ - մաթեմատիկա - 6 ժամ
- Հավաթաղի Շ. Սարգսյանի անվան հ/դ - քիմիա - կենսաբանություն - 14 ժամ, ռուսաց լեզու - 14 ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, ֆրանսերեն - 10 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք
- Նոր Դարաչինարի Ա. Խաչատրյանի անվան մ/դ -ռուսաց լեզու - 16 ժամ մաթեմատիկա- ինֆորմատիկա - 24 ժամ, ֆիզիկա - 8 ժամ, դասվար - 22 ժամ, պատմություն - 6 ժամ
- Նոր Մանաշիղի հ/դ - ֆիզիկա - 9 ժամ, անգլերեն - 14 ժամ, ռուսաց լեզու - 22 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, մաթեմատիկա - 19 ժամ
- Չարեքտարի մ/դ - մաթեմատիկա - ինֆորմատիկա - 25 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ, ֆիզիկա - 7 ժամ
- Նոր Վերինշենի մ/դ - ինֆորմատիկա - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 21 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք
- Քնարավանի մ/դ - դասվար - 20 ժամ
- Եղեգնուտի պետական մանկապարտեզ - դաստիարակ - 0,92 հաստիք

ՈՒՍՈՒՑՅՈՒ ԹԱՓՈՒՐ ՏԵՐԵՐ

ՔԱՆԱԹԱՐԻ ՇՐՋԱՆ

Բերձորի թիվ 2 մ/դ - մաթեմատիկա 22 ժամ, հայոց եկեղեցու պատմություն - 7 ժամ
 Քարեգահի մ/դ - ռուսաց լեզու 21 - ժամ, դասվար - 1 դրույք, ֆիզիկա - 9 ժամ
 Սուսի մ/դ - մաթեմատիկա - 25 ժամ, օտար լեզու - 14 ժամ, ֆիզիկա - 10 ժամ, քիմիա - 6 ժամ, կենսաբանություն - 8 ժամ
 Աղավնոյի մ/դ - ֆիզիկա - 10 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 17 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 8 ժամ
 Գանձայի մ/դ - մաթեմատիկա - 12 ժամ, ռուսաց լեզու - 12 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 7 ժամ, դասվար - 1 հաստիք, զինղեկ 0,5 հաստիք
 Դազարապատի մ/դ - ռուսաց լեզու - 13 ժամ, օտար լեզու - 10 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, պատմություն - 20 ժամ
 Գորթանիկի մ/դ - դասվար - 2 հաստիք, ֆիզիկա - 9 ժամ, օտար լեզու - 12 ժամ, պատմություն - 9 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ
 Շալուայի մ/դ - ռուսաց լեզու - 9 ժամ, օտար լեզու - 6 ժամ
 Վակունիսի հ/դ - ռուսաց լեզու - 20 ժամ, օտար լեզու - 11 ժամ, մաթեմատիկա - 24 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 8 ժամ, կենսաբանություն - 11 ժամ
 Տանձուտի հ/դ - մաթեմատիկա - 17 ժամ, ռուսաց լեզու - 11 ժամ, օտար լեզու (անգլերեն) 8 ժամ, պատմություն - 10 ժամ, ֆիզիկա - 8 ժամ, աշխարհագրություն - 8 ժամ, քիմիա - 6 ժամ, կենսաբանություն - 7 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք
 Մոշաթաղի մ/դ - կենսաբանություն - 10 ժամ, աշխարհագրություն - 8 ժամ, քիմիա - 10 ժամ
 Ծիծեռնավանքի մ/դ - մաթեմատիկա - 20 ժամ, ֆիզիկա - 12 ժամ, քիմիա և կենսաբանություն - 11 ժամ, ռուսաց լեզու - 15 ժամ, օտար լեզու - 10 ժամ
 Միրիկի մ/դ - օտար լեզու - 12 ժամ, ռուսաց լեզու - 11 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, ֆիզիկա - 6 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, հայոց լեզու - 8 ժամ, դասվար - 2 հաստիք
 Մշենի մ/դ - օտար լեզու (անգլերեն) - 10 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 25 ժամ, ռուսաց լեզու - 13 ժամ, պատմություն - 15 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 10 ժամ, դասվար - 1 հաստիք
 Յոզանցի հ/դ - ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ,

դասվար - 1 դրույք, օտար լեզու - 10 ժամ, ռուսաց լեզու - 10 ժամ, պատմություն - 10 ժամ
 Արտաշավի մ/դ - օտար լեզու 10 ժամ, պատմություն 13 ժամ, դասվար - 1 դրույք
 Արվականի հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 20 ժամ, մաթեմատիկա - 17 ժամ, ռուսաց լեզու - 14 ժամ, օտար լեզու - 9 ժամ
 Սոնասարի մ/դ - օտար լեզու - 8 ժամ, պատմություն - 12 ժամ, հայոց լեզու - 15 ժամ, մաթեմատիկա - 15 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք
 Վարդուտի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 16 ժամ, ռուսաց լեզու - 14 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 14 ժամ, օտար լեզու - 11 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ
 Լեռնահովիտի մ/դ - ռուսաց լեզու - 9 ժամ, օտար լեզու - 8 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, պատմություն - 10 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ
 Յակի հ/դ - ռուսաց լեզու - 9 ժամ, դասվար - 1 դրույք, օտար լեզու - 7 ժամ, մաթեմատիկա - 13 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 7 ժամ
 Դրախտաձորի հ/դ հայոց լեզու և գրականություն - 18 ժամ, ռուսաց լեզու - 13 ժամ, օտար լեզու - 6 ժամ, մաթեմատիկա - 22 ժամ, պատմություն - 21 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 8 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ
 Աղանուսի մ/դ - ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, դասվար - 1 հաստիք, ըստ լեզու - 6 ժամ
 Յակարի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 14 ժամ, մաթեմատիկա - 12 ժամ, ֆիզիկա - 6 ժամ, պատմություն - 10 ժամ, ռուսաց լեզու - 9 ժամ, օտար լեզու - 6 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, քիմիա - 6 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք
 Ուռեկանի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 22 ժամ, ֆիզիկա - 11 ժամ, աշխարհագրություն - 8 ժամ, կենսաբանություն - 9 ժամ, ինֆորմատիկա - 6 ժամ
 Վուրգավանի մ/դ - ֆիզիկա - 7 ժամ, օտար լեզու - 12 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 11 ժամ, ռուսաց լեզու - 14 ժամ, պատմություն - 14 ժամ
 Աղավնատան մ/դ - զինղեկ - 0,5 հաստիք, ռուսաց լեզու - 14 ժամ, անգլերեն - 9 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, պատմություն - 18 ժամ, դասվար 2 հաստիք
 Ծաղկաբերդի մ/դ - պատմություն - 24 ժամ, կենսաբանություն - 10 ժամ, ֆիզիկա - 9 ժամ, օտար լեզու - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ,

հայոց լեզու և գրականություն - 9 ժամ
 Մարտունաշենի մ/դ - ռուսաց լեզու - 20 ժամ, օտար լեզու - 14 ժամ, քիմիա - 7 ժամ, կենսաբանություն - 7 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, զինղեկ - 1,5 հաստիք, դասվար - 2 դրույք
 Սարատակի մ/դ - զինղեկ - 1 հաստիք, կենսաբանություն - 8 ժամ, քիմիա - 8 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, ֆիզիկա - 8 ժամ
 Տիգրանավանի մ/դ - օտար լեզու - 12 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք, դասվար - 1 դրույք, ռուսաց լեզու - 16 ժամ
 Այգեհովիտի մ/դ - օտար լեզու - 14 ժամ, մաթեմատիկա - 25 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, պատմություն - 19 ժամ, ֆիզիկա - 7 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ
 Գետամեջի մ/դ - ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, օտար լեզու (անգլերեն) - 11 ժամ
 Քաշունիքի հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 8 ժամ, ռուսաց լեզու - 12 ժամ, օտար լեզու - 8 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, քիմիա - 6 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ
 Իշխանաձորի մ/դ - ռուսաց լեզու - 20 ժամ, օտար լեզու - 12 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք
 Աղածորի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 19 ժամ, մաթեմատիկա - 15 ժամ, ռուսաց լեզու - 11 ժամ
 Երիցվանքի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 13 ժամ, աշխարհագրություն - 9 ժամ, ինֆորմատիկա - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 18 ժամ, ֆիզիկա - 11 ժամ, դասվար - 3 դրույք
 Յայկազյանի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 20 ժամ, ռուսաց լեզու - 6 ժամ, մաթեմատիկա - 11 ժամ, պատմություն - 19 ժամ, Յայոց եկեղեցու պատմություն - 7 ժամ, ֆիզիկա - 14 ժամ, կենսաբանություն - 14 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք, դասվար - 1 դրույք
 Վանի մ/դ - օտար լեզու - 18 ժամ, կենսաբանություն - 9 ժամ, աշխարհագրություն - 7 ժամ, քիմիա - 7 ժամ, դասվար - 1 դրույք
 Արծվաշենի մ/դ - զինղեկ - 1 հաստիք, դասվար - 1 դրույք, պատմություն - 13 ժամ, ֆիզիկա - 8 ժամ, օտար լեզու - 12 ժամ, ռուսաց լեզու - 20 ժամ, կենսաբանություն 8 ժամ, քիմիա - 7 ժամ, աշխարհագրություն - 6 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 12 ժամ, մաթեմատիկա - 6 ժամ
 Դիցմայրի հ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 13 ժամ, ռուսաց լեզու - 8

ժամ, մաթեմատիկա - 11 ժամ, օտար լեզու - 10 ժամ
 Կովսականի մ/դ - ֆիզիկա - 10 ժամ, հասարակագիտություն - 8 ժամ, ինֆորմատիկա - 8 ժամ, ռուսաց լեզու - 6 ժամ, Յայոց եկեղեցու պատմություն - 7 ժամ
 Միջնավանի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 13 ժամ, ինֆորմատիկա - 7 ժամ, զինղեկ - 1 հաստիք, մաթեմատիկա - 6 ժամ, դասվար - 1 դրույք, հասարակագիտություն - 6 ժամ
 Մուշի մ/դ - զինղեկ - 1 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 20 ժամ, օտար լեզու - 18 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 11 ժամ, ֆիզիկա - 11 ժամ, մաթեմատիկա - 8 ժամ, աշխարհագրություն - 9 ժամ, ինֆորմատիկա - 6 ժամ, Յայոց եկեղեցու պատմություն - 6 ժամ, քիմիա - 8 ժամ, կենսաբանություն - 10 ժամ
 Փակահանի մ/դ - մաթեմատիկա - 22 ժամ, ռուսաց լեզու - 22 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 15 ժամ, օտար լեզու - 14 ժամ
 Յերիկի հ/դ - դասվար - 2 դրույք, զինղեկ - 0,5 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 11 ժամ, օտար լեզու - 9 ժամ, ֆիզիկա - 7 ժամ, պատմություն-հասարակագիտություն - 16 ժամ, մաթեմատիկա - 6 ժամ
 Ծոբաձորի հ/դ - մաթեմատիկա - 9 ժամ, հայոց լեզու և գրականություն - 6 ժամ, զինղեկ - 0,5 հաստիք

Կերենի մ/դ - դասվար - 1 դրույք, պատմություն 7 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ
 Բազմատուսի մ/դ - հայոց լեզու և գրականություն - 6 ժամ, պատմություն - 10 ժամ, օտար լեզու - 9 ժամ, ֆիզիկա - 6 ժամ, դասվար - 1 դրույք, մաթեմատիկա - 16 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 10 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, օտար լեզու - 6 ժամ, ռուսաց լեզու - 10 ժամ
 Մովսեսաշենի հ/դ - զինղեկ - 0,5 հաստիք, ֆիզկուլտուրա - 9 ժամ, մաթեմատիկա - 10 ժամ
 Քարտանի մ/դ - մաթեմատիկա - 22 ժամ, ֆիզիկա - 8 ժամ, ռուսաց լեզու - 17 ժամ, դասվար - 1 դրույք, պատմություն - 14 ժամ, կենսաբանություն - 6 ժամ, ֆիզկուլտուրա - 12 ժամ, օտար լեզու - 14 ժամ

ՄՈՒԱՅ ԹԱՅԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱԾ ՑՈՒՑԱՆԻՇՆԵՐԸ

Արցախի մուայ թայի ֆեդերացիան վերջին շրջանում արձանագրել է հաղթանակներ, որոնք մեծ նշանակություն ունեն Արցախում մարզաձեռքի զարգացման գործում: Իսկ

Աշխարհի առաջնության մասնակիցները վերադարձել են մասնագիտական նոր փորձով ու լավատեսությամբ՝ դեպի նոր հաղթանակներ:

Մարզիչ Ալեքսան Աղաբալյանի գլխավորությամբ ֆեդերացիայի մանկապատանեկան հասակի մարզիկները մայիսի 5-ին մասնակցել էին ՀՀ K-1 բաց առաջնությանը: Մրցաշարին մասնակցում էր շուրջ 150 մարզիկ ՀՀ տարբեր շրջաններից K-1 եւ մուայ թայ մարզաձեռքից: Արցախից մասնակցած 15 մարզիկներից 11-ը առաջնությունում հաղթող ճանաչվեցին, իսկ երկու մարզիկ զբաղեցրեցին 3-րդ տեղ: Մարզիչ Ա.Աղաբալյանը պարզաբանեց մարզաձեռքի նմանություններն ու տարբերությունները: Մուայ թայը կամ թայլանդական բռնցքամարտն իր մեջ պարունակում է մարտական տեխնիկայի ավելի հզոր, կոպիտ տարրեր: Մուայ թայի կանոններում թույլատրված են այնպիսի կոշտ եւ վնասվածքավատանգ հնարներ, որոնք K-1-ում արգելված են: Ա. Աղաբալյանի սաների համար վախենալի չեն մուայ թայի կոպտությունն ու կոշտությունը, եւ ավելի շատ նախապատվություն են տալիս պարապել մուայ թայով: Գուցե եւ պարապմունքի դժվարությունները հաղթահարել կարողանալու շնորհիվ՝ մուայ թայի մարզիկները տարբեր մրցաշարերում դրսևորում են գերազանց արդյունքներ:

30 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Իմ օրագրից

1989Թ. ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ

1-16.08.1989թ.: Չորրորդ ամսին է, մայիսի 3-ից հայտարարված գործադուլը շարունակվում է, որն ամենաերկարատևն է մինչև օրս եղած գործադուլներից: Ոչ «Կռունկ»-ի մայիսյան անդամները, ոչ տնօրենների խորհուրդը, ոչ Ղարաբաղի ազգային ճակատը և ոչ էլ «Միացում» կազմակերպությունը (էլ չեմ խոսում Հատուկ կառավարման կոմիտեի ջանքերի մասին) ի վիճակի չեն դադարեցնել գործադուլը: Մարզի վիճակը քանի գնում՝ ավելի է սրվում, ավելի է շիկանում, որը շատ է անհանգստացնում Շարժման ակտիվիստներին, որոնք նոր ուղիներ են փնտրում ելքից դուրս գալու համար:

15.008.1989թ.: Երեկոյան ժամը 6-ին մեր տուն են գալիս իմ գործընկերներից երկու հոգի՝ Բորիս Բաղդյանը և Սերժիկ Շահնազարյանը, որոնք հայտնում են, որ չնայած արձակուրդի մեջ ենք, հրավիրել ենք դպրոցի աշխատանքային կոլեկտիվի արտահերթ ժողով, որը միաձայն որոշում է ընդունել Մառլեն Հայրուժի Շահնազարյանին (ընդգծումն իրենցն է) ընտրել ԼՂԻՄ ազգաբնակչության լիազոր ներկայացուցիչների համագումարին մասնակցելու, այնպես որ, պատրաստվիր «ճակատամարտ» տալու: Համագումարն իր աշխատանքն սկսելու է վաղը՝ առավոտյան ժամը 10-ից, Մ.Գորկու անվան թատրոնի դահլիճում: Բնականաբար, ես իմ շնորհակալությունը հայտնեցի վստահության համար և խոստացա անպայման մասնակցել:

16.08.1989թ.: Նշված ժամին թատրոնի շենքում են, գրանցողները առանց որևէ փաստաթուղթ պահանջելու նշում են կատարում և ժպտալով ինձ ներս հրավիրում: Նստելու տեղ չկար, ազատ էր միայն կենտրոնական մասի ինձ ծանոթ շարքի մի քանի տեղ. ինչո՞ւ են ասում «ինձ ծանոթ», որովհետև տարիներ առաջ՝ 1954-1956թթ., երբ աշխատում էի Ստեփանակերտի շրջանային կուլտուրայի տան դիրեկտորի պաշտոնում, այդ շարքում մշտական տեղ ունեի, այդ շարքում էին նստում նաև մարզի ղեկավարները, որոնց թվում իմ անմիջական ղեկավարները՝ կուլտուրայի մարզային բաժնի և Ստեփանակերտի շրջբաժնի վարիչները՝ ընկ. ընկ. Բալայանը (անունը չեմ հիշում), ժան Անդրյանը, Բուրդան Հարությունյանը, Շահեն Աղաջանյանը և այլք: Երբ հաստատվեց մանդատային հանձնաժողովի նախագահ ընկ. Աղաբաբյանի ղեկնցումը, նկատեցի, որ նախագահության կազմում չկա իմ կողմից /և ոչ միայն իմ/ անչափ հարգված Ռեդիկ Անդրեյի Պողոսյանը: Տեղիցս ծայր խնդրեցի և հարցրի. «Ինչո՞ւ բեմում նստածների շարքում մենք չենք տեսնում Ռեդիկ Անդրեյիչին...»: Դահլիճը ուշադիր ինձ նայեց, իսկ առջևիս շարքից էլ մեկը, որ տնօրենների խորհրդի անդամ է, չար աչքերով դեպի ինձ դժգոհության հայացք ձգեց (անունը չեմ տալիս): Այդ ժամանակ Վաչագան Սանթրոյի Գրիգորյանը ինձ պատասխանեց. «Մենք մեծ սիրով ու հարգանքով

Ռեդիկ Անդրեյիչին նախագահության կազմում ընդգրկել ենք ու հրավիրել, սակայն նա կտրականապես հրաժարվել է մասնակցել համագումարին: Եթե դուք ի վիճակի եք ապահովելու նրա ներկայությունը, մենք մեծ ուրախությամբ կընդունենք»: Դահլիճը պատասխանում է ծափահարությամբ, իսկ ես շարունակում եմ. «Ախր, ես նրա բնակարանի տեղը չգիտեմ: Այդ ժամանակ Գեորգի Պետրոսյանը և Անուշավան Պողոսյանը ոտքի են կանգնում և պատրաստակամությամբ հայտնում ինձ հետ գալ: Այդպիսով մենք երեքով գնում ենք ընկեր Պողոսյանի մոտ: (Քանի որ մի քանի տարի առաջ «Մարդ, որին պարտավոր ենք հիշել» վերտառությամբ «Ազատ Արցախ» թերթում հոդվածով հանդես եմ եկել, չեմ մանրացնում): Երբ չորս հոգով մտնում ենք դահլիճ, պատգամավորները, որոնց թվում բեմում գտնվող նախագահությունը, բուն ծափահարություններով են ընդունում նրան, որը նախագահությունում իր տեղն է զբաղեցնում: Ափսոսում եմ, որ «Մարդ իրավիճակի մասին» ընկ. Վլադիմիր Թովմասյանի գեկուցումը սկզբից չեմ լսել, որի շուրջ ակտիվ ելույթներ են ունենում Վարդան Հակոբյանը, Վալերի Աթաբեկյանը, Արթուր Սկրտչյանը, Համլետ Գրիգորյանը, Սերգեյ Դավթյանը, Սոկրատ Խանյանը, Թ. Պետրոսյանը, Բորիս Դադանյանը, «Միացում» քաղաքային խորհրդի անդամ Մ. Միրզոյանը, Ռոբերտ Քոչարյանը, ԽՍՀՄ ԳԽ պատգամավորներ, Մարտակերտի շրջկոմի առաջին քարտուղար ընկ. Գաբրիելյանը և Ռեդիկ Պողոսյանը, որոնց լավ էի ճանաչում: Ելույթ ունեցողներից էին բժիշկ Գեորգի Նարինյանը /Մարտունի/, Վ. Դանիելյանը /Մեծ շենի դպրոցի տնօրեն/, Մ.Բախշիյանը և այլք: Ելույթ են ունենում նաև ԽՍՀՄ ԿԿ պատասխանատու աշխատող Բ.Ա. Նեֆեդովը, Շահունյանի պատվիրակության անդամ Մ.Հակոբյանը և նույնիսկ գեներալ, մայոր Սաֆնովը: Համագումարում ես ելույթ չեմ ունենում, քանի որ ելույթ ունեցողների ցուցակում ընդգրկված չէի, բայց Ազգային խորհրդի կազմ ընտրելիս տեղիցս կրկին խոսք խնդրեցի և առաջարկեցի. «Որպեսզի ընտրվող Արցախի Ազգային խորհուրդը ավելի լիարժեք ու ազդեցիկ լինի և մարզի կառավարման գործը ավելի արդյունավետ կատարի, խնդրում եմ Ազգային խորհրդի կազմում ընտրել նաև Հատուկ կառավարման կոմիտեի կազմից մեր երկու հայ ներկայացուցիչներին»: Ուրախ եմ, որ առաջարկությունս ընդունվեց, և նույնիսկ Վլադիմիր Թովմասյանը ընտրվեց Ազգային խորհրդի 21 հոգուց բաղկացած նախագահության անդամ և այդ նախագահության նախագահ Վաչագան Գրիգորյանի տեղակալներից մեկը:

Գիտեմ, ավելի ծիշտ համոզված եմ, որ 2019թ. օգոստոսի 16-ին անպայման կնշվի այդ համագումարի 30-ամյակը, և մեր ժողովուրդը շատ բան կիմանա նրա մասին, նրա

պատմական նշանակության մասին, անպայման ծաղիկներ կխոնարհվեն համագումարի այն մասնակիցների հիշատակին, որոնք անմահության ճանապարհն են բռնել: ՁԼՄ-ները կլուսաբանեն համագումարի կողմից կարևոր փաստաթղթերի՝ Որոշում, Դեկլարացիա, շրջանի պարետին, խորհրդային բանակի և ներքին գործերի գործերի անձնակազմին, աղբյուրային և ժողովրդին ուղղված դիմումները, Ազգային խորհուրդ ընտրելու ամիսամշտության և այլնի մասին: Ես անհրաժեշտ չեմ համարում այդ նյութերի մեջ խորանալ, բայց խորհուրդ կտամ օգտվել արժանահիշատակ Սերգեյ (Վլադերդի) Թեմուրի Սարգսյանի (որը ակադեմիկոս էր, տեխնիկական և մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ծննդով Ասկերանի շրջանի Աղբուլաղ գյուղից) հեղինակած "Энциклопедия Арцах-Карабах" ստվարածավալ աշխատությունից էջ 342-344 և Արցախի ազգային խորհրդի նախագահության անդամ Ռազմիկ Պետրոսյանի «Արցախի պաշտպանության դիրքերում» գրքից 1997թ. էջ 57-62:

Իսկ այժմ՝ դարձյալ իմ հիշողություններից, որոնց օրագրումս մի տող է հատկացված. այն է՝ համագումարի ավարտից հետո մի մեծ խմբով Ազգային խորհրդի նախագահության նախագահ Վաչագան Գրիգորյանի հետ միասին հավաքվել էինք կուսակցության Ստեփանակերտի քաղաքային կոմիտեի շենքի մոտ (այժմ՝ Ստեփանակերտի քաղաքապետարան) և զրուցում էինք համագումարի կողմից ընդունված որոշումների ու մեր առաջիկա անելիքների մասին: Այդ ժամանակ մեզ է մոտենում հեռուստալրագրող Բակուր Կարապետյանը և հարցրազրույց ունենում ընկ. Վ.Գրիգորյանի հետ: Այդ հարցազրույցի ժամանակ անսպասելի դիմեց նաև ինձ. «Գիտեմ, դուք պատմության ուսուցիչ եք, վաստակավոր պրոպագանդիստ, հաստատում եք, որ 1918-1920թթ. Ղարաբաղում էլ է գործել Ազգային խորհուրդը»: Քանի որ ես ոչ հայ ժողովրդի պատմության դասագրքում եմ հանդիպել Ղարաբաղի մասին որևէ նյութի, ոչ էլ Աղբյուրային պատմության, որ ավելի քան երկու տասնամյակ համատեղ դասավանդում էի, պատմեցի 1920-ական թվականների հայ կոմունիստների միամտության մասին, որ Ղարաբաղը Աղբյուրային կազմ մտցնելիս համաձայնվել են՝ կարծելով, որ եթե խորհրդային կարգեր են հաստատված թե՛ Աղբյուրայինում և թե՛ Հայաստանում, Ղարաբաղը որտեղ լինում է թող լինի. չեմ կարծել, որ Աղբյուրայինի ղեկավարները ծայրային մուսավաթականներ են և շարունակելու են նրանց քաղաքականությունը, այն էլ ավելի բացահայտ: Բայց նա ինձ ընդհատեց և կրկին հարցրեց. «Ինձ ասա, Ղարաբաղի Ազգային խորհուրդը եղե՞լ է»: Ես գիտեի, որ այս հարցը ընդունելով եմ և՛ տեղական, և՛ հայաստանյան հեռուստակայաններով և պատասխանեցի՝ այո՛՝ ասելով, որ բոլորս էլ

գիտենք, որ ժամանակավոր կառավարության թուլություններ Անդրկովկասում և ստեղծվել էին Ազգային խորհուրդներ: Մեր ՀԺՊ դասագրքում գրված է, որ 1917թ. սեպտեմբեր-հոկտեմբերին Թիֆլիսում ստեղծվել է Հայոց Ազգային խորհուրդ: Ազգային խորհուրդներ կային նաև Երևանում և Բաքվում: Իսկ Ղարաբաղի մասին ոչինչ չի գրված, բայց մեծերից լսել եմ, որ Ղարաբաղի Ազգային խորհուրդ կար: Բակուր Կարապետյանը շարունակեց. «Ուրեմն, ինչպես տեսնում ենք, պատմությունը կրկնվում է, բանը հասել է նրան, որ մեր պայքարը պետք է շարունակի ղեկավարել Ղարաբաղի Ազգային նորընտիր խորհուրդը»: Ես կրկին դրական պատասխան տվի: Սպասում էի, որ որևէ մեկը կհաստատի իմ «այո»-ն կամ... Այդպես էլ արձագանքող չկար: Հուրախություն ինձ, օգնության եկավ «Երեկոյան Երևան» թերթը, որի մշտական բաժանորդն էի: Նրա 1989թ. օգոստոսի 28-ի համարում պատմագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Լեոնորուշ Խուրշուդյանի հեղինակությամբ «Պատմագիտության միակ չափանիշը ճշմարտությունն է» վերտառությամբ հոդվածից ընթերցում եմ. «...Ձանգեզուրի հայության պայքարը աղբյուրային կազմից ղեկավարելու դեմ բացի Ազգային խորհրդից ունեցող նաև ճանաչված ռազմական ղեկավարներ: Ձանգեզուրի հայության հերոսական պայքարը սկզբից ղեկավարում էր Անդրանիկը, իսկ 1919թ. օգոստոսից՝ Գարեգին Նժդեհը: Լեոնային Ղարաբաղն այդպիսի անվանի ռազմական գործիչներ չունեն: Ղարաբաղի հայության պայքարը ղեկավարում էր Ազգային խորհուրդը, որը թեկուզ մեծ դժվարությամբ, բայց նույնպես կարողացավ պահպանել զավառի անկախությունը («Երեկոյան Երևան», 28-ին օգոստոսի 1989թ., կցված է օրագրիս):

Հետագայում, երբ մամուլում լուսաբանվում էին մեր պատմության «սպիտակ էջերը», արդեն հաստատ համոզվել էի, որ 1918-1920թթ. Ղարաբաղն ունեցել է Ազգային խորհուրդ: Միև նա մի ապացույց.

ՎԱՅԱՎԱՆ
«Սույնը Ղարաբաղի Հայկական ազգային խորհրդի կողմից տրվում է Ղարաբաղի Ձանգեզուրի հայրենակցության վարչության անդամներ Առաքել Բարխուդարյանին (Լեո) և Միքայել Ղարաբեյյանին առ այն, որ նրանք որպես Ազգային խորհրդի ներկայացուցիչներ՝ լիազորված են այցելելու և Ղարաբաղի հայ ժողովրդի քաղաքական, ազգային և տնտեսական շահերին վերաբերող հարցեր բարձրացնելու ինչպես դաշնակիցների հրամանատարության, այնպես էլ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության առջև»:
Ի տեղի խորհրդի նախագահի՝ քարտուղար (ՀԽՍՀ ԿՊՊԱ, ֆ. 199, ց. 1, գ. 38, ք.19)
«Փաստեր և փաստաթղթեր Հայաստան-Արցախ պետական միա-

վորման մասին 1918-1920թթ.» («խորհրդային Ղարաբաղ», 4 հոկտեմբերի 1989թ.):

Պատկերացնո՞ւմ եք որքան են ուրախացել, որ մեծ պատմաբան Լեոն և Ղարաբաղի հայկական խորհրդի անդամ էր:

Հետագա տարիներին ավելի շատ նյութերի ծանոթացա, որոնցից՝ «...Երկրամասի ինքնուրույնությունը պահպանելու հարցը լուծելու համար 1918թ. հուլիսի 22-26-ը Շուշիում անցկացվեց Ղարաբաղի հայության առաջին համագումարը: Լեոնային Ղարաբաղը համագումարը հայտարարեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր, ընտրեց Ղարաբաղի Հայոց Ազգային խորհուրդ և յոթ հոգուց բաղկացած Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն, որի կազմում հիմնականում դաշնակցականներ էին: Կառավարությունը ղեկավարում էր Եղիշե Իշխանյանը...»: /Վահրամ Բալայան Արցախի պատմություն, Երևան-2002թ. էջ 298/:

Իսկ մինչ Ազգային խորհուրդ ընտրելը, ըստ Հարություն Թունյանի, գործում էր միջկուսակցական բյուրո և Կոմիսարների խորհուրդ, որի նախագահ էր Հայրապետ Մուսայելյանը, որը առաջին համագումարում հաշվետվություն տվեց և հայտարարեց լուծարման մասին: Ցավում եմ, որ այսօր էլ «Հայոց պատմություն 11» դասագրքի էջ 200-ում միայն գրված է. «1918թ. հուլիսի 22-26-ը Շուշիում կայացած արցախահայության առաջին համագումարը երկրամասը հռչակեց անկախ վարչաքաղաքական միավոր և կազմեց Ղարաբաղի ժողովրդական կառավարություն»: Ինչպես տեսնում եք, Ղարաբաղի Հայկական Ազգային խորհրդի մասին՝ ոչ մի խոսք:

Այսօր էլ հայ դպրոցականը, հայ երիտասարդը աղոտ պատկերացում ունի Արցախի պատմության մասին, չնայած ես «Լուսարար», «Ազատ Արցախ» և «Ալունք» թերթերում ծավալուն հոդվածներով հանդես եմ եկել և առաջարկել մեր դպրոցներում մտցնել Արցախի պատմության ուսումնասիրությունը, բայց... Ես չգիտեմ էլ ինչ սուվերեն, անկախ, ազատ պետություն ենք, որ չենք համարձակվում որպես ինքնուրույն առարկա դպրոց մտցնել «Արցախի պատմությունը»: Առջևում նոր ուսումնականն է, այս տարիքում էլ պնդում են՝ մեր դպրոցում պետք է ուսումնասիրվի Արցախի պատմությունը, թեկուզ Վ.Բալայանի «Արցախի պատմություն» աշխատությամբ, չնայած կա նաև ծով գրականություն:

Իմ սերունդը կարոտ էր Արցախի պատմությանը, ինչո՞ւ պիտի նոր սերունդն էլ կարոտ մնա...

17-20.08.1989թ.: Լավ էր, որ մեր համագումարում ընտրված Ազգային խորհրդին հաջողվեց դադարեցնել մայիսի 3-ից սկսված գործադուլը, որը, ըստ իս, մեծ նվաճում էր և առաջին հաջողությունը...

Մառլեն ՀԱՅՆԱԶԱՐՅԱՆ
Համագումարի
պատգամավորներից

ՃԱՄԲԱՐ-2019

«ԵՎ ԱՐՑԱՆ»

Հուլիսի 26-ին Մարտակերտի շրջանի Ծնակահող գյուղում տեղի ունեցավ «Եվ Արցախ» հանգստի ճամբարի հանդիսավոր բացումը, որը կազմակերպվում է ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի ու ԱՀ կրթության, գիտության և սպորտի նախարարությունների համատեղ ուժերով: Հանդիսավոր արարողության կապակցությամբ շարված լինելու մասին ճամբարի պետ՝ ԱՀ ԿԳՄՆ ներկայացուցիչ Մուրադ Շահրամանյանին զեկուցում է հրամանատար, Արմավիրի մարզի 5-րդ դպրոցի զինվորական լեյտենանտ Անահիտ Դավաթյանը:

պատմամշակութային հուշարձանները, այլև մոտիկից զգալ այն հողի ուժը, որը ծնել է Իոսիֆյանի ման գիտության հսկա, ծանոթանալ նրա կյանքին ու գործունեությանը: «Դուք այստեղ եք նաև իրար հետ շփվելու, իրար լավ ճանաչելու համար: Հայրենասիրությունը հենց հայրենիքը ճանաչելն է: Իսկ Արցախը բոլոր հայերի երկիրն է», - ասաց փոխնախարարը:

ճամբարականներին ողջունեց ԱՀ ԿԳՄ փոխնախարար Միքայել Համբարձումյանը: Նա նշեց, որ արդեն երկու տարի է՝ իրականացվում է վրանային պայմաններում միացյալ հանգստի այս ճամբարը ՀՀ և ԱՀ բարձր դասարանների դպրոցականների համար: Առաջին տարում կազմակերպվել է Պատարայում: Ծնակահողում՝ ամենայն հայոց էլեկտրիկոս, ակադեմիկոս Անդրանիկ Իոսիֆյանի ծննդավայրում այն կազմակերպվել է ինքնապատակ չէ. երկու հերթափոխով 10-օրյա ժամկետով այս ճամբարի 160 մասնակիցները հնարավորություն ունեն ոչ միայն վայելել Արցախի հիասքանչ բնությունը, լինել նրա տեսարժան վայրերում, տեսնել նրա

հայրենիքը»-ը, ջոկերը հնչեցրին իրենց կարգախոսները, որ ավելի քան խոսում են՝ «Հայաստան-Արցախ» մեկ միասնություն», «Մեկ հայրենիք» մեկ բռունցք դարձած», «Խաղաղությունը մեր միասնության մեջ է», «Ուժն է ծնունդ իրավունքը»: Հայրենասիրական երգերի կատարմամբ ճամբարականները հանդիսավոր երթին են դուրս գալիս:

Այս ՀՀ և ԱՀ պետական օրհներգերի հնչյունների ներքո բարձրացվում են երկու հայկական պետությունների դրոշմերը:

ԱՀ ԿԳՄՆ արտադպրոցական և նախադպրոցական բաժնի վարիչ ժամնա Այվազյանը, բարի երթ մաղթելով ճամբարին, վերհիշեց 88-ի անոռն Այգեստանի (այն ժամանակ՝

Բալուջա) ճամբար եկած Հայաստանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ուսանողներին, որոնք շինջոկատի անվան տակ եկել էին Արցախը պաշտպանելու և շինարարական աշխատանքներ կատարեցին Հաղորթի սահմանային գոտում: «Այսօր Արցախը մեկ անգամ ևս գեղեցկացավ Հայաստանից եկած պատանիներով ու աղջիկներով: Չեր գալը խորհմաստ է այսօրվա թոհուրոհի մեջ: Դուք հաստատում եք, որ մենք մեկ ազգ ենք, մեկ օրգանիզմ», - ասաց նա:

Հայաստանից եկած ճամբարական Մարիամ Հովսեփյանն ասաց, որ ուրախ է Արցախում գտնվելու համար, մոտիկից ծանոթանալու հայ մշակույթի անբակտելի մաս կազմող արցախյան արժեքներին, բարբառին, ձեռք բերելու նոր ընկերներ, կյանքի արցախյան փորձ:

ճամբարի հրամանատար Ա. Դավաթյանը, որն, ի դեպ, Արցախյան պատերազմի բռնկումից առաջ, մասնագիտությամբ ռազմական հոգեբան, վկայեց, որ երեխաները շատ հեշտ են մերվել միմյանց հետ:

Հայաստանից եկած ճամբարականների մի զգալի մասն առաջին անգամ է Արցախում: Նրանցից է Հովհաննես Թովմասյանը՝ Արագածոտնի մարզի Արագածավանի հ. 1 միջնակարգ դպրոցի 12-րդ դասարանի սան: «Արցախ աշխարհի մասին շատ եմք լսել, Արցախ-Հայաստան» մեկ միասնություն, Սփյուռքն էլ հե-

տը՝ եռամիասնություն: Արցախը մեր պապական հողն է, և ոչ մի դեպքում չենք տա թուրքին՝ ինչ էլ որ լինի: Արցախի սահմանը պահում են թե՛ Արցախի և թե՛ Հայաստանի զինվորները: Մենք միասնական զորք ենք», - ասաց ջոկի սիրելի դարձած հրամանատարը: Մինչ իրենից կտեղեկանայինք իր հետաքրքրությունների մասին, ջոկի աղջիկները միաբերան նշեցին նրա բազմաշնորհ լինելը. «Որ բնագավառից ուզում եք հարց տվեք, կպատասխանի»: Ջոկատայիններն ընդամենը երեք օրում հասցրել էին ծանոթանալ նրա մտավոր ունակություններին:

ճամբարում նշում են նաև ծնունդները: Այդ օրը լրացել էր Տավուշի մարզի Այգեստի պոլիտեխնիկոս Այուզաննա Խաչատրյանի 17-ամյակը: Գեղեցկադեմ պարմանուհին հուզվել էր ճամբարի դեկավարության և ընկերների ջերմ ուշադրությունից: Ինչպես պարզվեց, նա հրաշալի երգում է և հիացրեց իր կատարումով:

Իսկ Արմավիրի մարզի Լեռնագոգ գյուղից Նարեկ Հարությունյանը զարմացրեց մի քանի օրվա մեջ ազգագրական պարային հրաշալի խումբ ձևավորելու իր շնորհքով:

Եվ երբ ճարտարի հ. 5 դպրոցից Աննան թվարկում էր այն ճամբարները, որտեղ հանգստացել է՝ Շաղկաձոր, Լոռի, Սևան ու պատմում ձեռք բերած մեծ ընկերական շրջապատի մասին, Հայաստանից ժամանածներն ասացին, որ գիտեն նրա դպրոցի մասին, որը տեղակայված է Ջորվան տեղամասում, որտեղ Ապրիլյան պատերազմում աշակերտ է գոհվել:

Ընթրիքից հետո շարունակվեց համերգը: Առաջին օրինակը տվեց ԿԳՄՆ ներկայացուցիչ ժամնա Այվազյանը, որը կատարեց «Լաբաբադի հորովել»-ը: Տոնական օրը շարունակվեց համերգային հարուստ ծրագրով:

Ս. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

ՄՈՒԱՅ ԹԱՅԻ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԻ ԱՐԶԱՆԱԳՐԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՉՆԵՐԸ

22 Մուայ թայի մարզիկներն իրենց փայլուն դրսևորեցին նաև միջազգային մրցաշարում: Մայիսի 24-26-ը Վրաստանի մայրաքաղաք Թբիլիսիում կայացած Մուայ թայի միջազգային առաջնությունում, որին մասնակցում էր պատանի, երիտասարդ եւ մեծահասակ շուրջ 200 մարզիկ, մասնակից արցախցի ինը մարզիկից հինգը դարձան չեմպիոն, երեքն արժանացան 2-րդ տեղի, իսկ մեկ մարզիկ գրավեց 3-րդ տեղ: Մարզիչ Ա.Աղաբալյանի խոսքով՝ նման խոշոր մրցաշարերին մասնակցելը մեր մարզիկներին փորձ ձեռք բերելու հնարավորություն է տալիս եւ բացում է ճանապարհներ դեպի ավելի մեծ առաջնություններ, ինչպիսիք են Եվրոպայի եւ աշխարհի առաջնությունները: Մարզիչը կարեւորում է պետության կողմից տրվող աջակցությունը միջազգային մրցաշարերին մարզիկների մասնակցության հարցում, որը խթանում է մարզիկների ունեցած հաջողությունը:

ակունքի առաջնությանը նույնպես մասնակցեցին արցախցի մուայթայիստները եւ կրկին լավ արդյունք ունեցան: Մասնակից 11 մարզիկից ութը զբաղեցրին 1-ին տեղ, երկուսը՝ 2-րդ, մեկ մարզիկ՝ 3-րդ տեղ:

Մարզիչ Ալեքսան Աղաբալյանի գլխավորությամբ մուայ թայի ֆեդերացիայի մարզիկներ Դավիթ Հայրապետյանը (75 կգ 18+) եւ Հրաչ Սուքիասյանը (57 կգ 18+) մասնակցել են հուլիսի 19-30-ը Թայլանդի մայրաքաղաք Բանգկոկում կայացած Մուայ թայի մեծահասակների աշխարհի առաջնությանը:

Մրցաշարին մասնակցում էր 1000-ից ավելի մարզիկ 105 պետությունից: Մարզաշխարհի պատմության մեջ արդեն արձանագրվել է հպարտության արժանի դեպք, երբ արցախցի մարզիկը մուայ թայի հայրենիքում՝ Թայլանդում, մասնակցել է մրցաշարի եւ հռչակվել չեմպիոն: Խոսքը Դավիթ Հայրապետյանի մասին է: Սակայն այս անգամ նրան չհաջողվեց դառնալ չեմպիոն: Աշխարհի առաջնությունում երկու մարտ ունեցավ: Առաջին մարտում նա կարողացավ հաղթել Սերբիան ներկայացնող մրցակցին, բայց երկրորդ մարտում զիջեց թայլանդացու եւ այդպիսով մեղալ չունեցավ: Հրաչ Սուքիասյանը առաջին մարտում պարտվեց Ինդոնեզիան ներկայացնող մրցակցին: Մարզի մեկնաբանությամբ՝ մեր մարզիկները ֆիզիկապես եւ տեխնիկապես չեն զիջում ոչ մի մարզիկի, սակայն փորձի որոշակի պակասությամբ տարբերվում են իրենց մրցակիցներից: Անհրաժեշտ է ավելի շատ մասնակցել տարբեր մրցաշարերի եւ մարզահավաքների, ինչը ֆինանսական աջակցություն չունենալու դեպքում դժվար է իրականացնել: Այդուհանդերձ, առաջիկայում մինչեւ 18 տարեկանների միջեւ Մուայ թայի աշխարհի առաջնությունն է: Այն տեղի կունե-

նա սեպտեմբերի 28-ից հոկտեմբերի 6-ը Թուրքիայում՝ Անթալիայում: Արցախցի 7 մարզիկներ նախապատրաստվում են մասնակցել Աշխարհի առաջնությանը Ալեքսան Աղաբալյանի գլխավորությամբ: Հուսանք, որ մեր մարզիկներին կհաջողվի մեղալ բերել առաջնությունից:

Մուայ ԱՎԱԳՅԱՆ

ԼՈՒՍԱՐԱՐ
ԽՄԲԱԳԻՐ
Ս. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

Հիմնադիր՝
«Լուսարար»
ՓԲԸ

Ստեփանակերտ,
Հ. Թումանյան փ. 95, 94-38-99,
E-mail: gorctert@mail.ru: www.lusarar.info

Մեջբերումների եւ փաստական տվյալների ստուգությունն ապահովում են հեղինակները: Թերթը ընթերցողների հետ զրգարություն վարելու պարտավորություն չի ստանձնում:

Տպագրվում է Ստեփանակերտի «Դիզակ պլյուս» ՄԴԸ-ում: Տպաքանակ՝ 3000: Ծավալը՝ տպագրական 6 մամուլ: Ստորագրված է տպագրության 3.08.2019թ.:

«Լուսարար» թերթը տարածվում է միայն բաժանորդագրությամբ: